

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
NİĞDE VALİLİĞİ
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ İL MÜDÜRLÜĞÜ**

**2023 İLİ NİĞDE YILI ÇEVRE DURUM
RAPORU**

**HAZIRLAYAN:
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ İL MÜDÜRLÜĞÜ
ÇED VE ÇEVRE İZİNLERİ ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ
MÜDÜRLÜĞÜ**

NİĞDE - 2024

İÇİNDEKİLER

Sayfa

HARİTALAR DİZİNİ	VII
RESİMLER DİZİNİ.....	VII
GİRİŞ	1
A. HAVA	4
A.1. HAVA KALİTESİ.....	4
A.2. HAVA KALİTESİ ÜZERİNE ETKİ EDEN KİRLİTİCİLER	9
A.3. HAVA KALİTESİNİN KONTROLÜ KONUSUNDAKİ ÇALIŞMALAR	12
A.3.1. Temiz Hava Eylem Planları	12
A.4. ÖLÇÜM İSTASYONLARI	12
A.5. ÇEVRESEL GÜRÜLTÜ	17
A.6. İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ EYLEM PLANI ÇERÇEVESİNDE YAPILAN ÇALIŞMALAR	17
A.7. ULAŞIM VE HAREKETLİLİK	18
A.8 SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	18
B. SU VE SU KAYNAKLARI	20
B.1. İLİN SU KAYNAKLARI VE POTANSİYELİ	20
B.1.1. Yüzeysel Sular	20
B.1.1.1. Akarsular	20
B.1.1.2. Doğal Göller, Göletler ve Rezervuarla	20
B.1.2. Yeraltı Suları	21
B.1.2.1. Yeraltı Su Seviyeleri	21
B.2. SU KAYNAKLARININ KALİTESİ	22
B.3. SU KAYNAKLARININ KİRLİLİK DURUMU	22
B.3.1. Noktasal kaynaklar	22
B.3.1.1. Endüstriyel Kaynaklar	22
B.3.1.2. Evsel Kaynaklar	22
B.3.2. Yayılı Kaynaklar	23
B.3.2.1. Tarımsal Kaynaklar	23
B.3.2.2. Diğer	23
B.4. DENİZLER	23
B.5. SEKTÖREL SU KULLANIMLARI VE YAPILAN SU TAHSİSLERİ	23
B.5.1. İçme ve Kullanma Suyu.....	23
B.5.1.1 Yüzeysel su kaynaklarından kullanılan su miktarı ve içme suyu arıtım tesisi mevcudiyeti	23
B.5.1.2. Yeraltı su kaynaklarından temin edilen su miktarı ve içme suyu arıtım tesisi mevcudiyeti	24
B.5.1.3. İçme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb.	24
B.5.2. Sulama.....	26
B.5.2.1. Salma sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı	26
B.5.2.2. Damla, yağmurlama veya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı	26
B.5.3. Endüstriyel Su Temini	26
B.5.4. Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı.....	27
B.5.5. Rekreasyonel Su Kullanımı	27
B.6. ÇEVRESEL ALTYAPI	27
B.6.1. Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve Atıksu Arıtma Tesisi Hizmetleri.....	27
B.6.2. Organize Sanayi Bölgeleri ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri.....	30
B.6.3. Düzenli Depolama Tesislerinde Oluşan Sızıntı Sularının Yönetimi	30
B.6.4. Arıtılmış Atıksuların Yeniden Kullanılması veya Bertarafı	30
B.7. TOPRAK KİRLİLİĞİ VE KONTROLÜ.....	31
B.7.1. Noktasal Kaynaklı Kirilenmiş Sahalar.....	31
B.7.2. Arıtma Çamurlarının Bertaraf Yöntemi	31

<i>B.7.3. Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar</i>	32
<i>B.7.4. Tarımsal Faaliyetler İle Oluşan Toprak Kirliliği</i>	32
B.8. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	33
C. ATIK	34
C.1. BELEDİYE ATIKLARI	34
C.2. HAFRIYAT TOPRAĞI, İNŞAAT VE YIKINTI ATIKLARI	37
C.3. SIFIR ATIK YÖNETİMİ	37
C.3.1. Eğitimler.....	37
C.3.2. Atık Getirme Merkezleri	38
C.3.3. Temel seviye Sıfır Atık Belgesi Alan Bina/Yerleşke Sayısı.....	38
C.4. AMBALAJ ATIKLARI	39
C.5. TEHLİKELİ ATIKLAR.....	41
C.6. ATIK YAĞLAR.....	42
C.7. ATIK PİL VE AKÜMÜLATÖRLER	43
C.8. BİTKİSEL ATIK YAĞLAR	43
C.9. ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ LASTİKLER	43
C.10. ATIK ELEKTRİKLİ VE ELEKTRONİK EŞYALAR	44
C.11. ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ ARAÇLAR	46
C.12. TEHLİKESİZ ATIKLAR	46
C.12.1 Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları.....	47
C.12.2 Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül	47
C.12.3 Atıksu Arıtma Çamurları.....	47
C.13. TIBBİ ATIKLAR.....	48
C.14. MADEN ATIKLARI	48
C.15. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	49
Ç. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALARIN ÖNLENMESİ ÇALIŞMALARI	50
Ç.1. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALAR.....	50
Ç.2. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	50
D. PİYASA GÖZETİMİ VE DENETİMİ ÇALIŞMALARI	51
D.1. PİYASA GÖZETİMİ VE DENETİMİ (PGD).....	51
D.2. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	51
E. DOĞA KORUMA VE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK	52
E.1. FLORA	52
E.2. FAUNA	53
E.3. ORMANLAR, MİLLİ PARKLAR VE TABİAT PARKLARI	53
E.3.1. Ormanlar.....	53
E.3.2. Milli Parklar.....	54
E.3.3. Tabiat Parkları.....	55
E.4. ÇAYIR VE MERA	55
E.5. SULAK ALANLAR.....	56
E.6. TABİAT VARLIKLARINI KORUMA ÇALIŞMALARI	57
E.6.1. Tabiat Anıtları.....	57
E.6.2. Tabiatı Koruma Alanları	57
E.6.3. Anıt Ağaçlar	57
E.6.4. Özel Çevre Koruma Bilgileri	57
Niğde'de Özel Çevre Koruma Bölgesi bulunmamaktadır.	57
E.6.5. Doğal Sit Alanları	57
E.7. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	62

F. ARAZİ KULLANIMI	63
F.1. ARAZİ KULLANIM VERİLERİ	63
F.2. MEKÂNSAL PLANLAMA	65
<i>F.2.1. Çevre Düzeni Planı</i>	<i>65</i>
HARİTA 6 -NİĞDE İLİNİN ÇEVRE DÜZENİ PLANI	65
F.3. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	HATA! YER İŞARETİ TANIMLANMAMIŞ.
G. ÇED, ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ	66
G.1. ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ İŞLEMLERİ	66
G.2. ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ	67
G.3. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	68
H. ÇEVRE DENETİMLERİ VE İDARİ YAPTIRIM UYGULAMALARI	69
H.1. ÇEVRE DENETİMLERİ	69
H.2. ŞİKÂyetLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ	70
H.3. İDARİ YAPTIRIMLAR	70
H.4. ÇEVRE KANUNU UYARINCA DURDURMA CEZASI UYGULAMALARI	71
H.5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	72
I. ÇEVRE EĞİTİMLERİ	73

ÇİZELGELER DİZİNİ

Sayfa

Çizelge 1 – Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği limit değerleri ve uyarı eşikleri ...	7
Çizelge 2 - Ulusal hava kalite indeksi kesme noktaları.....	8
Çizelge 3 - Ulusal hava kalitesi indeksi	8
Çizelge 4 – 2023 yılı itibariyle sürekli emisyon ölçüm sistemleri	9
Çizelge 5 – 2023 yılında kullanılan yakıt türleri ve miktarları.....	11
Çizelge 6 – Niğde yılında hava kalitesi ölçüm istasyon yerleri ve ölçülen parametreler.....	13
Çizelge 7– Niğde yılı hava kalitesi parametreleri aylık ortalama değerleri ve sınır değerini aştığı gün sayıları ($\mu\text{g}/\text{m}^3$; CO : mg/m^3).....	16
Çizelge 8 – Niğde-Bor yılı hava kalitesi parametreleri aylık ortalama değerleri ve sınır değerini aştığı gün sayıları ($\mu\text{g}/\text{m}^3$; CO : mg/m^3).....	16
Çizelge 9 – Tamamlanan Gürültü Bariyerleri	17
Çizelge 10-2023 yılındaki araç sayısı ve egzoz ölçümü yaptıran araç sayısı.....	18
Çizelge 11– Tamamlanan Bisiklet Yolları	18
Çizelge 12– Tamamlanan Yeşil Yürüyüş Yolları	18
Çizelge 13– Tamamlanan Çevre Dostu Sokak.....	18
Çizelge 14 –İlin akarsuları	20
Çizelge 15 - Mevcut göl, gölet ve rezervuarlar	20
Çizelge 16 – Yeraltı suyu potansiyeli.....	21
Çizelge 17– Yeraltı Su Seviyesi.....	21
Çizelge 18 - 2023 yılı yüzey ve yeraltı sularında tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan nitrat kirliliği ile ilgili analiz sonuçları	22
Çizelge 19– İçme Suyu Temin Edilen Kaynaklar	25
Çizelge 20–Enerji Üretim Amacıyla Kullanılan Kaynaklar.....	27
Çizelge 21- 2023 yılı itibariyle kentsel atıksu arıtma tesislerinin durumu	29
Çizelge 22– 2023 yılı OSB, Serbest Bölgeler ve Sanayi Sitelerinde atıksu arıtma tesislerinin (AAT) durumu	30
Çizelge 23– 2023 yılı itibariyle münferit sanayiye ait atıksu arıtma tesisi (AAT) sayısı.....	30
Çizelge 24–2023 yılı itibariyle yeniden kullanılan veya bertaraf edilen arıtılmış atıksu durumu.....	30
Çizelge 25– 2023 yılında kullanılan ticari gübre tüketiminin bitki besin maddesi bazında ve yıllık tüketim miktarları	32
Çizelge 26– 2023 yılında tarımda kullanılan girdilerden gübreler haricindeki diğer kimyasal maddeleri (tarımsal ilaçlar vb)	32
Çizelge 27– 2023 yılında topraktaki pestisit vb tarım ilacı birikimini tespit etmek amacıyla yapılmış analizin sonuçları.....	33
Çizelge 28– 2023 yılı için il/ilçe belediyelerince toplanan ve yerel yönetimlerce (büyükşehir belediyesi/ belediye/ birliklerce) yönetilen belediye atığı miktarı ve toplanma, taşınma ve bertaraf yöntemleri.....	35
Çizelge 29– Niğde yılı itibariyle hafriyat toprağı, inşaat ve yıkıntı atıkları yönetimi.....	37
Çizelge 30– 2023 yılı itibariyle Atık Getirme Merkezleri/ Mobil Atık Getirme Merkezleri	38
Çizelge 31– 2023 yılı itibariyle temel seviye sıfır atık belgesini alan il genelindeki bina/yerleşkelerin sayısı.....	38
Çizelge 32– 2023 yılı ambalaj ve ambalaj atıkları istatistik sonuçları	39
Çizelge 33- Kayıtlı ekonomik işletme sayısı.....	40

Çizelge 34- 2023 yılında kayıtlı ambalaj atığı toplama ayırma tesisi sayısı	40
Çizelge 35- 2023 yılında ambalaj atığı geri kazanım tesisi sayısı.....	40
Çizelge 36- 2021 yılında atık işleme yöntemine göre atık miktarları*	41
Çizelge 37- 2023 yılı için atık madeni yağ geri kazanım ve bertaraf miktarları	43
Çizelge 38- Yıllar itibariyle atık akü ve pil miktarı (kg)*	43
Çizelge 39- 2022 yılı için atık bitkisel yağlarla ilgili veriler	43
Çizelge 40-2023 yılında oluşan ömrünü tamamlamış lastikler ile ilgili veriler.....	43
Çizelge 41- Yıllar itibariyle beyan edilen ÖTL miktarları (ton/yıl)	44
Çizelge 42- 2023 yılı AEEE toplanan ve işlenen miktarlar	46
Çizelge 43- 2023 İlde yer alan ÖTA Tesis sayısı (Adet).....	46
Çizelge 44- Yıllar itibariyle teslim alınan ÖTA miktarı (adet).....	46
Çizelge 45- 2021 yılı tehlikesiz atıkların miktarı ve bertaraf edilmesi ile ilgili verileri.....	47
Çizelge 46-2023 yılı için ildeki demir ve çelik üreticileri, cüruf ve bertaraf yöntemi	47
Çizelge 47- 2023 yılı termik santrallerde kullanılan kömür, oluşan cüruf ve uçucu kül miktarı	47
Çizelge 48- 20223 yılında il sınırları içinde oluşan yıllık tıbbi atık miktarı.....	48
Çizelge 49- Yıllara göre tıbbi atık miktarı	48
Çizelge 50- 2023 yılında maden zenginleştirme tesislerinden kaynaklanan atık miktarı.....	48
Çizelge 51- 2023 yılı itibariyle bulunan atık işleme tesisi sayısı*	49
Çizelge 52- 2023 yılında BEKRA kuruluşlarının sayısı.....	50
Çizelge 53- 2023 yılında BEKRA denetimi yapılan kuruluş sayısı	50
Çizelge 54- 2023 yılında Katı Yakıtlara Ait Piyasa Gözetimi ve Denetimi	51
Çizelge 55- Arazi kullanım sınıflandırması.....	64
Çizelge 56- Bakanlık merkez ve ÇŞİDİM tarafından 2023 yılı içerisinde alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının sektörel dağılımı*	66
Çizelge 57- Bakanlık merkez ve ÇŞİDİM tarafından 2014- 2023 yılları arasında verilen muafiyet kararlarının sektörel dağılımı	67
Çizelge 58- 2014- 2023 yılları arasında verilen iade/iptal kararlarının sektörel dağılımı	67
Çizelge 59- 2023 yılında Bakanlık Merkez teşkilatı ve ÇŞİDİM tarafından verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni/Çevre İzni ve Lisansı Belgesi sayıları.....	67
Çizelge 60- 2023 yılında ÇŞİDİM tarafından gerçekleştirilen denetimlerin sayısı	69
Çizelge 61-2023 yılında ÇŞİDİM'e gelen tüm şikâyetler ve bunların değerlendirilme durumları	70
Çizelge 62- 2023 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan ceza miktarları ve sayısı	70

GRAFİKLER DİZİNİ

Grafik 1- 2023 yılında Niğde istasyonu PM ₁₀ parametresi günlük ortalama değer grafiği*	13
Grafik 2- 2023 yılında Niğde istasyonu SO ₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği*	13
Grafik 3- 2023 yılında Niğde istasyonu NO ₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği*	14
Grafik 4- 2023 yılında Niğde istasyonu CO parametresi günlük ortalama değer grafiği*	14
Grafik 5- 2023 yılında Niğde istasyonu NO _x parametresi günlük ortalama değer grafiği*	15
Grafik 6- 2023 yılında Niğde-Bor istasyonu PM ₁₀ parametresi günlük ortalama değer grafiği*	15
Grafik 7- 2023 yılında Niğde-Bor istasyonu SO ₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği*	16
Grafik 8- 2023 yılında gürültü konusunda yapılan şikayetlerin dağılımı.....	17
Grafik 9 - 2023 yılı belediyeler tarafından içme ve kullanma suyu şebekesi ile dağıtılmak üzere temin edilen su miktarının kaynaklara göre dağılımı	24
Grafik 10 – Yıllar bazında kanalizasyon şebekesi tesisi ile hizmet verilen belediye nüfusunun toplam nüfusa oranı	27
Grafik 11 – Yıllar bazında atıksu arıtma tesisi ile hizmet verilen belediye nüfusunun toplam belediye nüfusuna oranı	28
Grafik 12 – 2023 yılında belediyelerden kaynaklanan arıtma çamurunun yönetimi.....	31
Grafik 13 – 2023 yılında sanayiden kaynaklanan arıtma çamurunun yönetimi	31
Grafik 14 – Yıllar bazında sıfır atık yönetimi kapsamında verilen eğitimlere katılan kişi sayısı	37
Grafik 15 – Yıllar itibariyle temel seviye sıfır atık belgesini alan bina/yerleşke sayısı	39
Grafik 16 – Yıl bazında kayıtlı ekonomik işletme sayısı	40
Grafik 17 – Yıl bazında bulunan ambalaj atığı geri kazanım tesisi sayısı	40
Grafik 18 – Atık yönetim uygulaması verilerine göre ilimizdeki tehlikeli atık yönetimi*	41
Grafik 19 – Yıllar itibariyle ilinde atık madeni yağ miktarları &	42
Grafik 20 – Yıllar itibariyle beyan edilen ÖTL miktarları (ton/yıl)	44
Grafik 21 - Yıllar itibariyle beyan edilen atık elektrikli ve elektronik eşya miktarları (ton)	45
Grafik 22 - Yıllar itibariyle AEEE işleyen tesis sayısı.....	45
Grafik 23 – Atık yönetim uygulaması verilerine göre ilimizdeki tehlikesiz atık yönetimi	46
Grafik 24 – 2023 yılında madencilikte proses atıklarının bertarafı.....	48
Grafik 25 – Arazi kullanım durumuna göre arazi sınıflandırması.....	63
Grafik 26 – 2023 yılında ÇED Olumlu Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı	66
Grafik 27 - 2023 yılında ÇED Gerekli Değildir Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı.....	67
Grafik 28 - 2023 yılında verilen Çevre İzin/ Çevre İzin ve Lisans Belgelerinin konularına göre dağılımı.....	68
Grafik 29 – ÇŞİDİM tarafından Niğde yılında gerçekleştirilen planlı ve ani çevre denetimlerinin dağılımı.....	69
Grafik 30 –2023 yılında ÇŞİDİM gelen şikâyetlerin konulara göre dağılımı	70
Grafik 31 –2023 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan idari para cezaları miktarının konulara göre dağılımı.....	71
Grafik 32 - 2023 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan idari para cezaları sayısının konulara göre dağılımı.....	71

HARİTALAR DİZİNİ

Harita 1 - HEY Portalı Ulusal PM Emisyonları Dağılım Haritası; (ton/yıl)	5
Harita 2 -NEFES Yazılımı İstanbul İli Kağıthane İlçesi Görseli	6
Harita 3 -Niğde ilinde bulunan hava kirliliği ölçüm cihazlarının yerleri	12
Harita 4 -Tepebağları Doğal Sit-Sürdürülebilir Koruma ve Kontrollü Kullanım Alanı Koruma Amaçlı İmar Planı.....	59
Harita 5 -Kayardı Doğal Sit-Sürdürülebilir Koruma ve Kontrollü Kullanım Alanı Koruma Amaçlı İmar Planı	60
Harita 6 -Niğde ilinin Çevre Düzeni Planı	65

RESİMLER DİZİNİ

Resim 1 - Tepe Bağlarından Genel Görünüm	59
Resim 2 - Tepe Bağlarından Genel Görünüm	60
Resim 3 - Kayardı Bağlarından Genel Görünüm	61
Resim 4 - Kayardı Bağlarından Genel Görünüm	61

GİRİŞ

Niğde, Türkiye'nin İç Anadolu Bölgesinin güneydoğusunda ve Kapadokya bölgesinde yer alan merkezi Niğde kenti olan idari birimdir. Rakımı 1.229 m'dir. Aksaray, Nevşehir, Kayseri ve Konya illerine komşu olan Niğde, güneyde Bolkar Dağları ile İçel ilinden, güneydoğu ve doğudan Aladağlar'ın oluşturduğu doğal sınırlar ile de Adana ilinden ayrılır. Çamardı ve Ulukışla ilçeleri Akdeniz bölgesinde kalmaktadır.

Termal kaynakları, ören yerleri, zengin tarihi dokusu, doğal güzellikleri, dağ ve kış turizm olanakları kenti turizm merkezi yapan önemli unsurlardır.

Niğde İlinin 2019 yılı nüfusu 362.861 olup bir önceki yıla göre % 0.51'lik bir nüfus azalması gözlenmiştir.

Halkın esas geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır. Elma ağacı sayısında Niğde ili ülke sıralamasında ilk sırada yer alır. Ülke genelinde patates üretiminin ise % 25'lik bölümü bu ilde üretilir. Ancak Niğde Merkez Organize Sanayi, Bor Deri Organize Sanayi, halı fabrikası ve diğer küçük sanayi kolları Niğde halkı için önemli istihdam alanlarıdır. Geleneksel el sanatları bakımından Niğde önemli bir ildir. Niğde ilinde üretilen halılar dünyanın birçok ülkesinde müşteri bulmaktadır.

Niğde İl'inin en eski adının Nahita ya da Nakita olduğu öne sürülmektedir. Bu isme ilk kez İbn Bidî'de rastlanmıştır. Nakida adı kimi zaman Nekide olarak da kullanılmış, 14. yüzyılda aynı sözcük Arap harfleriyle Nîkde, daha sonrada nîkde olarak okunacak biçimde yazılmıştır. Cumhuriyet'ten sonra bu ad, Niğde'ye dönüştürülmüştür.

Niğde'nin antik tarihine ait bilgileri bölgede yapılan Bahçeli Köşk Höyüğü, Altunhisar Pınarbaşı Höyüğü, Çamardı Celaller Höyüğü, Göllüdağ Ören ve Divaralı Höyüğü kazılarında elde edebiliyoruz. Bu bilgilere dayanarak Niğde Tarihi MÖ 7000-5500'lü yıllardan itibaren başlatmamız mümkün olabilmektedir. Niğde yöresi, Hititlerin döneminde Tabal Konfederasyonu içinde bulunması nedeniyle, Tabal Toprakları diye anılıyordu. Tabal'ın geç Hititler dönemi merkezi Tuvanuva'da (Tyana) bugünkü Kemerhisar'dı. Niğde İç Anadolu Bölgesi'nin güney doğusundadır. Üç tarafı Toroslar'ın genç kıvrım dağları ile çevrilidir. Güneyi Orta Toroslar içerisinde yer alan Bolkarlar ve Aladağlar'ın kuzeye doğru kıvrımlanarak sokuldukları alan ile batısı ise Konya ovası ile birleşik Emen ovası sınırlanır. Matematiksel olarak 37 derece 25 dakika güney (S), 38 derece 58 dakika kuzey (N) paralelleri ile 33 derece 10 dakika batı (W) ve 35 derece 25 dakika doğu (E) meridyenleri arasında yer alır.

Kuzeybatıda Aksaray, kuzeyde Nevşehir, kuzeydoğuda Kayseri, batı ve güneybatıda Konya illeri ile komşu olan Niğde ili, güneyde Bolkar dağları ile Mersin, güneydoğu ve doğuda Aladağlar'ın oluşturduğu doğal sınırlar ile Adana illerinden ayrılır.

Bu sınırlar içinde yaklaşık 779,522 hm² yüzölçümüne sahiptir. Kuzeyde Misli Ovası ve güneyde Bor Ovası bir kenara bırakıldığında, son derece yüksek, dağlık ve akarsularca yarılmış arızalı bir görünüme sahiptir. Deniz seviyesinden olan yükselti Bor Ovası'nda 1000 metreyi bulurken, bu değer Misli Ovası kuzeyinde 1350 metreye ulaşır.

Niğde'de Orta Anadolu'nun tipik kara iklimi görülür. Yazları sıcak ve kurak, kışları soğuk ve kar yağışlıdır. Yağışların kar hali kışın, yağmur haline ise ilkbaharda rastlanmaktadır.

Niğde ilinde sanayi 1980 senesinden sonra ve bilhassa son senelerde gelişmeye başlamıştır. 1964'te 10 kişiden fazla işçi çalıştıran sanayi işyeri 3 iken, günümüzde bu sayı 50'yi aşmıştır.

Başlıca sanayi kuruluşları; Çimento Fabrikası, Bor Şeker Fabrikası, Un Fabrikaları, Süt ve Süt Ürünleri Fabrikası, Niğde Meyve Suyu ve Gıda Sanayi, Beton Direk Fabrikası, Briket-tuğla Fabrikaları, Ulukışla Alçıtaşı İşletmesi, Otomobil Yedek Parça (rotbaşı, rotel ve rot çubuğu) Fabrikası. Ayrıca Niğde'de Tekir Marka Su Fabrikası ve doğal maden suyu üretim tesisi mevcuttur.

Niğde, Anadolu'nun buğday ambarı sayılan 10 il arasında yer alır. Türkiye'de en çok elma bu ilde Sazlıca kasabasında yetişir. Elmadan sonra patatesi meşhurdur Niğde ili beyaz baş lahanada üretiminde

2. sıradadır. Niğde'de Bor İlçesi'nde Kaynarca lahanası üretilmektedir. Lahana tarımı Kaynarca Köyü civarında yoğunlaşmıştır. Bunlara ilâveten baklagiller, ayçiçeği, patates, buğday, arpa, çavdar, fasulye, nohut, sarımsak ve şekerpancarı da yetişir.

Bağcılık da önemli yer tutar. İç Anadolu'da üzüm yetiştirmede en önde gelen illerdendir. Gübreleme, sulama, modern tarım araçlarının kullanılması ve ilâçlama hızla artmaktadır. Her çeşit üründe verim seneden seneye artmaktadır.

Niğde doğal güzellikleri, kültürel varlıkları ve termal kaynakları ile turizm açısından önemli cazibelere sahiptir.

Niğde Etnografya ve Arkeoloji Müzesi; 1976'da yapılmıştır. Antik Çağa ait eserlerle, Selçuklu ve Osmanlı devrine ait 12 bin eser sergilenir. Akmedrese de müze olarak kullanılmaktadır.

Türkler öncesi eserler

Tyana Harabeleri: Bor ilçesinin Kemerhisar bucağı yakınındaki şehir kalıntıları, Hititlere ait ve M.Ö. 2000 yılında önemli bir merkez olan Tuvana şehrine aittir.

Göllüdağ Harabeleri: Niğde'nin 40 km kuzeyinde Bozköy ve Kömürcü köyleri arasında Göllüdağ'da bir Hitit şehridir. Şehir kalıntıları 3 km² dir ve surlarla çevrilidir. M.Ö. 8. asırda yangın neticesi yıkılmış ve bir daha yapılmamıştır. Savaş ve tapınak kalıntıları vardır.

Tyana Su Kemerleri: Kemerhisar-Bahçeli kasabaları arasında Roma devrinden kalma su kemerleridir.

Roma Havuzu: Bahçeli kasabasıdır. Etrafı mermerle çevrili Roma devrine ait bir havuzdur.

Eski Gümüşler Manastırı: Niğde'ye 8 km mesafede, Gümüşler kasabasıdır. Roma devrinde yapılmıştır. Gümüşler Manastırı'nın üstten görünümü

Selçuklu ve Anadolu Beylikleri eserleri

Niğde Kalesi: Selçuklu Sultanı Birinci Alâaddin Keykubat yaptırmıştır. Selçuklu ve Osmanlı devirlerinde onarım gördüğü kitabe ve motiflerden anlaşılmaktadır. En son Fatih devrinde İshak Paşanın emriyle tâmir ettirilmiştir. Safevî ve Akkoyunlu tehlikesi sona erince kale tamir ettirilmemiştir. Kale üç surla çevrilmiştir. Fakat birçok yeri yıkılmış olan kalenin bedenlerinin bir kısmı evlerin duvarı olmuştur. Bugün tepenin kuzeydoğusunda bir hisarı içine alan kısım ayakta kalabilmiştir.

Alâaddin Camii: Birinci Alâaddin Keykubâd zamânında Niğde Sancakbeyi Zeyneddin Başara tarafından 1233'te yaptırılmıştır. Selçuklu sanatının günümüze kadar en iyi korunmuş eserlerinden olup, mihrap ve minberi çok güzel bir sanat âbidesidir. Niğde'nin en eski camisi olup Mîmar Sıddık bin Mahmud ve kardeşi Gazi yapmıştır. Sarı ve kül renkli kesme taştan yapılan câminin doğu kapısı son derece güzel geometrik motiflerle süslüdür. Cami süslemeleri bakımından Selçuklu devrinin en kıymetli eserlerinden biridir. Damalı minaresi camiye ayrı bir güzellik katmaktadır. Caminin kapısı yılın belli bir zamanında sabahın ilk ışıklarının kapıya vurmasıyla kapıda bir kız silüeti görülür. Rivayete göre caminin mimarı hükümdarın kızına âşık olur ve kızın güzelliğini motiflere işler.

Sungur Bey Câmii ve Türbesi: Moğol asıllı Sungur Bey tarafından 1335'te yaptırılmıştır. On sekizinci asırda geçirdiği yangından sonra yeniden yapılmıştır. Mimari özelliği ve taş işçiliği şahane olan caminin süslemeleri çok zengindir. İlk yapıldığında iki minareliydi. Caminin yanında Sungur Bey'e ait sekiz köşeli bir türbe vardır.

Şah Mescidi: Sungur Bey Camii yakınında olup 1413'de yaptırılmıştır. Kare plânlı bir camidir.

Hanım Camii: Alâeddin Tepesi'nin doğusunda olup 1452'de yapılmıştır. Arife Hanım tarafından tamir ettirildiği için Hanım Camii olarak bilinir. Karamanoğulları devri eseridir.

Ulu Cami (Bor): Bor ilçesindedir. Karamanoğlu Alâeddin Bey tarafından 1410'da yaptırılmıştır. Cami dikdörtgen biçimindedir.

Ak Medrese: Karamanoğlu Alâeddin Ali Bey tarafından 1409'da yaptırılmıştır. Adını kapısındaki beyaz mermerden alır. Selçuklu mimari tarzının çok güzel bir örneğidir. Ali Bey Medresesi de denir.

1936'da restore edildikten sonra arkeoloji müzesi olarak kullanılmaktadır. Geometrik motiflerle süslü giriş kapısı çok güzeldir.

Hüdavend Hatun Türbesi: Hüdavend Hatun Türbesi Niğde'nin en önemli simgelerinden biridir. Moğol İlhanlı valisi Sungur Bey zamanında, Dördüncü Kılıç Arslan'ın kızı Hüdavend Hâton tarafından 1312 senesinde yaptırılmıştır. Sekizgen plânlı yapı içten kubbe, dıştan piramit çatı ile örtülüdür. Doğusunda bulunan taçkapı yıldız geçmeler ve çeşitli motiflerle süslenmiştir.

Gündoğdu Türbesi: Hüdavend Hatun Kümbetinin yanındadır. 1344'te ölen Hakkı Besvap için yaptırılmıştır. Kare plânlı yapı içten kubbe, dıştan piramit çatı ile örtülüdür. Türbenin kapısı geometrik, bitki ve örgü motiflerinden meydana gelen kuşaklarla çevrilidir.

Sungurbey Kütüphanesi: Emîr-ül-ümerâ Seyfeddîn Sungur Ağa tarafından 1335 senesinde yaptırılmıştır. Günümüzde İl Halk Kütüphanesi olarak kullanılmaktadır.

Osmanlı Devleti eserleri

Paşa Camii; On beşinci asra ait Osmanlı eseridir. Ali Paşa tarafından yaptırılan camiyi oğlu Murad Paşa genişletmiştir. 1909'da tamir gören caminin yanında türbe ve çeşme vardır.

Öküz Mehmet Paşa Kervansarayı; Ulukışla ilçesinde yer almaktadır. 1615-1616 yıllarında Osmanlı sadrazamlarından Mehmet Paşa tarafından inşa ettirilmiştir. Osmanlı İmparatorluğundan günümüze kadar yaşayan en büyük kervansaraylardan olma özelliğini taşımaktadır. 2006-2007 yıllarında Kayseri Vakıflar Bölge Müdürlüğü tarafından restore edilmiştir.

Dışarı Camii; On altıncı asır Osmanlı eseridir. Tek kubbelidir. İnce işçilikli ve sedef kakmalı minber Sungur Bey Camiinden getirilmiştir.

Niğde Kalesi Saat Kulesi; Niğde Saat Kulesi 19. yüzyıl Osmanlı eseridir. Kalenin eski batı burcu üzerine yapılmış bulunan saat kulesi 19. yüzyıla tarihlenir. Niğde'nin sembolü olarak da kabul edilir. Kitabesi olmadığı için hakkında fazla bilgi yoktur.

Kiliseler; Niğde'de, 1800'lü yılların başlarında yapılmış il, ilçe ve köylerde birçok kilise bulunmaktadır. Mimari yapı tarzları birbirine çok yakındır. Dikdörtgen, basit haç planlı, üç nefli, üç apsisli, yarı açık narteksli, kırma çatılı ve yontu taştan yapılmış bazilikalardır. Mimarisine büyük önem verilen çatı kaplamaları çeşitlilik arz eder. İç bezemelerindeki kalem işlerinde geç dönem Türk-Barok üslubunun izleri görülür. Bugün bir kısmı sosyal amaçlı kullanılan kiliselerin, buldukları yerler; Yukarı Kayabaşı, Sungurbey Mahallesi Rum kilisesi, Eski saray mahallesi. Ermeni Kilisesi, Kumluca, Hamamlı, Konaklı, Fertek, Küçükköy, Yeşilburç, Ballıköy, Hançerli, Hasaköy ve Dikilitaş, Altunhisar, Ovacık, Uluagaç, Kıçağaç, Tırhan, vb. yerlerde geç Osmanlı döneminde yapılmış kiliseler mevcuttur.

Doğal Turistik Yerler:

Demirkazık Tepesi; Çok güzel manzaraları olan bu dağ yaz ve kış ayrı güzelliklere sahiptir. Kayak evinin bulunduğu bu dağ, kış sporlarına müsaittir. Dağcılık tesisleri ve alabalık üretme çiftliği vardır.

Köşk; Bor ilçesinin Bahçeli kasabasında yeşillik ve sulak bir mesire yeridir.

Keten Çimeni; Suyu bol, manzarası güzel ve yeşil bir yayladır. Çok büyük bir yayla olup düzlüğü de türkülere ilham kaynağı olmuştur. Niğde'de bulunan en büyük yüz ölçümüne sahip yayladır.

Değirmenli Damlatış Mağarası; Sulardan oluşan sarkıtlarla ve elektrikli aydınlatmasıyla Görülmeye değer bir tarihi eserdir.

A. HAVA

A.1. Hava Kalitesi

Modern yaşamın getirdiği şehirleşmenin bir sonucu olan hava kirliliği, yerel ve bölgesel olduğu kadar küresel ölçekte de etki alanına sahiptir. Hava kirliliğinin insan sağlığına önemli etkileri olması sebebiyle, hava kalitesi konusuna tüm dünyada büyük önem verilmektedir. Hava kirliliği problemlerini çözmek ve strateji belirlemek için, bilimsel topluluk ve ilgili otoritenin her ikisi de atmosferik kirletici konsantrasyonlarını izlemek ve analiz etmek konusuna odaklanmışlardır (Kyrkilis vd, 2007). Otoritelerin hava kalitesinin korunması ve iyileştirilmesi konusunda sorumluluklarının yanı sıra, halk sağlığını doğrudan etki eden bir konu olması sebebiyle, kamuoyuna iletişim araçları vasıtasıyla hava kirliliği güncel bilgilerini sunması da sorumlulukları arasındadır.

Ülkemizde dış ortam hava kalitesine ilişkin parametrelerin yönetimi Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği gereğince gerçekleştirilmektedir. Bu kapsamda, 2022 yılı itibarıyla geçerli olan hava kalitesi limit değerlerine ilişkin bilgi Çizelge A.1'te verilmektedir.

Hava kalitesi limit değerlerinin sağlanması amacıyla hava kalitesi yönetiminin bileşenleri; emisyon envanteri, hava kalitesi modelleme ve hava kalitesi ölçümleri olarak çalışılmaktadır. Son yıllarda gelişen bilgi teknolojileri hava yönetimi alanında kullanılmaya başlanmış web tabanlı coğrafi bilgi teknolojilerini kullanan "Hava Emisyon Yönetim (HEY) Portalı" Bakanlığımız sunucularında devreye alınmıştır. Bu portalda tüm kirletici kaynakların coğrafi lokasyonları ve bilgileri kayıt altına alınmakta ve hava kirliliğine katkıları ortaya konulmaktadır. Meteorolojik/topoğrafik etmenler ve sınır ötesi kirlilik taşınımı, şehirlerimizin kirliliğe katkıları bütüncül olarak değerlendirilmekte ve hava kalitesi haritaları hazırlanmaktadır. HEY Portalı aracılığıyla hava kalitesini iyileştirmek üzere Bakanlığımız önderliğinde yerel politikalar geliştirilmektedir.

Ancak farklı kirleticilere ait ölçümleri anlamak bu konuda çalışan bir bilim insanı için mümkün olsa bile genel halk ve yerel otoriteler için oldukça zor olmaktadır. Bu sebeple, hava kirliliğinin/hava kalitesinin durumunu kamuoyuna açıklarken halkın kolayca anlayabileceği bir sınıflama sistemi kullanılmaktadır. Tüm dünyada yaygın olarak kullanılan, Hava Kalitesi İndeksi (HKİ) denilen bu sınıflama sistemi ile havadaki kirleticilerin konsantrasyonlarına göre hava kalitesi için iyi, orta, kötü, tehlikeli vb şeklinde derecelendirme yapılmaktadır. Dünyanın pek çok ülkesinde indeks hesaplanmasında kullanılan yöntem ve kriterler, kendi ülkelerinde uygulanan hava kalitesi standartlarına uygun şekilde oluşturulmuştur.

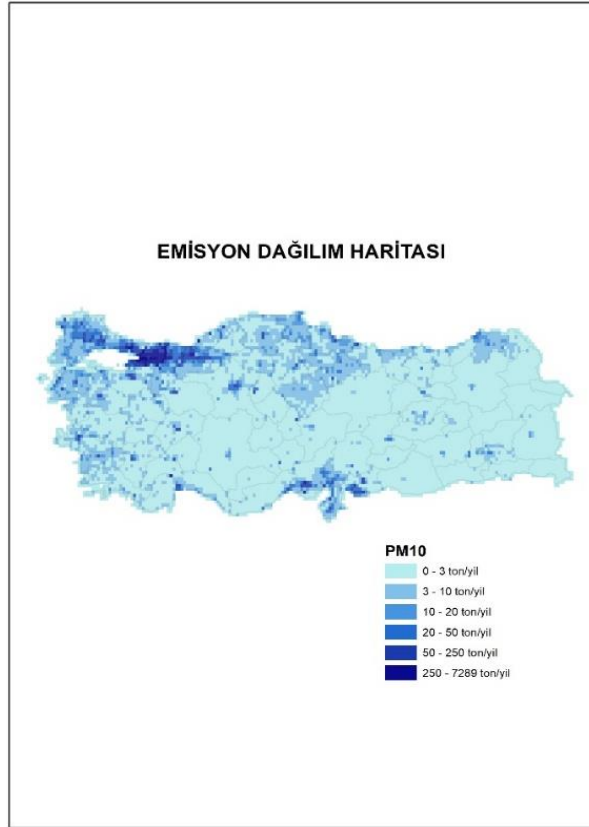
Bir ulusun hava kalitesinin iyileştirilmesi konusundaki başarısı, yerel ve ulusal hava kirliliği sorunları ve kirlilik azaltmadaki gelişmeler konusunda doğru ve iyi bilgilendirilmiş vatandaşların desteğine bağlıdır (Sharma vd, 2003a). Bir bölgedeki kirletici seviyelerini anlamak için uygun bir aracın geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu araç, vatandaşın hava kirliliği seviyesi hakkında doğru ve anlaşılabilir şekilde bilgi sağlarken, aynı zamanda ilgili otoritelerin toplum sağlığını korumak için önlem almaları konusunda kullanılabilir olmalıdır (Kyrkilis vd, 2007).

Bu amaçla, geliştirilen standart değerler, gerek uyarıcı ve anlaşılabilir olması gerekse de kullanımı açısından yaygın olarak bir indekse çevrilerek sunulabilmektedir. Belli bir bölgedeki hava kalitesinin karakterize edilmesi için ülkelerin kendi sınır değerlerine göre dönüştürdükleri ve kirlilik sınıflandırılmasının yapıldığı bu indekse Hava Kalitesi İndeksi (HKİ) (Air Quality Index/AQI) adı

verilmektedir. İndeks belirli kategorilerde farklı tanım ve renkler kullanılarak ifade edilmekte ve ölçümü yapılan her kirletici için ayrı ayrı düzenlenmektedir (Yavuz, 2010).

Ulusal Hava Kalitesi İndeksi, ulusal mevzuatımız ve sınır değerlerimize uygun olarak oluşturulmuştur. 5 temel kirletici için hava kalitesi indeksi hesaplanmaktadır. Bunlar; partikül maddeler (PM₁₀), karbon monoksit (CO), kükürt dioksit (SO₂), azot dioksit (NO₂) ve ozon (O₃) dur.

Hava kalitesi yönetimine esas değerlendirme ve politika üretme amaçlı çalışmalar için sadece ölçüm sonuçları yeterli olmamaktadır. Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği çerçevesinde hava kalitesi modelleme araçları ile ulusal ölçekli bütüncül değerlendirmeye altlık oluşturacak hava kalitesi haritaları elde edilmektedir. HEY Portalı aracılığıyla hava yönetimi alanında bilgi işlem teknolojilerinin etkin olarak kullanımıyla, vatandaşlarımızın soludukları ve yarın soluyacakları hava kalitesi hakkında yüksek çözünürlüklü harita bilgisi edinebilmeleri amaçlanmaktadır.

Harita 1 - HEY Portalı Ulusal PM Emisyonları Dağılım Haritası; (ton/yıl)

Hava kalitesi yönetimi bileşeni olan modelleme çalışmaları Bakanlığımızca hem ulusal/bölgesel /yerel ölçekte yürütülmekte; hem de geliştirilen yerli ve milli NEFES yazılımıyla sokak seviyesinde hava kalitesi değerlerinin 3 Boyutlu ortamda tespit edilmesi için kullanılmaktadır.

Harita 2 -NEFES Yazılımı İstanbul İli Kağıthane İlçesi Görseli

Bakanlığımızca, 5 metreye kadar kısa mesafeleri dahi modelleyebilen 3 boyutlu NEFES yazılımıyla hava kirliliğine neden olan noktalar ve kirlilik kaynağı tespit edilebilmektedir. Geliştirilen yerli ve milli yazılım NEFES ile stratejik hava kalitesi haritaları, 3 boyutlu bina modeli, kent atlası, topoğrafya, trafik yoğunluğu, kavşaklar, binaların yakıt tipi gibi çok sayıda etmen ele alınarak 3 boyutlu ortamda hava kalitesi değerleri halihazırda 59 ilimiz için ortaya konulmaktadır. Şehirlerimizde politikalar için uygulama sürecinin bu yöntemle etkinleştirilmesi planlanmış olup, kalan 22 il için çalışmalar sürdürülmektedir.

NEFES yazılımıyla evsel ısınma, sanayi, kara, deniz, hava ve demiryolu ulaşımına bağlı hava kirliliği kaynak noktaları tespit edilip, kaynağa özgü önlemler geliştirilebilmektedir.

Hava kalitesi tahminlerinin Bakanlık kaynakları ve altyapısıyla gerçekleştirilmesine 2021 yılı itibarıyla başlanmış olup, çalışmaların 81 ilimizde yaygınlaştırılması planlanmaktadır. Bu amaçla hava yönetimine esas faaliyette olan Operasyonel Merkez günlük olarak hava kalitesi tahmin sonuçlarını üretmektedir.

Çizelge 1 – Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği limit değerleri ve uyarı eşikleri

KİRLLETİCİ	ORTALAMA SÜRE	LİMİT DEĞER	UYARI EŞİĞİ
		($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	
SO ₂	saatlik -insan sağlığının korunması için-	350	500 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (hava kalitesinin temsili bölgelerinde bütün bir “bölge” veya “alt bölge”de veya en azından 100 km ² 'de –hangisi küçükse- üç ardışık saatte ölçülür)
	24 saatlik -insan sağlığının korunması için-	125	
	yıllık ve kış dönemi (Ekosistemin korunması) -insan sağlığının korunması için-	20	
NO ₂	aatlik-insan sağlığının korunması için- (2024 yılı itibarıyla hedeflenen sınır değer mevcuttur)	220	400 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (hava kalitesinin temsili bölgelerinde bütün bir “bölge” veya “alt bölge”de veya en azından 100 km ² 'de –hangisi küçükse- üç ardışık saatte ölçülür)
	yıllık -insan sağlığının korunması için-(2024 yılı itibarıyla hedeflenen sınır değer mevcuttur)	40	
NO _x	yıllık -vegetasyonun korunması için-	30	----
PM ₁₀	24 saatlik -insan sağlığının korunması için-	50	----
	yıllık -insan sağlığının korunması için-	40	
Pb	yıllık -insan sağlığının korunması için-	0,5	----
Benzen	yıllık -insan sağlığının korunması için-	5	----
CO	maksimum günlük 8 saatlik ortalama (mg/m^3)-insan sağlığının korunması için-	10	----

Çizelge 2 - Ulusal hava kalite indeksi kesme noktaları

İndeks	HKİ	SO ₂ [µg/m ³]	NO ₂ [µg/m ³]	CO [µg/m ³]	O ₃ [µg/m ³]	PM10 [µg/m ³]
		1 Sa. Ort.	1 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	24 Sa. Ort.
İyi	0 – 50	0-100	0-100	0-5.500	0-120 ^L	0-50
Orta	51 – 100	101-250	101-200	5.501-10.000	121-160	51-100
Hassas	101 – 150	251-500	201-500	10.001-16.000 ^L	161-180 ^B	101-260
Sağlıksız	151 – 200	501-850	501-1.000	16.001-24.000	181-240 ^U	261-400
Kötü	201 – 300	851-1.100	1.001-2.000	24.001-32.000	241-700	401-520
Tehlikeli	301 – 500	>1.101	>2.001	>32.001	>701	>521

L: Limit Değer

B: Bilgi Eşiği

U: Uyarı Eşiği

Çizelge 3 - Ulusal hava kalitesi indeksi

Hava Kalitesi İndeksi (AQI) Değerler	Sağlık Endişe Seviyeleri	Renkler	Anlamı
Hava Kalitesi İndeksi bu aralıkta olduğunda..	..hava kalitesi koşulları..	..bu renkler ile sembolize edilir..	..ve renkler bu anlama gelir.
0 - 50	İyi	Yeşil	Hava kalitesi iyi seviyededir.
51 - 100	Orta	Sarı	Hava kalitesi uygun olup, hava kirliliğine hassas gruplar orta düzeyde etkilenebilir.
101- 150	Hassas	Turuncu	Hassas gruplar için sağlık etkileri oluşabilir. Genel halkın etkilenmesi beklenmemektedir
151 - 200	Sağlıksız	Kırmızı	Hassas gruplar ciddi sağlık sorunları yaşayabilir. Genel halkın bazı sağlık etkileri yaşaması muhtemeldir.
201 - 300	Kötü	Mor	Nüfusun tamamının hava kirliliğinden etkilenme olasılığı yüksek olup, hassas gruplar açık hava etkinliklerini kısıtlamalıdır.
301 - 500	Tehlikeli	Kahverengi	Herkes, ciddi sağlık etkileri yaşayabilir. Açık hava etkinliklerinden kaçınılmalıdır.

Çizelge 4 – 2023 yılı itibariyle sürekli emisyon ölçüm sistemleri

(<https://sim.csb.gov.tr/>, 2024)

SEKTÖR	TESİS SAYISI	BACA SAYISI
Ağaç İşleme		
Atık Yakma		
Cam		
Çimento	1	1
Enerji		
Gıda		
Gübre		
Kağıt		
Kimya		
Kireç		
Lastik		
Maden		
Metalurji		
Otomotiv		
Rafineri		
Şeker	1	2
Tekstil		
Jeotermal Enerji (JES)		
TOPLAM	2	3

Bu bilgiler Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüklerimiz tarafından ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü Laboratuvar, Ölçüm ve İzleme Dairesi Başkanlığı'nca oluşturulan Sürekli İzleme Merkezinden – (<https://sim.csb.gov.tr/>) elde edilebilir.

A.2. Hava Kalitesi Üzerine Etki Eden Kirleticiler

Hava kirliliği, doğrudan veya dolaylı olarak insan sağlığını etkileyerek yaşam kalitesini düşürmektedir. Günümüzde hava kirliliği nedeniyle yerel, bölgesel ve küresel sorunlar yaygın olarak yaşanmaktadır.

Yoğun şehirleşme, şehirlerin yanlış yerleşmesi, motorlu taşıt sayısının artması, düzensiz sanayileşme, kalitesiz yakıt kullanımı, topoğrafik ve meteorolojik şartlar gibi nedenlerden dolayı büyük şehirlerimizde özellikle kış mevsiminde hava kirliliği yaşanabilmektedir.

Bir bölgede hava kalitesini ölçmek, o bölgede yaşayan insanların nasıl bir hava teneffüs ettiğinin bilinmesi açısından çok büyük önem taşımaktadır. Ayrıca, önemli bir nokta da, bir bölgede meydana

gelen hava kirliliğinin sadece o bölgede görülmeyip meteorolojik olaylara bağlı olarak yayılım göstermesi ve küresel problemlere de (küresel ısınma, asit yağmurları, vb) sebep olmasıdır.

Renksiz bir gaz olan kükürtdioksit (SO₂), atmosfere ulaştıktan sonra sülfat ve sülfürik asit olarak oksitlenir. Diğer kirleticiler ile birlikte büyük mesafeler üzerinden taşınabilecek damlalar veya katı partiküller oluşturur. SO₂ ve oksidasyon ürünleri kuru ve nemli depozisyonlar (asitli yağmur) sayesinde atmosferden uzaklaştırılır.

Azot Oksitler (NO_x), Azot monoksit (NO) ve azot dioksit (NO₂), toplamı azot oksitleri (NO_x) oluşturur. Azot oksitler genellikle (%90 durumda) NO olarak dışarı verilir. NO ve NO₂' nin ozon veya radikallerle (OH veya HO₂ gibi) reaksiyonu sonucunda oluşur. İnsan sağlığını en çok etkileyen azot oksit türü olması itibari ile NO₂ kentsel bölgelerdeki en önemli hava kirleticilerinden biridir. Azot oksit (NO_x) emisyonları insanların yarattığı kaynaklardan oluşmaktadır. Ana kaynakların başında kara, hava ve deniz trafiğindeki araçlar ve endüstriyel tesislerdeki yakma kazanları gelmektedir.

İnsan sağlığına etkileri açısından, sağlıklı insanların çok yüksek NO₂ derişimlerine kısa süre dahi maruz kalmaları, şiddetli akciğer tahribatlarına yol açabilir. Kronik akciğer rahatsızlığı olan kişilerin ise bu derişimlere maruz kalmaları, akciğerde kısa vadede fonksiyon bozukluklarına yol açabilir. NO₂ derişimine uzun süre maruz kalınması durumunda ise buna bağlı olarak solunum yolu rahatsızlıklarının ciddi oranda arttığı gözlenmektedir.

Toz Partikül Madde (PM₁₀), partikül madde terimi, havada bulunan katı partikülleri ifade eder. Bu partiküllerin tek tip bir kimyasal bileşimi yoktur. Katı partiküller insan faaliyetleri sonucu ve doğal kaynaklardan, doğrudan atmosfere karışırlar. Atmosferde diğer kirleticiler ile reaksiyona girerek PM'yi oluştururlar ve atmosfere verilirler. (PM₁₀ -10 µm'nin altında bir aerodinamik çapa sahiptir) 2,5 µm'ye kadar olan partikülleri kapsayacak yasal düzenlemeler konusunda çalışmalar devam etmektedir. PM₁₀ için gösterilebilecek en büyük doğal kaynak yollardan kalkan tozlardır. Diğer önemli kaynaklar ise trafik, kömür ve maden ocakları, inşaat alanları ve taş ocaklarıdır. Sağlık etkileri açısından, PM₁₀ solunum sisteminde birikebilir ve çeşitli sağlık etkilerine sebep olabilir. Astım gibi solunum rahatsızlıklarını kötüleştirir, erken ölümü de içeren çeşitli ciddi sağlık etkilerine sebep olur. Astım, kronik tıkalı akciğer ve kalp hastalığı gibi kalp veya akciğer hastalığı olan kişiler PM₁₀'a maruz kaldığında sağlık durumları kötüleşebilir. Yaşlılar ve çocuklar, PM₁₀ maruziyetine karşı hassastır. PM₁₀ yardımıyla toz içerisindeki mevcut diğer kirleticiler akciğerlerin derinlerine kadar inebilir. İnce partiküllerin büyük bir kısmı akciğerlerdeki alveollere kadar ulaşabilir. Buradan da kurşun gibi zehirli maddeler %100 olarak kana geçebilir.

Karbonmonoksit (CO), kokusuz ve renksiz bir gazdır. Yakıtların yapısındaki karbonun tam yanmaması sonucu oluşur. CO derişimleri, tipik olarak soğuk mevsimlerde en yüksek değere ulaşır. Soğuk mevsimlerde çok yüksek değerlere ulaşılmasının bir sebebi de enverziyon durumudur. CO'nin global arka plan konsantrasyonu 0.06 ve 0.17 mg/m³ arasında bulunur. 2000/69/EC sayılı AB direktifinde CO ile ilgili sınır değerler tespit edilmiştir.

Enverziyon, sıcak havanın soğuk havanın üzerinde bulunarak, havanın dikey olarak birbiriyle karışmasının engellenmesi durumudur. Kirlilik böylece yer seviyesine yakın soğuk hava tabakasının içerisinde toplanır.

CO'nin ana kaynağı trafik ve trafikteki sıkışıklıktır. Sağlık etkileri, akciğer yolu ile kan dolaşımına girerek, kimyasal olarak hemoglobinle bağlanır. Kandaki bu madde, oksijeni hücrelere taşır. Bu yolla,

CO organ ve dokulara ulaşan oksijen miktarını azaltır. Sağlıklı kişilerde, daha yüksek seviyelerdeki CO'ye maruz kalmak, algılama ve gözün görme gücünü etkileyebilir. Hafif ve daha ağır kalp ve solunum sistemi hastalığı olan kişiler ve henüz doğmamış ve yeni doğmuş bebekler, CO kirliliğine karşı en riskli grubu oluşturur.

Kurşun (Pb), doğada metal olarak bulunmaz. Kurşun gürültü, ışın ve vibrasyonlara karşı iyi bir koruyucudur ve hava yoluyla taşınır. Kurşun, maden ocakları ve bakır ve tunç (Cu+Sn) alaşımı işlenmesi, kurşun içeren ürünlerin geriye dönüştürülmesi ve kurşunlu petrolün yakılmasıyla çevreye yayılır. Kurşun içeren benzin ilavesi ürünlerinin de kullanılması, atmosferdeki kurşun oranını yükseltir.

Ozon (O₃), kokusuz renksiz ve 3 oksijen atomundan oluşan bir gazdır. Ozon kirliliği, özellikle yaz mevsiminde güneşli havalarda ve yüksek sıcaklıkta oluşur (NO₂+ güneş ışınları = NO+ O => O+ O₂ = O₃). Ozon üretimi uçucu organik bileşikler (VOC) ve karbon monoksit sayesinde hızlandırılır veya güçlendirilir. Ozonun oluşması için en önemli öncü bileşimler NO_x (Azot oksitler) ve VOC'dır. Yüksek güneş ışınlarının etkisiyle ozon derişimi Akdeniz ülkelerinde Kuzey-Avrupa ülkelerinden daha yüksektir. Sebebi ise güneş ışınlarının ozon'un fotokimyasal oluşumundaki fonksiyonundan kaynaklanmasıdır.

Diğer kirleticilere kıyasla ozon doğrudan ortam havasına karışmaz. Yeryüzüne yakın seviyede ozon karmaşık kimyasal reaksiyonlar yoluyla oluşur. Bu reaksiyonlara NO_x, metan, CO ve VOC'ler (etan (C₂H₆), etilen (C₂H₄), propan (C₃H₈), benzen (C₆H₆), toluen (C₆H₅), xilen (C₆H₄) gibi kimyasal maddelerde eklenir. Ozon çok güçlü bir oksidasyon maddesidir. Birçok biyolojik madde ile etkileşimde bulunur. Tüm solunum sistemine zarar verebilir. Ozonun zararlı etkisi derişim oranına ve ozona maruziyet süresine bağlıdır. Çocuklar büyük bir risk grubunu oluşturur. Diğer gruplar arasında öğlen saatlerinde dışarıda fiziksel aktivitede bulunanlar, astım hastaları, akciğer hastaları ve yaşlılar bulunur.*

Çizelge 5 – 2023 yılında kullanılan yakıt türleri ve miktarları
(Enerya Kapadokya Gaz Dağıtım A.Ş., Sosyal Yardımlaşma Vakıfları, 2024)

	Katı Yakıt			Doğalgaz		Fuel Oil	
	Kullanım Yeri	Cinsi	Tüketim Miktarı (ton)	Kullanım Yeri	Tüketim Miktarı (sm ³)	Kullanım Yeri	Tüketim Miktarı (kg)
Sanayi				Konut Dışı	7.416.931		
	Tüketim Miktarı (ton)			Tüketim Miktarı (sm ³)		Tüketim Miktarı (m ³)	
Konut	10.050			68.783.884,00			

2023 yılında kullanılan fuel-oil miktarına ilişkin veri bulunmamaktadır.

A.3. Hava Kalitesinin Kontrolü Konusundaki Çalışmalar

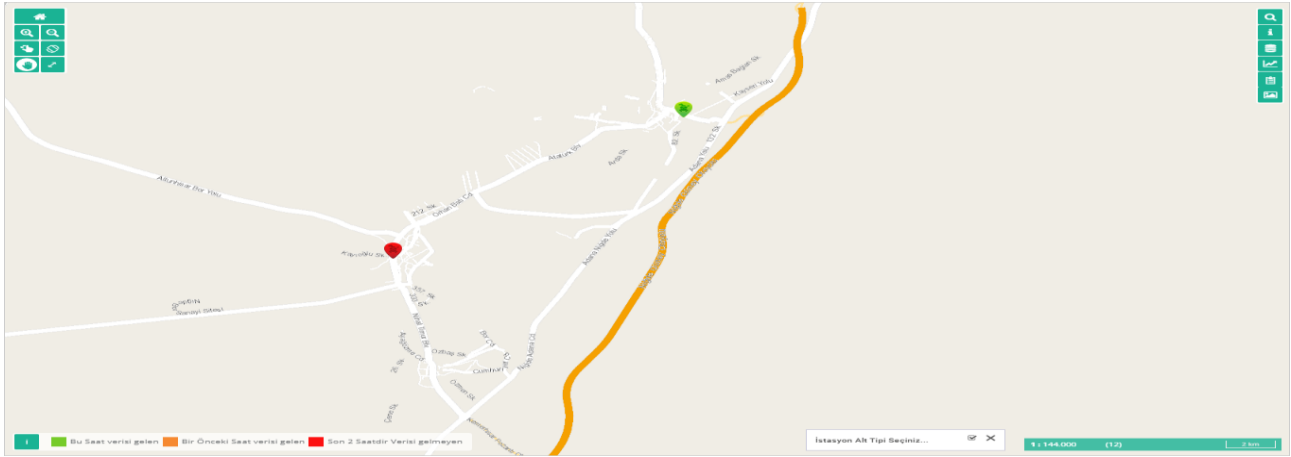
İlde hava kalitesinin kontrolü konusunda temiz hava eylem planı doğrultusunda personel imkanları doğrultusunda denetim ve kontroller yapılmıştır.

A.3.1. Temiz Hava Eylem Planları

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü tarafından hazırlanarak Bakanlığımızca onaylanan Temiz Hava Eylem Planı kapsamında aşağıdaki eylemler belirlenmiş olup denetim odaklı eylemlerin gerçekleştirilmesi imkanlar ve personel durumuna bağlı olarak süreklilik arz etmektedir.

- Halkın bilgilendirilmesi
- ÇED Raporlarının incelenmesi ve değerlendirilmesi
- Emisyon konulu çevre izin alan tesis sayısının artırılması
- Hava kalitesi ölçüm istasyonu işletimi
- Eysel ısınma ile ilgili denetim yapılması
- Sanayi kaynaklı hava kirliliği ile ilgili denetim yapılması
- Motorlu taşıt egzoz emisyon denetimi

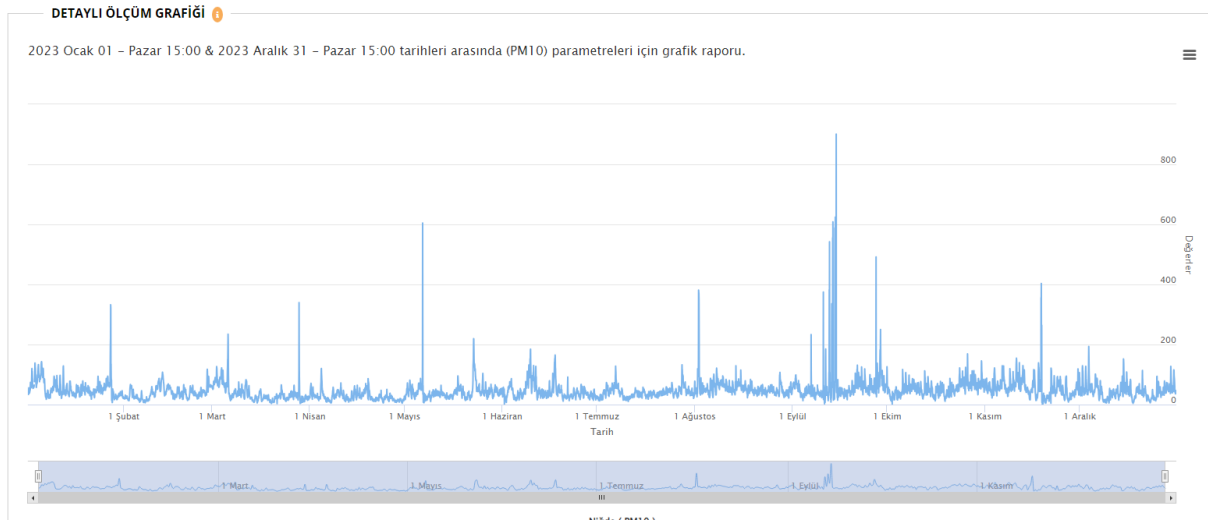
A.4. Ölçüm İstasyonları

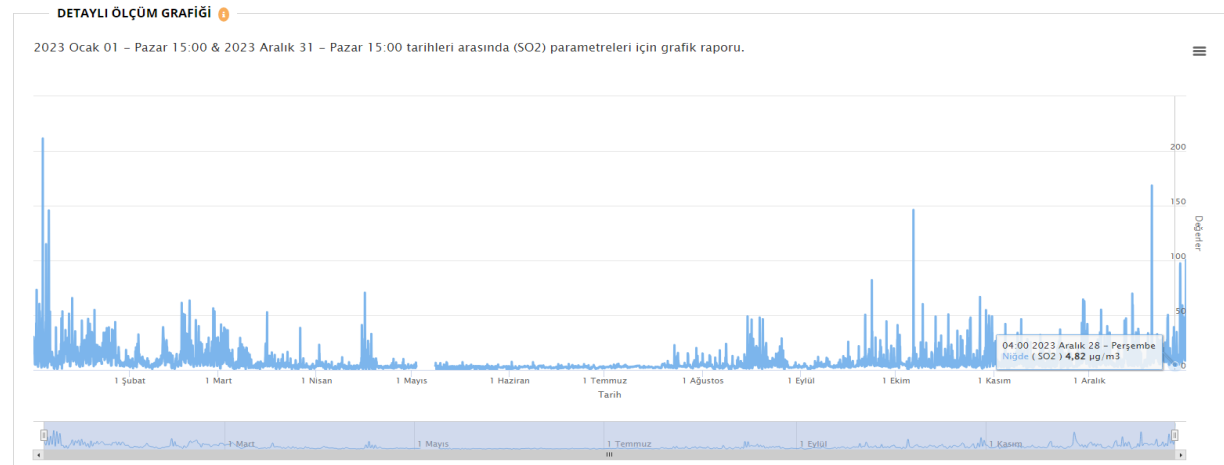
Harita 3 -Niğde ilinde bulunan hava kirliliği ölçüm cihazlarının yerleri

Çizelge 6 – Niğde yılında hava kalitesi ölçüm istasyon yerleri ve ölçülen parametreler

İSTASYON YERLERİ	KOORDİNATLARI (Enlem, Boylam)	HAVA KİRLETİCİLERİ					
		SO ₂	NO _x	CO	O ₂	NO ₂	PM
1 Niğde Merkez (Selçuk Mah.)	37,968398 °K 34,685573 °D	X	X	X		X	X
2 Niğde Bor	37,887291 °K 34,553902 °D	X					X

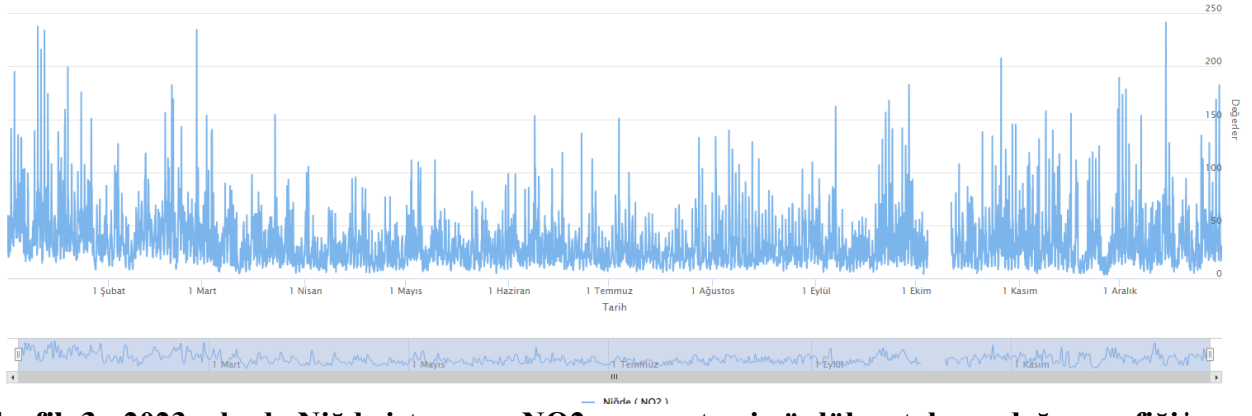
Grafik 1- 2023 yılında Niğde istasyonu PM₁₀ parametresi günlük ortalama değer grafiği*
(havaizleme.gov.tr, 2024)

Grafik 2- 2023 yılında Niğde istasyonu SO₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği*
(havaizleme.gov.tr, 2024)

DETAYLI ÖLÇÜM GRAFİĞİ

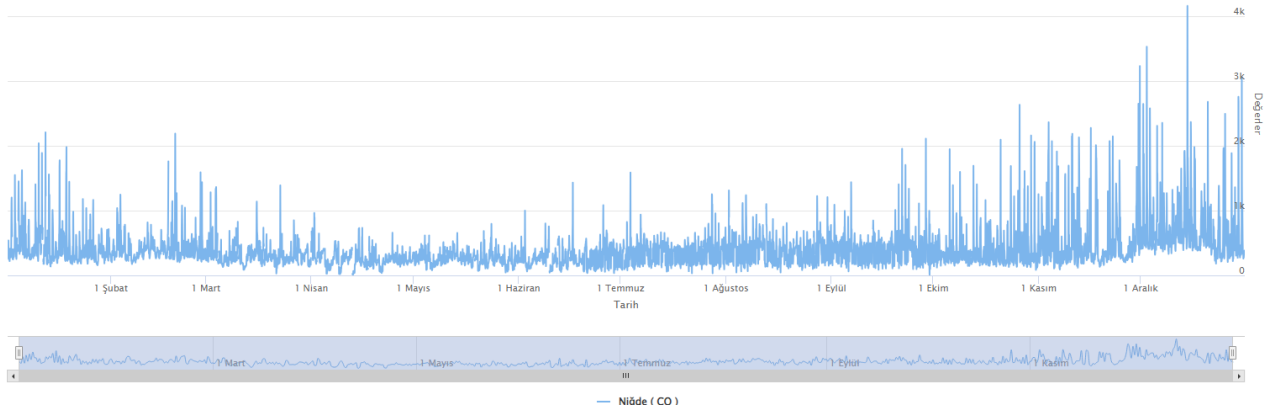
2023 Ocak 01 - Pazar 15:00 & 2023 Aralık 31 - Pazar 15:00 tarihleri arasında (NO2) parametreleri için grafik raporu.

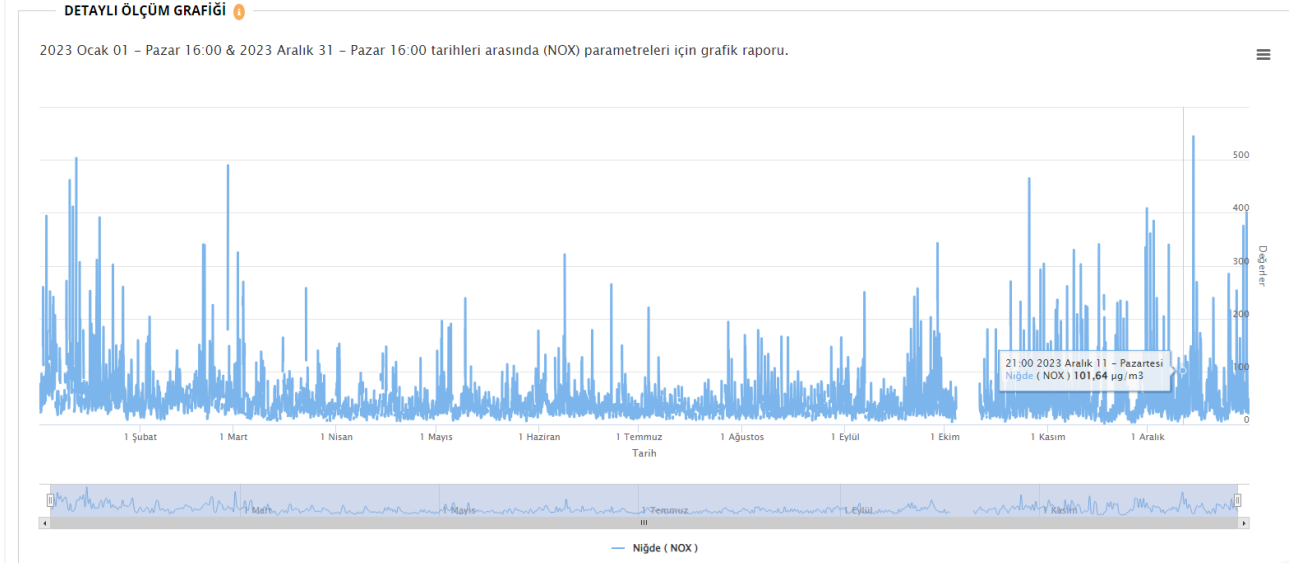
Grafik 3- 2023 yılında Niğde istasyonu NO2 parametresi günlük ortalama değer grafiği*
(havaizleme.gov.tr, 2024)

DETAYLI ÖLÇÜM GRAFİĞİ

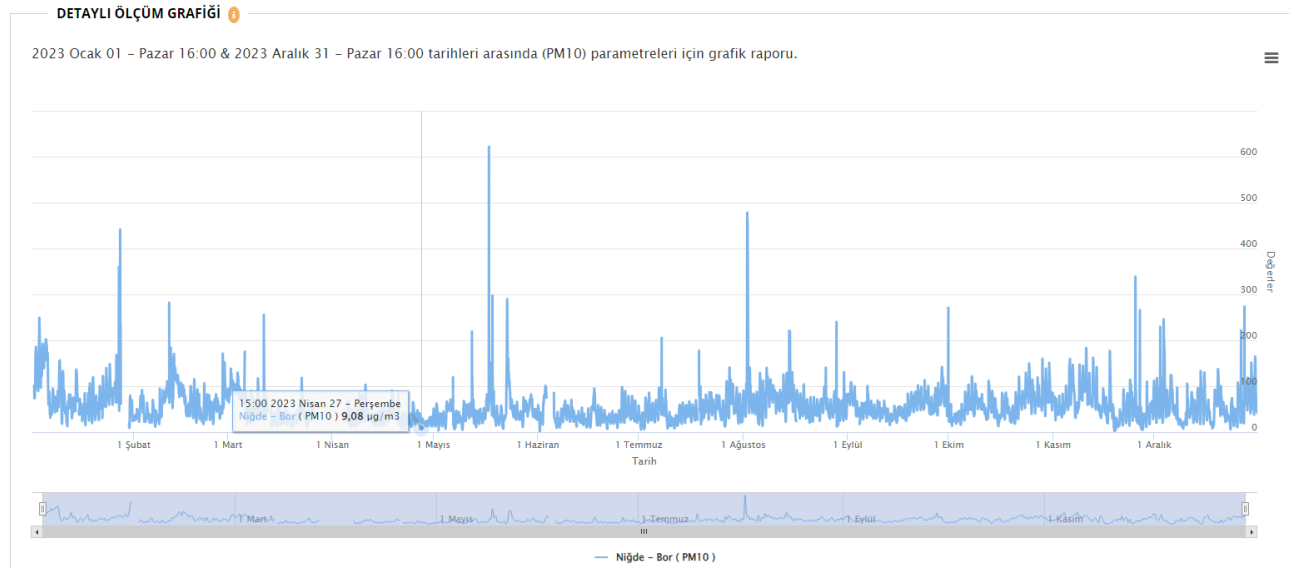
2023 Ocak 01 - Pazar 16:00 & 2023 Aralık 31 - Pazar 16:00 tarihleri arasında (CO) parametreleri için grafik raporu.

Grafik 4- 2023 yılında Niğde istasyonu CO parametresi günlük ortalama değer grafiği*
(havaizleme.gov.tr, 2024)

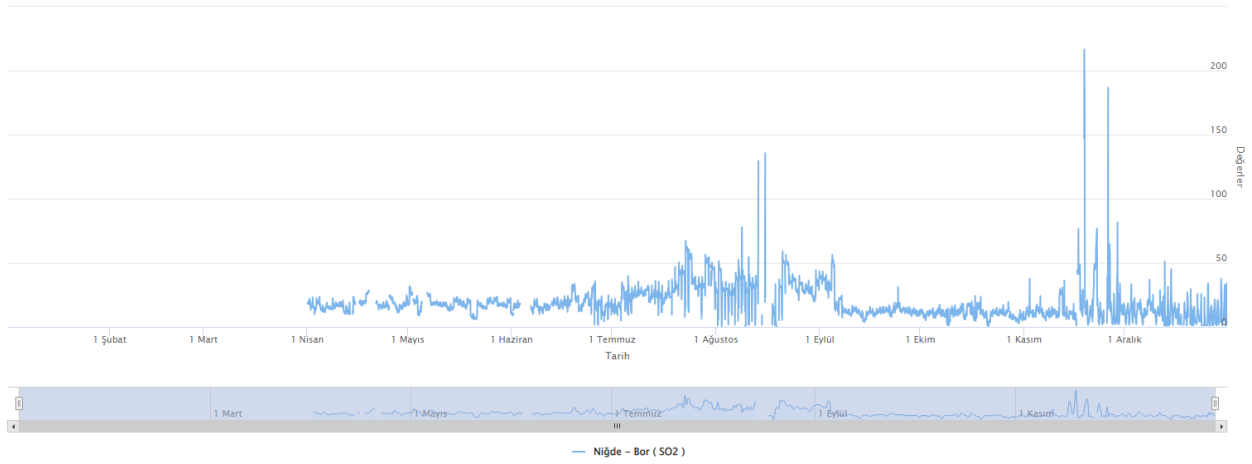
Grafik 5- 2023 yılında Niğde istasyonu NOx parametresi günlük ortalama değer grafiği*
(havaizleme.gov.tr, 2024)

Grafik 6- 2023 yılında Niğde-Bor istasyonu PM10 parametresi günlük ortalama değer grafiği*
(havaizleme.gov.tr, 2024)

DETAYLI ÖLÇÜM GRAFİĞİ

2023 Ocak 01 – Pazar 16:00 & 2023 Aralık 31 – Pazar 16:00 tarihleri arasında (SO₂) parametreleri için grafik raporu.

Grafik 7- 2023 yılında Niğde-Bor istasyonu SO₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği*

Çizelge 7– Niğde yılı hava kalitesi parametreleri aylık ortalama değerleri ve sınır değerinin aşıldığı gün sayıları ($\mu\text{g}/\text{m}^3$; CO: mg/m^3)
(havaizleme.gov.tr, 2024)

İSTASYON ADI	SO ₂	AGS*	PM10	AGS*	CO	AGS*	NO	AGS*	NO ₂	AGS*	NO _x	AGS*	OZON	AGS*
Ocak	15	0	54	16	443	0			49	0	73			
Şubat	11	0	39	5	413	0			43	0	53			
Mart	6	0	38	8	307	0			30	0	41			
Nisan	4	0	27	2	246	0			25	0	34			
Mayıs	2	0	43	8	257	0			28	0	38			
Haziran	2	0	44	6	270	0			29	0	39			
Temmuz	3	0	40	6	350	0			26	0	33			
Ağustos	6	0	55	17	384	0			32	0	39			
Eylül	5	0	65	16	403	0			33	0	44			
Ekim	9	0	54	17	380	0			33	0	48			
Kasım	9	0	57	20	504	0			33	0	52			
Aralık	13	0	45	13	701	0			37	0	59			

*AGS: Sınır değerinin aşıldığı gün sayısı

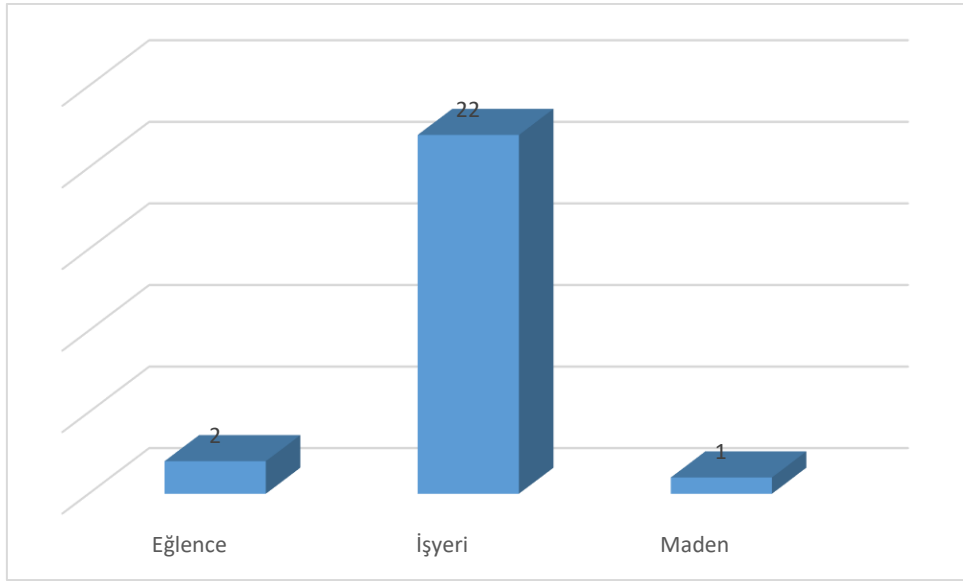
Çizelge 8 – Niğde-Bor yılı hava kalitesi parametreleri aylık ortalama değerleri ve sınır değerinin aşıldığı gün sayıları ($\mu\text{g}/\text{m}^3$; CO: mg/m^3)
(havaizleme.gov.tr, 2024)

İSTASYON ADI	SO ₂	AGS*	PM10	AGS*	CO	AGS*	NO	AGS*	NO ₂	AGS*	NO _x	AGS*	OZON	AGS*
Ocak	-	-	81	22										
Şubat	-	-	64	17										
Mart	-	-	64	12										
Nisan	17	0	32	3										
Mayıs	18	0	47	9										
Haziran	18	0	37	3										
Temmuz	30	0	47	11										
Ağustos	31	0	68	25										
Eylül	16	0	57	17										

Ekim	11	0	60	21										
Kasım	17	0	62	20										
Aralık	12	0	59	18										

A.5. Çevresel Gürültü

Şikâyetlerle ilgili İl müdürlüğümüzce yerinde inceleme ve denetim yapılmakta olup, yapılan değerlendirmeler sonucunda gerekirse Çevresel gürültü ölçüm ve değerlendirme raporu hazırlanarak rapor sonucunda gerekli iş ve işlemler yapılmaktadır.

Grafik 8 – 2023 yılında gürültü konusunda yapılan şikâyetlerin dağılımı
(Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2024)

Çizelge 9 – Tamamlanan Gürültü Bariyerleri

İli/İlçesi	Konumu	Tamamlandığı Yıl	Bariyer Alanı (m ²)	Bariyer Tipi
		-	-	-

*2023 yılında tamamlanan gürültü bariyerlerine ilişkin veri bulunmamaktadır.

A.6. İklim Değişikliği Eylem Planı Çerçevesinde Yapılan Çalışmalar

Konu hakkında çalışma yapılmamıştır.

A.7. Ulaşım ve Hareketlilik

İlde Egzoz Gazı Emisyon Ölçüm Yetki Belgesi Düzenlenen Firma Sayısı, toplam araç sayısı, egzoz gazı emisyon ölçümü yaptıran araçlar ile tamamlanan bisiklet yollarına ilişkin bilgiler verilmelidir.

Çizelge 10-2023 yılındaki araç sayısı ve egzoz ölçümü yaptıran araç sayısı
(TÜİK, 2024)

Egzoz Gazı Emisyon Ölçüm Yetki Belgesi Düzenlenen Firma Sayısı	İldeki Toplam Araç Sayısı	Egzoz Ölçümü Yaptıran Araç Sayısı
9	124.776	-

Çizelge 11– Tamamlanan Bisiklet Yolları
(Niğde – Belediye Başkanlıkları, 2024)

İli	Güzergâhı	Mesafe (km)
Niğde – Merkez	Şehir İçi Mücavir Alan	5401
Niğde-Bor	Niğde Bor Yolu	4
Niğde-Bor	TOKİ	3
Niğde-Bor	Fatih Mahallesi	3

Çizelge 12– Tamamlanan Yeşil Yürüyüş Yolları
(Niğde Belediye Başkanlığı, 2024)

İli	Güzergâhı	Mesafe (km)
Niğde- Merkez	Şehir İçi Mücavir Alan	5401

Çizelge 13– Tamamlanan Çevre Dostu Sokak
(Kaynak, Yıl)

İli	Güzergâhı	Mesafe (km)
	-	-

*2023 yılında tamamlanan çevre dostu sokağa ilişkin veri bulunmamaktadır.

A.8 Sonuç ve Değerlendirme

İlimiz hava ölçüm istasyonunun 2023 yılında yapılan PM₁₀, SO₂, CO, NO₂ ve ölçümleri verileri incelendiğinde; Hava ölçüm istasyonunda özellikle kış döneminde PM₁₀ ve SO₂ değerlerinin kış döneminde artış olduğu gözlemlenmiştir. Hava kalitesi izleme istasyonuna yaklaşık 4 km. mesafedeki Hıdırlık mevkiinde yoğun bir şekilde yapılan madencilik faaliyetlerinden dolayı PM₁₀ parametresi özellikle rüzgârlı günlerde artış göstermektedir.

İlde hava kirletici emisyonların azaltılmasına ilişkin tedbirler Mahalli Çevre Kurulu Kararlarıncı belirlenmektedir. Bu kapsamda il merkezinde toplam kükürt miktarı en çok % 0,9 olan ithal kömür kullanılmakta, merkez ilçeler dışında ise toplam kükürt miktarı max. % 2 olan yerli kömürün kullanımına müsaade edilmektedir.

Kent merkezinde hava kirliliğinin artışıında trafikten kaynaklanan kirlilik önemli bir yer tutmaktadır. Bu nedenle trafiğe çıkan araçların egzoz gazı ölçümlerini yaptırılmalarının sağlanması ve çevre yollar inşa edilerek şehir içi trafiğinin bir bölümünün şehir dışına taşınması ve hızlandırılması hedeflenmektedir

Kaynaklar

havaizleme.gov.tr

Niğde Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü

Belediye Başkanlıkları

Sosyal Yardımlaşma Vakıfları

Enerya Kapadokya Gaz Dağıtım A.Ş.

B. SU VE SU KAYNAKLARI

B.1. İlin Su Kaynakları ve Potansiyeli

B.1.1. Yüzeysel Sular

B.1.1.1. Akarsular

Çizelge 14 –İlin akarsuları
(DSİ, 2024)

AKARSU İSMİ	Toplam Uzunluğu (km)	İl Sınırları İçindeki Uzunluğu (km)	Debisi (m ³ /sn)	Kolu Olduğu Akarsu	Kullanım Amacı
Çakıt Suyu	96	36	7,038	Seyhan	
Ecemiş Çayı	110	30	3,50	Seyhan	
Karapınar Deresi	93	29	0,446	Kızılırmak	
Kovalık Deresi	10	10	0,129		
Melendiz Deresi	125	33,4	1,875	Uluırmak	
Murtaza Suyu	12	12	0,180		
Ömerli Deresi	17	17	0,690		
Ören Deresi	18	18	0,152		
Tabakhane Deresi	27	27	1,258		
Uluağaç Deresi	22	22	0,155		
Uzandı Deresi	20	20	0,145		

B.1.1.2. Doğal Göller, Göletler ve Rezervuarlar

Çizelge 15 - Mevcut göl, gölet ve rezervuarlar
(DSİ, 2024)

Gölün/Göletin/ Rezervuarın Adı	Tipi	Göl hacmi, m ³	Sulama Alanı (net), ha	Çekilen Su Miktarı, (m ³)	Katılan Su Miktarı, (m ³)	Kullanım Amacı
Akkaya	Baraj	5,700,000	1620	4,630,000	4,570,000	Sulama
Gebere	Baraj	2,380,000	340	1,900,000	1,950,000	Sulama
Gümüşler	Baraj	3,530,000	350	3,290,000	3,330,000	Sulama
Murtaza	Baraj	7,880,000	921	3,090,000		Sulama
Altınhisar	Gölet	1,680,000	232			Sulama
Azath	Gölet	470,000	292			Sulama
Bademdere	Gölet	648,000	155			Sulama
Darboğaz	Gölet	132,000	196			Sulama
Hançerli	Gölet	353,000	42			Sulama
Kayırılı	Gölet	439,000	144			Sulama
Kılangelindileği	Gölet	674,000	137			Sulama
Kılavuz	Gölet	444,000	43			Sulama

Gölün/Göletin/ Rezervuarın Adı	Tipi	Göl hacmi, m ³	Sulama Alanı (net), ha	Çekilen Su Miktarı, (m ³)	Katılan Su Miktarı, (m ³)	Kullanım Amacı
Koyunlu	Gölet	470,000	146			Sulama
Ören	Gölet	3,077,000	1414			Sulama
Postalı	Gölet	2,300,000	658			Sulama
Uluğaç	Gölet	3,820,000	690			Sulama

B.1.2. Yeraltı Suları

Niğde ili Konya Kapalı Havzası, Kızılırmak Havzası ve Seyhan Havzası arasında kalmaktadır.

Çizelge 16 – Yeraltı suyu potansiyeli
(DSİ, 2024)

Kaynağın İsmi	hm ³ /yıl
Niğde ilindeki Toplam YAS Rezervi	384,2

B.1.2.1. Yeraltı Su Seviyeleri

Çizelge 17– Yeraltı Su Seviyesi
(DSİ, 2024)

Havza No	Havza Adı	2023 Şubat-2024 Şubat
16/4	Ereğli-Bor	0.18 m ile 2.31 m arası düşüm, bir kuyuda 2.31 m. yükselim
16/5	Aksaray-Sultanhanı-Obruk	0.13 m ile 4.57 m arası düşüm, bir kuyuda 0.92 m yükselim
16/9	Misli	1.34 m ile 8.99 m arası düşüm, bir kuyuda 1.33 m yükselim

B.2. Su Kaynaklarının Kalitesi

Çizelge 18 - 2023 yılı yüzey ve yeraltı sularında tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan nitrat kirliliği ile ilgili analiz sonuçları
(DSİ, 2024)

Su Kaynağının Cinsi (Yüzey / Yeraltı)	Adı	Kullanım amacı ve kullanılan miktar				Analiz Yapılan İstasyonun				
		İçme ve kullanma suyu	Enerji üretimi	Sulama suyu	Endüstriyel su temini	Akım gözlem istasyonu kodu	Analiz sonuçları YSKY (Tablo-5)	Yeri (İlçe, Köy, Mevkii)	Koordinatları	Yıllık Ortalama Nitrat Değeri (mg/L)
Yüzey	TUR180134100105185			X				Ecemiş-Elekgölü (Sol)		6,150
Yüzey	TUR180134860105176			X				Ecemiş – Elekgölü (Sağ)		6,990
Yeraltı	Bahçeli									12,41
Yeraltı	Çukurkuyu									17,34
Yeraltı	Hallaç									10,25
Yeraltı	Bor									52,25
Yeraltı	Bayat									19,77
Yeraltı	Bereke									25,35
Yeraltı	Çarşı									9,71
Yeraltı	Hasaköy									16,42

B.3. Su Kaynaklarının Kirlilik Durumu

B.3.1. Noktasal kaynaklar

B.3.1.1. Endüstriyel Kaynaklar

İlimizde endüstrinin yayıldığı alanlar genel olarak Niğde Organize Sanayi Bölgesi, Bor Karma Organize Sanayi Bölgesi, Niğde Merkez Ata Sanayi ve küçük sanayi işletmeleridir. Organize sanayi bölgeleri su kaynağı olarak yeraltı suyu kullanmaktadır. Sanayi sitelerinde şebeke suyu kullanılmakta olup, atıksuları kanalizasyon sistemlerine bağlıdır. Niğde Merkez ve Bor Karma Organize Sanayi Bölgelerinin atıksu arıtma tesisi bulunmaktadır. Niğde OSB'den deşarj olan atıksu miktarı yaklaşık 766.500 m³/yıl, Bor Karma OSB'den deşarj edilen atıksu miktarı yaklaşık 548.000 m³/yıl'dır.

B.3.1.2. Evsel Kaynaklar

İlimizde 28 adet Belediye bulunmaktadır. Niğde Belediyesinin Biyolojik Atıksu Arıtma Tesisi ile Bor Belediyesinin, Altunhisar Belediyesinin, Çukurkuyu Belediyesinin, Edikli Belediyesinin ve Karaatlı Belediyesinin doğal arıtması mevcuttur. Merkez Aktaş Belediyesi ve Gümüşler Belediyesi, Niğde Belediyesi ile protokol yapmış olup; atık suları Niğde Belediyesi Atıksu Arıtma tesisinde bertaraf edilmektedir. Diğer belediyelerin kanalizasyon iş termin planları Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğüne teslim edilmiştir.

B.3.2. Yayılı Kaynaklar

B.3.2.1. Tarımsal Kaynaklar

2023 yılında ilimizde kullanılan gübre miktarı toplam 175. 148 tondur.

B.3.2.2. Diğer

Atıklar, Düzenli Katı Atık Depolama Tesisinde bertaraf edilmektedir.

B.4. Denizler

İlimizin denize kıyısı bulunmamaktadır.

B.5. Sektörel Su Kullanımları ve Yapılan Su Tahsisleri

B.5.1. İçme ve Kullanma Suyu

B.5.1.1 Yüzeysel su kaynaklarından kullanılan su miktarı ve içme suyu arıtım tesisi mevcudiyeti

Niğde Merkez İlçe

Niğde İl Merkezine verilen içme suyunun tamamı yer altı kaynaklarından sağlanmaktadır. Faal durumda 40 adet kuyu bulunmaktadır.

Niğde İli Altunhisar İlçesi

Altunhisar İlçe Merkezine verilen içme suyunun tamamı yer altı kaynaklarından sağlanmaktadır. Faal durumda 6 adet kuyu ve 3 adet su deposu bulunmaktadır.

Niğde İli Çiftlik İlçesi

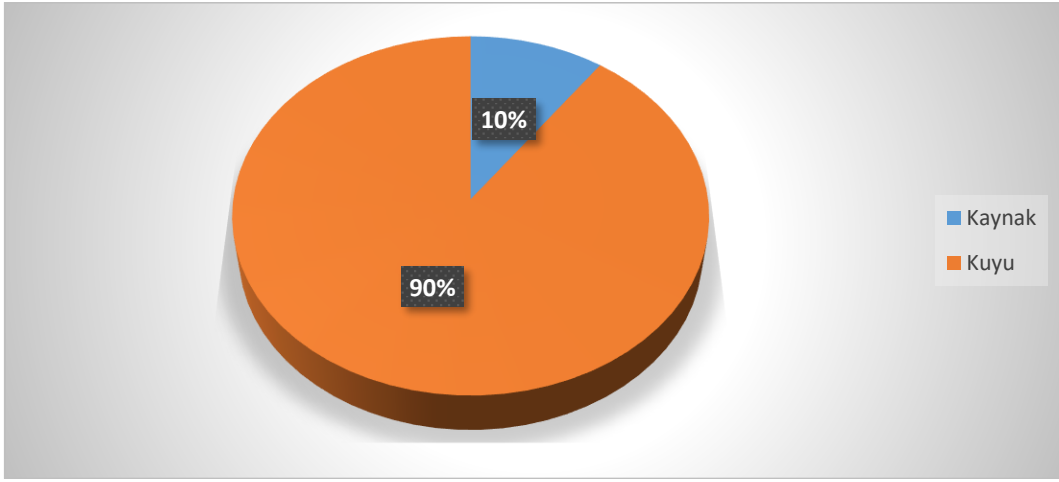
İlçenin su ihtiyacı; 2 adet sondaj kuyusu ve 1 adet doğal su kaynağından sağlanmaktadır. Avlayan Kaptajından alınan doğal su kaynağının debisi 4 lt/sn I. Kuyu 6 lt/sn II. Kuyu 20 lt/sn Debi su kapasitesine sahiptirler. İlçeye su ; ilçenin güneyinde Altunhisar yolunun 4. Km'sinde mevcut bulunan 1620 m Rakımlı depodan sağlanmaktadır. Merkeze 3850 metre uzunluğunda Q 150 mm AÇP Boru ile gelmekte bu noktadan sonra 1200 metre Q 125 PVC, 8000 metre Q100 AÇP ve 15000 metre Q 65 PVC borularla dağıtım yapılmaktadır.

Niğde İli Çamardı İlçesi

İçme Su Kaynaklarının kapasiteleri 2010 Yılı ve 2011 yılı itibarıyla normal olup saniyede 14 litre su taşımaktadır. Suların ilettiği boru PVC ve Espas ve bir kısmı demir boru sağlanmaktadır. İçme suların ilçeye 16 ve 4 km uzaklıktaki yerlerden gelmektedir ve ilçeye dağılımı 50 km yi bulmaktadır.

Niğde İli Ulukışla İlçesi

Yeraltı içme suyu isale hatları 80'lik 3 inç 10 atü, 100'lük 4 inç 10 atü ve 150'lik 6 inç asbestli borular olmak üzere toplam 90.000 metredir. Derin kuyu pompalarından temin edilen içme suları, cazibeli kaynak suları, drenaj ve kastajlardan sağlanan sular olmak üzere ilçeye 3 ayrı sistemden su sağlanmaktadır. Derin kuyu pompalarından yazları tam kapasiteli olmak üzere 9 adet pompadan saniyede 3 inçlik olmak üzere günlük 6000 ton su sağlanmaktadır.

Grafik 9 - 2023 yılı belediyeler tarafından içme ve kullanma suyu şebekesi ile dağıtılmak üzere temin edilen su miktarının kaynaklara göre dağılımı
(Niğde Belediyesi, 2024)

İlimiz de içme ve kullanma suyu şebekesi ile yaklaşık 180.000 nüfusa hizmet vermektedir.

B.5.1.2. Yeraltı su kaynaklarından temin edilen su miktarı ve içme suyu arıtım tesisi mevcudiyeti

Yeraltı su kaynaklarından 2023 yılında toplam su üretim miktarı 13.892.787 m³ 'dür. 2023 yılında toplam 7.898.760 m³ içme suyu tahakkuk edilmiştir. Arsenik Artıma Tesisimiz mevcut olup içme suyunda arsenik bulunmaması sebebiyle kullanılmamaktadır.

B.5.1.3. İçme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb.

İçme Suyu YAS kuyularında temin edilmektedir. Kuyularımız SCADA Sistemi ile takibi yapılmakta 2023 yılı ile günlük yaklaşık verim tablosu aşağıdaki gibidir.

Çizelge 19– İçme Suyu Temin Edilen Kaynaklar
(Niğde Belediye Başkanlığı, 2024)

NoktaAdı	Tüketim (kWh)	Üretim (m³)	Veri(Güç/Debi)
AMAS K1-68	355,03	760	2.Şub
AMAS K2-32	377,53	923	2.Şub
AMAS K3 - Yeni Kuyu	575,63	1095	2.Şub
AMAS K4-31	589,69	1330	2.Şub
AMAS K5-30	635,88	1810	2.Şub
AMAS K6 Alay Durağı	519,44	968	2.Şub
AMAS K8 Yeni Kuyu 2	389,28	767	2.Şub
AMAS K9-35	491,31	888	2.Şub
AMAS K10-Yeni Kuyu 1	632,19		2 /
AMAS K11-33	548,19	997	2.Şub
AMAS K12-34	509,19	799	2.Şub
AMAS K13-36	342,97	665	2.Şub
AMAS K14-38	553,5	906	2.Şub
AMAS K15-37	355,69	642	2.Şub
AMAS K16-Terfi Altı	366,56	459	2.Şub
AMAS K19 (Terfi İçi)	259,38	302	2.Şub
AMAS-K17	475,75	1332	2.Şub
AMAS K20	549,84	1002	2.Şub
AMAS K18	340,13	563	2.Şub
NİĞDE EVLERİ K1-44	464,91	669	2.Şub
NİĞDE EVLERİ K2-45	494,94	865	2.Şub
NİĞDE EVLERİ K3-66	706,69	958	2.Şub
NİĞDE EVLERİ K5-43(cami içi)	321,42		2 /
KIR ÜSTÜ K1-Pelit Camii	603,38	1131	2.Şub
KIR ÜSTÜ K2-67	319,16	513	2.Şub
KIR ÜSTÜ K3-60 (Trafo Yanı)	625,94	858	2.Şub
KIR ÜSTÜ K4-27(atasanayi)	385,41	634	2.Şub
KIR ÜSTÜ K5 (ATASANAYI)	423,63		2 /
KIR ÜSTÜ K6-73(okul içi)	490,75	881	2.Şub
FERTEK K1 (mezarlık altı)	87,89	191	2.Şub
FERTEK K2 (arılı)	198,44	369	2.Şub
FERTEK K3 (Nazımın Yeri)	374,78	623	2.Şub
FERTEK K4 (Daşkesi)	204,91	339	2.Şub
EFENDİ BEY K3-18	397,84	628	2.Şub
KAYA ARDI 10-4	592,88	1023	2.Şub
KAYA ARDI K1-58	616,63	970	2.Şub
KAYA ARDI K2-10	699,66	973	2.Şub
KAYA ARDI K3-9	484,31	754	2.Şub
KAYA ARDI K4-8	490,56	684	2.Şub
KAYA ARDI K5-7	399,44	592	2.Şub

KAYA ARDI K6	416,31	638	2.Şub
KAYA ARDI K7-69 (Camii Yanı)	607,69	919	2.Şub
KAYA ARDI K8-3	345	490	2.Şub
KAYA ARDI K9-11	328,13	517	2.Şub
KAYA ARDI K11-12	456,44	783	2.Şub
KAYA ARDI K12-Virane	412,22	808	2.Şub
ÖZBELDE K3-51	326,5	368	2.Şub
ÖZBELDE K4-52	717,06	1282	2.Şub
ÖZBELDE K5-53	588,69	1130	2.Şub
ÖZBELDE K6-55	308	497	2.Şub
Kumluca K1	492,38	706	2.Şub

B.5.2. Sulama

İlimizde toplam 275.783 hektar alanın 132.347 hektarı sulanmaktadır. Sulama yapılan alanlarda salma, yağmurlama ve damlama sulama yöntemleri uygulanmaktadır.

B.5.2.1. Salma sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı

22.500 hektar alanda salma sulama yapılmaktadır. Sulama yapılan alanlarda il genelinde toplam 7.425 üyeli 47 adet sulama kooperatifi faaliyet göstermektedir. Salma sulamadan dönen suların drene edilip edilmediği, ediliyorsa suların nereye verildiği ile ilgili veriler mevcut değildir.

B.5.2.2. Damla, yağmurlama veya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı

34.660 hektar alanda damlama sulama, 75.187 hektar alanda yağmurlama sulama yapılmaktadır. Sulama yapılan alanlarda il genelinde toplam 7.425 üyeli 47 adet sulama kooperatifi faaliyet göstermektedir. Damlama, yağmurlama veya basınçlı sulamadan dönen suların drene edilip edilmediği, ediliyorsa suların nereye verildiği ile ilgili veriler mevcut değildir.

B.5.3. Endüstriyel Su Temini

İl genelinde sanayi tesisleri yeraltı su kaynaklarını kullanmaktadır. Endüstriyel sıvı atıkların yer üstü ve yer altı su kaynaklarını kirletmesini önlemek çevreye olan zararlı etkilerini önlemek amacı ile Niğde Organize Sanayi Bölgesinde ve Bor Karma Organize Sanayi Bölgesinde arıtma tesisi faal durumdadır.

B.5.4. Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı

Çizelge 20–Enerji Üretim Amacıyla Kullanılan Kaynaklar
(DSİ,2024)

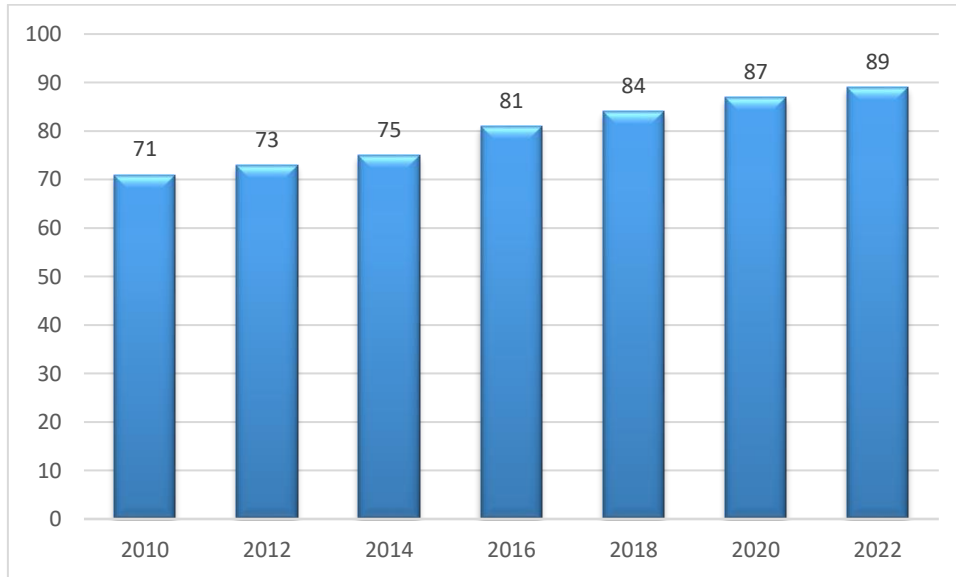
İL	İLÇE	PROJE ADI	HAVZA ADI	AKARSU ADI	ORTALAMA ENERJİ ÜRETİM İ GWh/yıl	KURULU GÜÇ MWe	LİSANS SAHİBİ FİRMA	PROJE DURUMU	İŞLETME YE ALINMA TARİHİ
NİĞDE	ÇAMARDI	ÇAMARDI HES	SEYHAN HAVZASI	ECEMİŞ ÇAYI	0.600	0.069	Erciyes En. Ürt. San. ve A.Ş.	İşletme	1965

B.5.5. Rekreatif Su Kullanımı

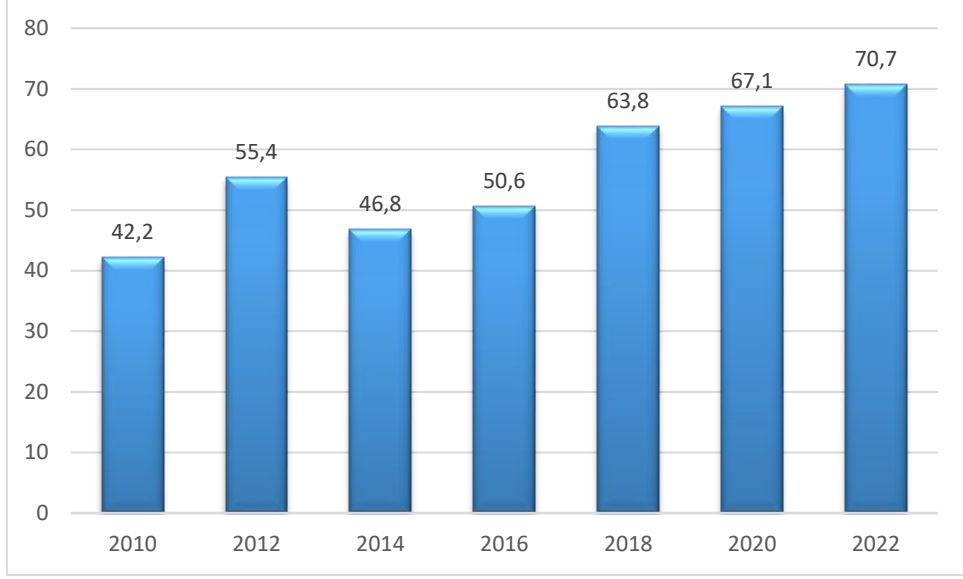
İl genelinde rekreatif park, bahçe sulaması, vb amaçlı kullanılan suları YAS kuyularından yapılmaktadır. Kullanılan yaklaşık su miktarı 3.250.000 m³ tür.

B.6. Çevresel Altyapı

B.6.1. Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve Atıksu Arıtma Tesisi Hizmetleri

Grafik 10 – Yıllar bazında kanalizasyon şebekesi tesisi ile hizmet verilen belediye nüfusunun toplam nüfusa oranı
(TÜİK veri tabanında 2023 yılına ait veri bulunamamıştır.)

Grafik 11 – Yıllar bazında atıksu arıtma tesisi ile hizmet verilen belediye nüfusunun toplam belediye nüfusuna oranı

(TÜİK veri tabanında 2023 yılına ait veri bulunamamıştır.)

Çizelge 21- 2023 yılı itibariyle kentsel atıksu arıtma tesislerinin durumu
(Belediye Başkanlıkları, Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2024)

Yerleşim Yerinin Adı	Belediye Atıksu Arıtma Tesisi Olup Olmadığı?			Belediye Atıksu Arıtma Tesisi Türü			Mevcut Kapasitesi (ton/gün)	SAİS Kabini Durumu (var/yok)	Arıtılan /Deşarj Edilen Atıksu Miktarı (m ³ /sn)	Deşarj Noktası	Deniz Deşarjı (var/yok)	Hizmet Verdiği Nüfus	Oluşan AAT Çamur Miktarı (ton/yıl)	
	Var	İnşa/plan aşamasında	Yok	Fiziksel	Biyolojik	İleri								
İl Merkezi	Niğde Merkez	X			X	X	44	Var	0,38	Akkaya Barajı	Yok	236.000	3.000	
İlçeler	Bor Belediyesi	X			X		24,5	Yok	0,11	Emen Ovası	Yok	62.550	-	
	Altunhisar Belediyesi	X			X		1,2	Yok		Aliköy Mevkii	Yok			
	Çukurkuyu Belediyesi	X			X		1,44	Yok			Yok			
	Edikli Belediyesi	X			X	X	0,5	Yok			Yok			
	Karaatlı Belediyesi	X			X	X	0,5	Yok			Yok			

*22.03.2015 tarih ve 29303 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren “Sürekli Atıksu İzleme Sistemleri (SAİS) Tebliği” kapsamında ülke genelinde kurulu kapasitesi 5.000 m³/gün ve üzerinde olan atıksu arıtma tesisinin çıkış sularında debi, pH, İletkenlik, Çözünmüş Oksijen, Sıcaklık ve KOİ (Kimyasal Oksijen İhtiyacı) ile AKM (Askıda Katı Madde) parametreleri 7/24 online izlenmektedir. Bu sayede tesislerin atıksularını arıtmadan su kaynaklarımıza deşarj etmeleri engellenmektedir.

B.6.2. Organize Sanayi Bölgeleri ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri

Çizelge 22– 2023 yılı OSB, Serbest Bölgeler ve Sanayi Sitelerinde atıksu arıtma tesislerinin (AAT) durumu

(Bor Karma OSB, Niğde OSB , 2024)

OSB/Serbest Bölge/Sanayi Sitesi Adı	Mevcut Durumu	Kapasitesi (ton/gün)	SAİS Kabini Durumu (var/yok)	AAT Türü	AAT Çamuru Miktarı (ton/gün)	Deşarj Ortamı
Bor Karma OSB	Faal	1500	Yok	Fiziksel, Kimyasal, Biyolojik	10	Çürüköz Deresi
Niğde OSB	Faal	4000	Yok	İleri Biyolojik	0,1	Zondi Deresi

Çizelge 23– 2023 yılı itibariyle münferit sanayiye ait atıksu arıtma tesisi (AAT) sayısı (Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği, 2024)

Tesis Statüsü	Toplam Tesis Sayısı	AAT'si Olan Tesis Sayısı
Üretim Sektörü/Sanayi Tesisi	-	7
Turizm Tesisi veya Site Yönetimi	-	-
Diğer	-	-

B.6.3. Düzenli Depolama Tesislerinde Oluşan Sızıntı Sularının Yönetimi

Katı Atık Düzenli Depolama Tesisi İlimiz Hıdırlık Mevkiinde bulunmaktadır. 2013 yılı içerisinde faaliyete başlamıştır. Tesiste yapım aşamasında jeomembran ve kil tabakası serilerek, tesiste oluşabilecek atık suların yeraltı sularına ve toprağa karışımının engellenmesi amaçlanmıştır. Tesiste biriken/oluşan atık suların toprağı ve suyu kirletmemesi için 800 m³ (20*20*2) kapasiteli sızıntı suyu toplama havuzunda biriktirilmektedir. Ayrıca; gözlem kuyularından alınan numuneler neticesinde biriken atık suların bir kısmı geri devirle sızıntı suyu toplama havuzuna gönderilirken, bir kısmı da Niğde Belediyesi Atıksu Arıtma Tesisinin uygun bulmasıyla arıtma tesisine deşarj edilmektedir.

B.6.4. Arıtılmış Atıksuların Yeniden Kullanılması veya Bertarafı

Çizelge 24–2023 yılı itibariyle yeniden kullanılan veya bertaraf edilen arıtılmış atıksu durumu

(Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği, 2024)

ARITILMIŞ ATIKSULARIN YENİDEN KULLANILMASI VEYA BERTARAFI								
Alıcı Ortama Deşarj Edilen (m ³ /yıl)	Kanalizasyona Deşarj Edilen (m ³ /yıl)	Kentsel Yeniden Kullanım (m ³ /yıl)	Tarımsal Yeniden Kullanım (m ³ /yıl)	Endüstriyel Yeniden Kullanım (m ³ /yıl)	Çevresel/Ekolojik Yeniden Kullanım (m ³ /yıl)	Başka Bir Tesise Su Kaynağı (m ³ /yıl)	Diğer Yeniden Kullanım (m ³ /yıl)	TOPLAM (m ³ /yıl)
13.786.330	40.470	0	0	227.480	0	0	14.054.280	13.786.330

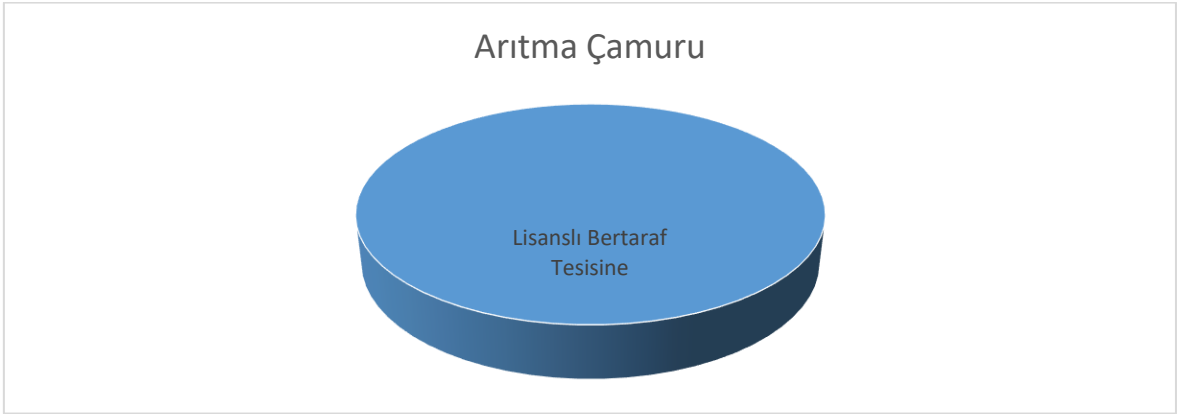
B.7. Toprak Kirliliği ve Kontrolü

B.7.1. Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalar

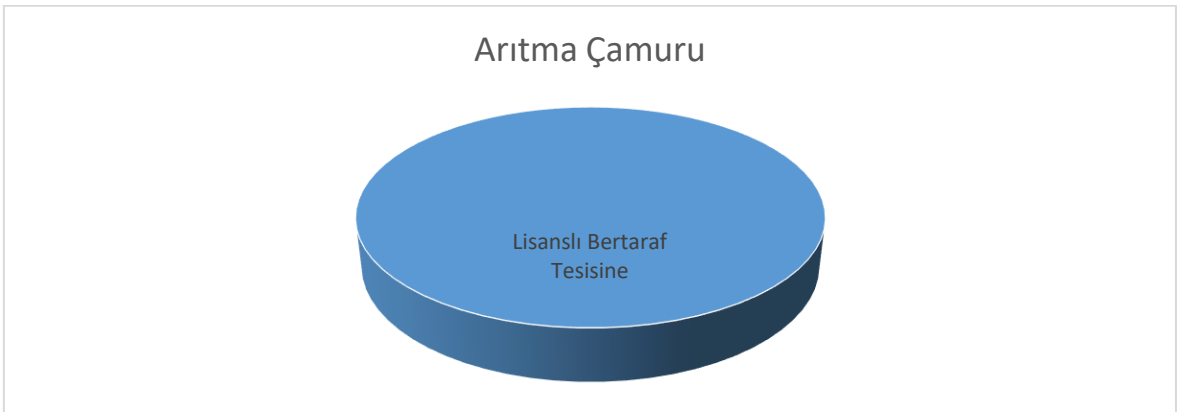
Tarım arazilerinde gübreleme (şeker, nitrat, üre vb.) fazla yapıldığından toprakta pH değeri düşerek asit miktarının artmasına neden olmaktadır. Ayrıca toprak yapısı bozulmaktadır. Atıkların toprak yapısında meydana getireceği zararları ile ilgili Tarım ve Orman İl Müdürlüğüne yapılan bir çalışma olmadığından bu konu ile ilgili bilgiler mevcut değildir.

“Toprak Kirliliğinin Kontrolü ve Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalara Dair Yönetmelik” kapsamında tespit edilmiş kirlenmiş saha ve temizleme çalışması yapılan saha bulunmamaktadır.

B.7.2. Arıtma Çamurlarının Bertaraf Yöntemi

Grafik 12 – 2023 yılında belediyelerden kaynaklanan arıtma çamurunun yönetimi
(Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği, 2024)

Grafik 13 – 2023 yılında sanayiden kaynaklanan arıtma çamurunun yönetimi
(Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği, 2024)

B.7.3. Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar

İlimizde bulunan Maden Kanunu kapsamındaki faaliyetlerin (açık-kapalı, yerüstü madencilik işletmelerinin) ekonomik ömürlerinin tamamlanmasına müteakiben çevreye vermiş oldukları tahribatların rehabilitesi amacıyla Bakanlığımızın çıkarmış olduğu Doğaya Yeniden Kazandırma Yönetmeliği gereğince tüm faaliyet sahiplerinden yeniden kazandırma planı alınmış olup takibi yapılacaktır.

B.7.4. Tarımsal Faaliyetler İle Oluşan Toprak Kirliliği

Çizelge 25– 2023 yılında kullanılan ticari gübre tüketiminin bitki besin maddesi bazında ve yıllık tüketim miktarları

(Niğde Tarım ve Orman İl Müdürlüğü , 2024)

Bitki Besin Maddesi	Bitki Besin Maddesi Bazında Kullanılan Miktar (ton)	İlde Ticari Gübre Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
Azot	125.294	200.911
Fosfor	44.944	
Potas	4.910	
TOPLAM	175.148	

Çizelge 26– 2023 yılında tarımda kullanılan girdilerden gübreler haricindeki diğer kimyasal maddeleri (tarımsal ilaçlar vb)

(Niğde Tarım ve Orman İl Müdürlüğü , 2024)

Kimyasal Maddenin Adı	Kullanım Amacı	Miktarı (ton)	İlde Tarımsal İlaç Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
İnsektisitler	Bitki ve bitkisel ürünlere arız olan zararlı organizmalarla mücadele etmek	33.5	213.174
Herbisitler		18.75	
Fungisitler		50.2	
Rodentisitler		5.05	
Nematositler		0	
Akarisitler		2.45	
Kışlık ve Yazlık Yağlar		0	
Diğer		6.25	
TOPLAM	116.2	213.174	

Çizelge 27– 2023 yılında topraktaki pestisit vb tarım ilacı birikimini tespit etmek amacıyla yapılmış analizin sonuçları
(Niğde Tarım ve Orman İl Müdürlüğü , 2024)

Analizi Yapan Kurum/Kuruluş	Analiz Yapılan Yer (İlçe, Köy, Mevkii, Koordinatları)	Analiz Tarihi	Analiz Edilen Madde	Tespit Edilen Birikim Miktarı (µg/kg- fırın kuru toprak)
-	-	-	-	-

* Tarım ve Orman İl Müdürlüğünce 2023 yılında Pestisit vb Tarım İlacı Birikimini Tespit Etmek Amacıyla Analiz yapılmamıştır

B.8. Sonuç ve Değerlendirme

Tarımın bütün kollarında kaliteli tohumluk, mekanizasyon, bitki ıslahı gibi etkili koruma tedbirlerinin yanında sulama ve yağışa bağlı olarak gübreleme yapmakta gerekmektedir. Çevre kirliliğine ve doğal dengenin bozulmasına neden olan en büyük etkenlerden biri yoğun olarak kimyasal maddelerin kullanıldığı tarımsal faaliyetlerdir. Üstelik kimyasalların kullanıldığı tarım yöntemi yalnızca çevre kirliliği ve doğal dengenin bozulmasına neden olmamakta aynı zamanda besin zinciriyle tüm canlılara ulaşarak yaşamlarını tehdit etmektedir. Kıraç arazilerde dekara atılacak gübre miktarı toprak yapısına ve yapılacak toprak tahliline göre tavsiye edilir. Bu miktarlar sanayi ürünleri ve sulu arazilerde artırılabilir. Türkiye’deki yanlış tarım uygulamalarından bir diğeri de hayvansal gübre uygulamalarında gübrenin sıvı kısmının, katı kısımdan ayrılmasıdır. Bu yöntem gübrenin azot bakımından zengin kısmının boşa gitmesine sebep olurken amonyak emisyonlarına da yol açmaktadır. Çiftliklerde oluşan hayvansal gübrenin miktarı fazla ise çürütücü kullanılarak, olmadığı durumlarda ise gübrenin toprağa uygulanması yöntemiyle gübreleme gerçekleştirilmektedir. Burada dikkat edilmesi gereken, hayvansal gübrenin emisyonu sebep olmayacak şekilde toprağa verilmesidir.

Kaynaklar

- Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı
- Niğde Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü
- DSİ
- Belediye Başkanlıkları
- TÜİK
- Niğde Tarım ve Orman İl Müdürlüğü
- <https://sim.csb.gov.tr/>

C. ATIK

C.1. Belediye Atıkları

Hali hazırda Niğde ili içerisinde çıkan katı atıklar Düzenli depolama yöntemi ile şehir merkezine 7 km mesafede bulunan Hıdırlık mevki Katı Atık Düzenli Depolama tesisine taşınmaktadır. Katı Atık Düzenli Depolama Tesisi tamamlanmış olup; 2013 yılı içerisinde faaliyete alınmıştır. Tesis alanında 3 lot kullanıma hazır halde olup, hali hazırda tesis alanında 1. Lot kullanılmaktadır.

Çizelge 28– 2023 yılı için il/ilçe belediyelerince toplanan ve yerel yönetimlerce (büyükşehir belediyesi/ belediye/ birliklerce) yönetilen belediye atığı miktarı ve toplanma, taşınma ve bertaraf yöntemleri (NİĞKAD-BİR , 2024)

Büyükşehir/İl/İlçe Belediye veya Birliğin Adı	Büyükşehir Belediyesi / İlçe Belediyeleri/ Birlik ise birliğe üye olan belediyeler	Birlik Üyesi Olmayan İlçe Belediyeleri	Nüfus	Toplanan Atık Miktarı (ton/gün)		Sıfır atık yönetim sistemi çerçevesinde kaynağında ayrı toplanan Atık Miktarı (ton/gün)	Tesis İşletmecisi (*) (Belediye (B), Özel Sektör (OS), Belediye Şirketi (BŞ))*	Mevcut Belediye Atığı Yönetim Tesisi Türü				
				Yaz	Kış			Düzenli Depolama	Düzenli Depolama Öncesi Yapılan Ön İşlem (Mekanik Ayırma/ Biyokurutma/ Kompost/ Biyometanizasyon, ATY vb.)	Atık Yakma	Depo Gazından Enerji Üretimi	Diğer
NİĞKAD-BİR		Yok					NİĞKAD-BİR	Evet	Yok	Yok	Evet	
1	Niğde Belediyesi		170.511	166	164							
2	Niğde İl Özel İdaresi		64.881	2,8	2,5							
3	Altınhisar Belediyesi		3171	12,8	12							
4	Bağlama Belediyesi		2139	5,1	5							
5	Bor Belediyesi		41.999	75,2	73,4							
6	Çamardı Belediyesi		3408	25,3	24,5							
7	Çiftlik Belediyesi		3269	24,9	24							
8	Çukurkuyu Belediyesi		2312	6	5,7							
9	Ulukışla Belediyesi		5696	18,5	18							
10	Aktaş Belediyesi		2024	5,3	5							
11	Alay Belediyesi		3038	5,2	5							
12	Azatlı Belediyesi		3670	6,2	5,8							

13	Bahçeli Belediyesi		2179	7	6,8							
14	Bozköy Belediyesi		3793	7,1	7							
15	Değirmenli Belediyesi		1569	6	5							
16	Divarlı Belediyesi		4198	6	5,1							
17	Edikli Belediyesi		4618	6,1	5,7							
18	Gümüşler Belediyesi		2950	6	5							
19	Hacıabdullah Belediyesi		1871	5,2	5							
20	Karahlı Belediyesi		3078	5,9	5,1							
21	Karakapı Belediyesi		2425	6,2	6							
22	Keçikalesi Belediyesi		1703	5,9	5,4							
23	Kemerhisar Belediyesi		5463	8,3	8							
24	Kiledere Belediyesi		5469	7	6,5							
25	Konaklı Belediyesi		2884	5,9	5,2							
26	Orhanlı Belediyesi		2384	6,1	5,8							
27	Sazlıca Belediyesi		3898	9,2	9							
28	Yeşilölcük Belediyesi		5425	6,9	5,8							
29	Yıldıztepe Belediyesi		1932	6	5							
İl Genelİ			365419	464,1	446,3							

*Belediye (B), Özel Sektör (OS), Belediye Şirketi (BŞ) seçeneklerinden uygun olanın sembolünü yazınız.

C.2. Hafriyat Toprağı, İnşaat Ve Yıkıntı Atıkları

Çizelge 29– Niğde yılı itibariyle hafriyat toprağı, inşaat ve yıkıntı atıkları yönetimi
(Niğde – Bor Belediyesi, 2024)

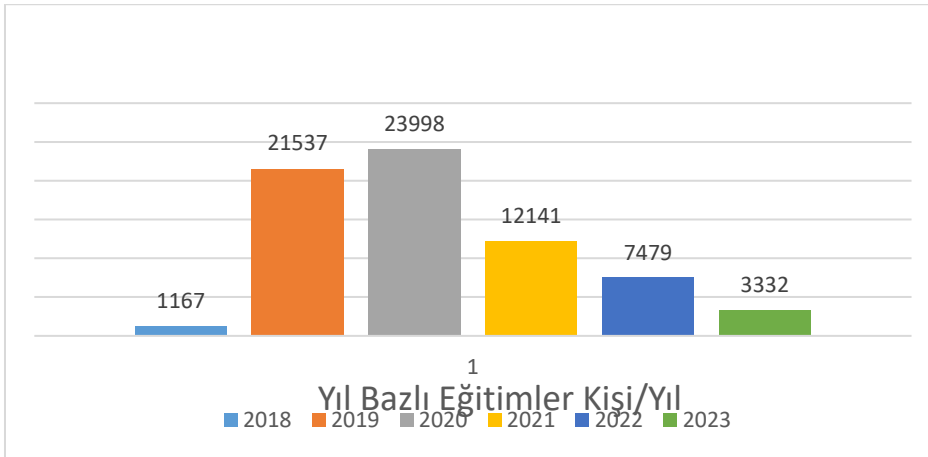
Belediye Adı	Üretilen İnşaat /Yıkıntı Atığı Miktarı (m ³ /yıl)	Ortaya Çıkan Hafriyat Toprağı Miktarı (m ³ /yıl)	İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Yönetimi				Hafriyat Toprağı Yönetimi	
			Geri Kazanım Tesisi Adı	Geri Kazanım Tesisi Adresi	Düzenli Depolama Tesisi Adı	Düzenli Depolama Tesisi Adresi	Döküm Sahası Adı	Döküm Sahası Adresi
Niğde Belediyesi	-	-	-	-	--	-	Terminal Arkası Göbekli Tepe	Terminal Arkası Göbekli Tepe
Bor Belediyesi	750	8000			1		-	-
İl Geneli (Toplam)								

C.3. Sıfır Atık Yönetimi

Sıfır Atık Yönetimi kapsamında ilkokulların anasınıfı kısmına ve kamu kurumlarına eğitim verilmiştir.

C.3.1. Eğitimler

2023 yılında Sıfır Atık kapsamında il genelinde 3323 kişiye eğitim verilmiştir.

Grafik 14 – Yıllar bazında sıfır atık yönetimi kapsamında verilen eğitimlere katılan kişi sayısı
(Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2024)

C.3.2. Atık Getirme Merkezleri

Çizelge 30– 2023 yılı itibariyle Atık Getirme Merkezleri/ Mobil Atık Getirme Merkezleri
(Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2024)

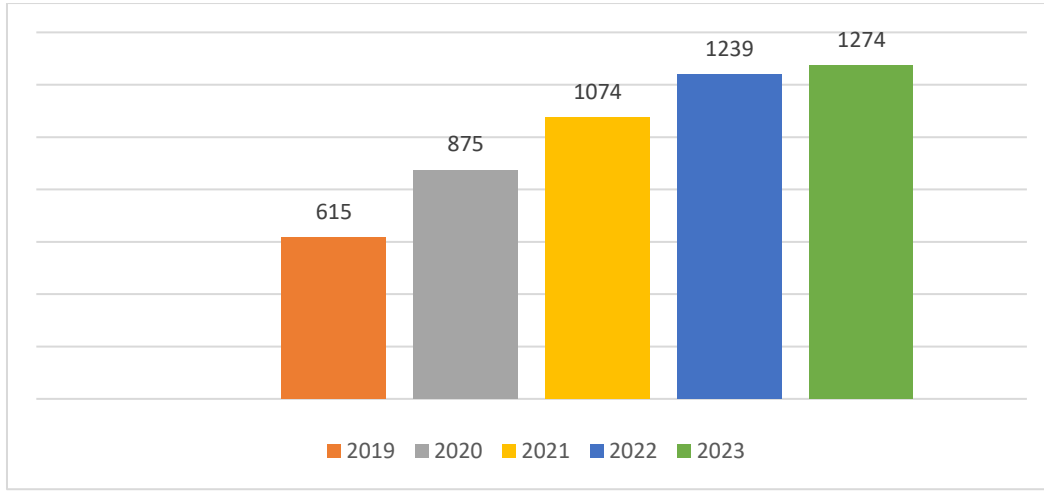
Atık Getirme Merkezi (AGM) /Mobil AGM	Belediye/AVM	Atık Getirme Merkezi Sayısı	AGM Alan Bilgisi(m ²)	Toplanan Atık Grupları
Atık Getirme Merkezi	Niğde Belediyesi	13	-	-
Atık Getirme Merkezi	Niğde Ömerhalis Demir Üniversitesi	15	-	-
Atık Getirme Merkezi	Niğde Organize Sanayi Bölgesi	15	-	-
Atık Getirme Merkezi	Bor OSB	11	-	-
Mobil Atık Getirme Merkezi	Niğde Belediyesi	4	-	-

C.3.3. Temel seviye Sıfır Atık Belgesi Alan Bina/Yerleşke Sayısı

Çizelge 31– 2023 yılı itibariyle temel seviye sıfır atık belgesini alan il genelindeki bina/yerleşkelerin sayısı
(Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2024)

Kurum Türü	Sıfır Atık Belgesi Alan Bina/Yerleşke Sayısı
300 Ve Üzeri Konuta Sahip Siteler	14
Akaryakıt istasyonları ve Dinlenme Tesisi	119
Alışveriş Merkezi	-
Belediye	1
ÇED Yönetmeliği Ek-1 Listesinde Yer Alan Sanayi Tesisi	27
ÇED Yönetmeliği Ek-2 Listesinde Yer Alan Sanayi Tesisi	77
Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü	1
Diğer	22
Eğitim Kurumu ve Yurtlar	476
Havalimanı	-
İl Özel İdaresi	-
İş merkezi ve Ticari Plaza	-
Kafeterya ve Restoranlar	1
Kamu Kurum ve Kuruluşu	227
Kargo şirketleri	17
Konaklama İşletmeleri	44
Laboratuvarlar, hukuk büroları, dernek, kooperatif, çevre danışmanlık firmaları	1

ve meslek kuruluşları, tüzel kişiliğe sahip kuruluşlar	
Liman	-
Mesafeli Sözleşmeler Yönetmeliği kapsamında ambalajlı ürün satışı yapan yerler	-
Organize Sanayi Bölgesi	2
Sağlık Kuruluşu	73
Serbest Bölge, Sanayi Siteleri	-
Tren ve Otobüs Terminali	5
Zincir Marketler	167
Toplam Sayı	1274

Grafik 15 – Yıllar itibariyle temel seviye sıfır atık belgesini alan bina/yerleşke sayısı
(Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2024)

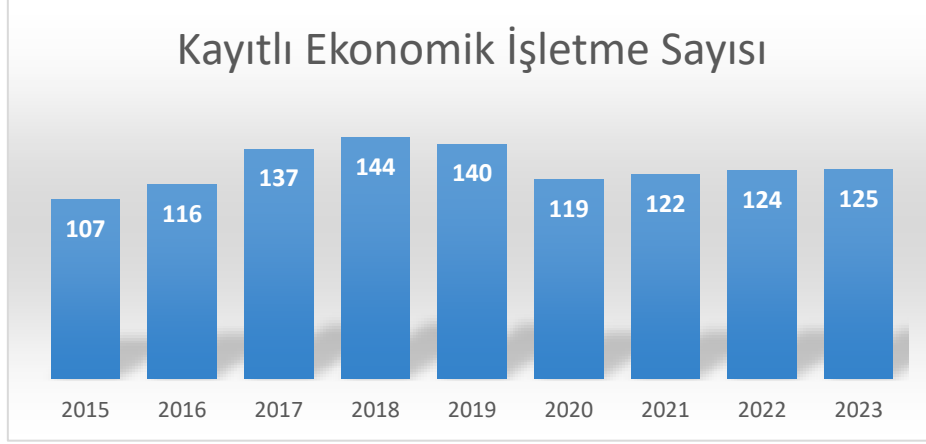
C.4. Ambalaj Atıkları

Çizelge 32– 2023 yılı ambalaj ve ambalaj atıkları istatistik sonuçları
(Atık Yönetim Uygulaması/Atık Beyan Sistemi*, 2024)

Ambalaj Cinsi	Beyan Edilen Ambalaj Atığı Miktarı
Plastik	61.887
Metal	-
Kompozit	90
Kağıt Karton	386.686
Cam	5
Ahşap	4.370
Karışık	415.171
Toplam	963.124

Çizelge 33- Kayıtlı ekonomik işletme sayısı
(Ambalaj Bilgi Sistemi, 2024)

Piyasaya Süren İşletme Sayısı	106
Ambalaj Üreticisi Sayısı	7
Tedarikçi Sayısı	12

Grafik 16 – Yıl bazında kayıtlı ekonomik işletme sayısı
(Ambalaj Bilgi Sistemi, 2024)

Çizelge 34- 2023 yılında kayıtlı ambalaj atığı toplama ayırma tesisi sayısı
(e-İzin Uygulaması, 2024)

Ambalaj Atığı Toplama Ayırma Tesisi (TAT) Sayısı Toplam	1. Tip TAT Sayısı	2. Tip TAT Sayısı	3. Tip TAT Sayısı
3	-	-	-

Çizelge 35- 2023 yılında ambalaj atığı geri kazanım tesisi sayısı
(e-İzin Uygulaması, 2024)

Ambalaj Atığı Geri Kazanım (GKT) Sayısı Toplam*	Plastik Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Kağıt-Karton Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Cam Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Metal Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Ahşap Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Kompozit Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Tekstil Ambalaj Atığı GKT Sayısı
8	5	-	-	4	-	-	1

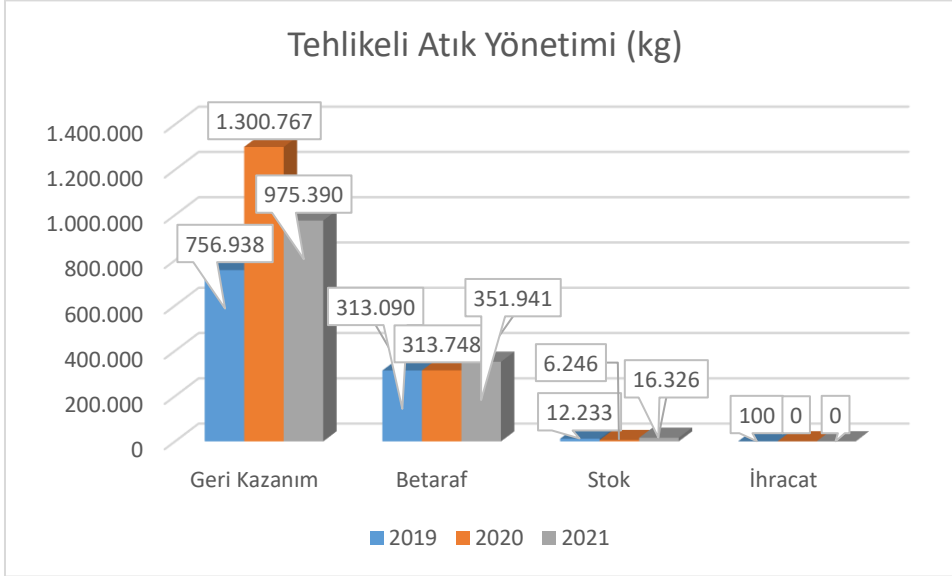
*Bir geri kazanım tesisi birden fazla ambalaj atığı işleyebileceğinden toplam Geri Kazanım Tesisi Sayısı farklı olabilir.

** Ambalaj Atık Geri Kazanımı Lisansı artık e-izin sisteminde bulunmamakta olup Tehlikesiz Atık Geri Kazanımı konusu içerisinde değerlendirilmektedir.

Grafik 17 – Yıl bazında bulunan ambalaj atığı geri kazanım tesisi sayısı (e-izin , 2024)

C.5. Tehlikeli Atıklar

Grafik 18 – Atık yönetim uygulaması verilerine göre ilimizdeki tehlikeli atık yönetimi* (Atık Yönetim Uygulaması/Atık Beyan Sistemi*, 2024)

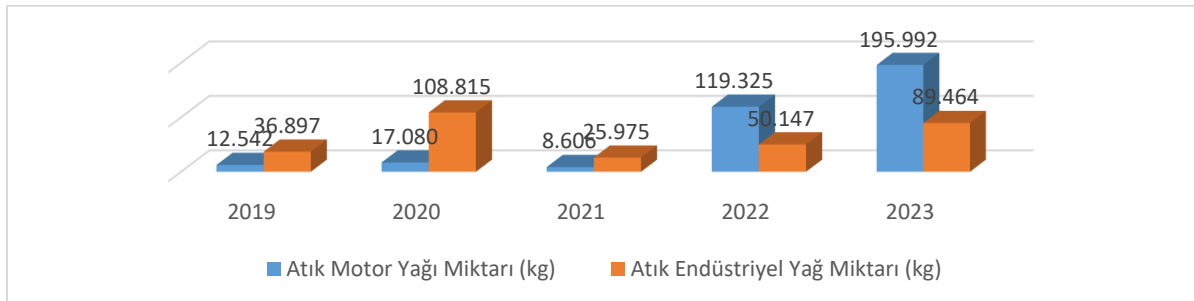
Çizelge 36– 2021 yılında atık işleme yöntemine göre atık miktarları* (Atık Yönetim Uygulaması/Atık Beyan Sistemi*, 2024)

ATIK İŞLEME YÖNTEMİ KODU (R/D)	ATIK İŞLEME YÖNTEMİ ADI	MİKTAR (kg)
R1	Enerji üretimi amacıyla başlıca yakıt olarak veya başka şekillerde kullanma	6.472
R4	Metallerin ve metal bileşiklerinin ıslahı/geri dönüşümü	35.481

R9	Kullanılmış yağların yeniden rafine edilmesi veya diğer tekrar kullanımları	12.093
R12	Atıkların R1 ile R11 arasındaki işlemlerden herhangi birine tabi tutulmak üzere değişimi	414.870
R13	R1 ile R12 arasında belirtilen işlemlerden herhangi birine tabi tutuluncaya kadar atıkların stoklanması (atığın üretildiği alan içinde geçici depolama, toplama hariç)	506.674
D1	Toprağın altında veya üstünde düzenli depolama (örn: düzenli depolama vs.)	8
D9	D1 ile D12 arasında verilen işlemlerden herhangi biri ile bertaraf edilen nihai bileşiklere veya karışımlara uygulanan ve bu ekin başka bir yerinde ifade edilmeyen fiziksel-kimyasal işlemler (örn: buharlaştırma, kurutma, kalsinasyon ve benzeri)	317.898
D10	Yakma (karada)	2.227
D15	D1 ile D14 arasında belirtilen işlemlerden herhangi birine tabi tutuluncaya kadar atığın üretildiği alan içinde geçici depolama (ara depolama tesisleri ve toplama işlemi hariç)	31.808

*Atık Beyan Sisteminde yer alan tehlikeli atık verisi, atık üreticilerinin gerçekleştirdikleri beyanlardan oluşmakta olup edilen yılda atık üreticisinin tesisinde oluşan ve geri kazanım/bertaraf amacıyla atık işleme tesisine gönderilen tehlikeli atık verisini içermektedir.

C.6. Atık Yağlar

Grafik 19 – Yıllar itibariyle ilinde atık madeni yağ miktarları & (Atık Yönetim Uygulaması, 2024)

Çizelge 37– 2023 yılı için atık madeni yağ geri kazanım ve bertaraf miktarları
(Atık yönetim Uygulaması/Atık Beyan Sistemi*, 2024)

Geri kazanım ^{&} (kg)	Nihai bertaraf (kg)	İhracat (kg)	Stok (kg)
285.456	0	0	47.455

C.7. Atık Pil ve Akümülatörler

Çizelge 38– Yıllar itibariyle atık akü ve pil miktarı (kg)*
(Atık Yönetim Uygulaması/Atık Beyan Sistemi*, 2024)

2019	2020	2021	2022	2023
23.000	42.680	23.080	6.709	26.571

***Atık kodları:**

160601 Kurşunlu piller ve akümülatörler
160602 Nikel kadmiyum piller
160603 Cıva içeren piller
160604 Alkali piller (16 06 03 hariç)
160605 Diğer piller ve akümülatörler
160606 Piller ve akümülatörlerden ayrı toplanmış elektrolitler
200133 16 06 01, 16 06 02 veya 16 06 03'un altında geçen pil ve akümülatörler ve bu pilleri içeren sınıflandırılmamış karışık pil ve akümülatörler
200134 20 01 33 dışındaki pil ve akümülatörler

C.8. Bitkisel Atık Yağlar

Çizelge 39– 2022 yılı için atık bitkisel yağlarla ilgili veriler
(E-İzin, Yıl, Atık Yönetim Uygulaması/Atık Beyan Sistemi*, 2024)

Bitkisel Atık Yağ Ara Depolama Lisansı Verilen Tesis Sayısı ¹	Bitkisel Atık Yağ Miktarı (kg)		Lisans Alan Geri Kazanım Tesis Sayısı
	Kullanılmış Kızartmalık Yağ (20 01 26*)	Kullanım Ömrü Dolmuş Yağlar (20 01 25)	
0	3.755	0	1

Bitkisel atık yağlar için 6.6.2015 tarihinden önce verilen Bitkisel Atık Yağ Geçici Depolama İzinleri Dahil

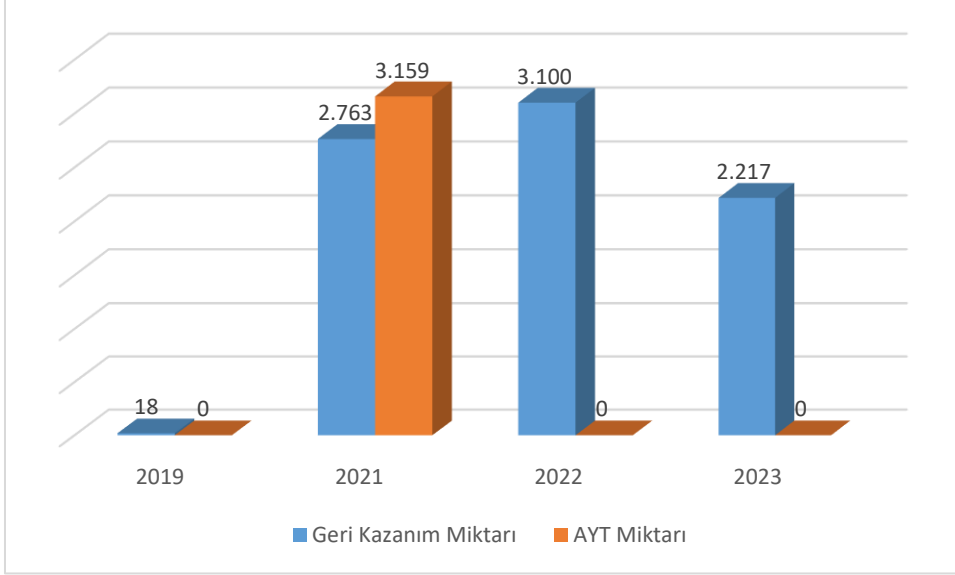
C.9. Ömrünü Tamamlamış Lastikler

Çizelge 40–2023 yılında oluşan ömrünü tamamlamış lastikler ile ilgili veriler
(Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, Atık Yönetim Uygulaması, 2024)

ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ LASTİKLER (ÖTL)					
ÖTL Geçici Depolama Alanı Sayısı	Geçici Depolama Alanlarındaki ÖTL Miktarı (ton)	ÖTL Geri Kazanım Tesisi Sayısı	Geri Kazanılan ÖTL Miktarı (ton)	ÖTL Bertaraf Tesis Sayısı	Bertaraf Edilen ÖTL Miktarı (ton)
-	-	1	2.217	1	3.803.610

Çizelge 41– Yıllar itibariyle beyan edilen ÖTL miktarları (ton/yıl)
(Atık Yönetim Uygulaması/Atık Beyan Sistemi*, 2024)

	2019	2021	2022	2023
Geri Kazanım Miktarı	18	2.763	3.100	2.217
AYT Miktarı	-	3.159	-	-

Grafik 20 – Yıllar itibariyle beyan edilen ÖTL miktarları (ton/yıl)
(Atık Yönetim Uygulaması/Atık Beyan Sistemi*, 2023)

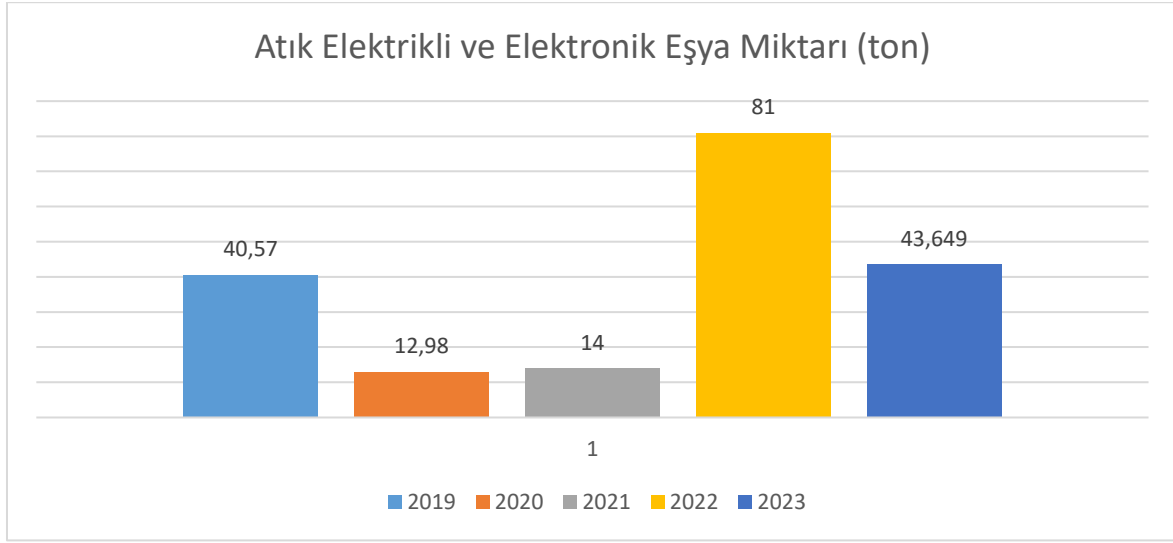
C.10. Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyalar

Ulusal strateji ve politikalarımızda göz önünde bulundurularak ülkemiz mevzuatının Avrupa Birliği mevzuatları olan 2012/19/EU, WEEE Direktifine uyumu çerçevesinde “Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyaların Yönetimi Hakkında Yönetmelik”, 2011/65/EU, RoHS II Direktifine uyumu çerçevesinde “Elektrikli ve Elektronik Eşyalarda Bazı Zararlı Maddelerin Kullanımının Kısıtlanmasına İlişkin Yönetmelik” olmak üzere iki ayrı yönetmelik düzenlenmiştir. Bahse konu yönetmelikler 26/12/2022 tarihli ve 32055 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmış olup 1/2/2023 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir.

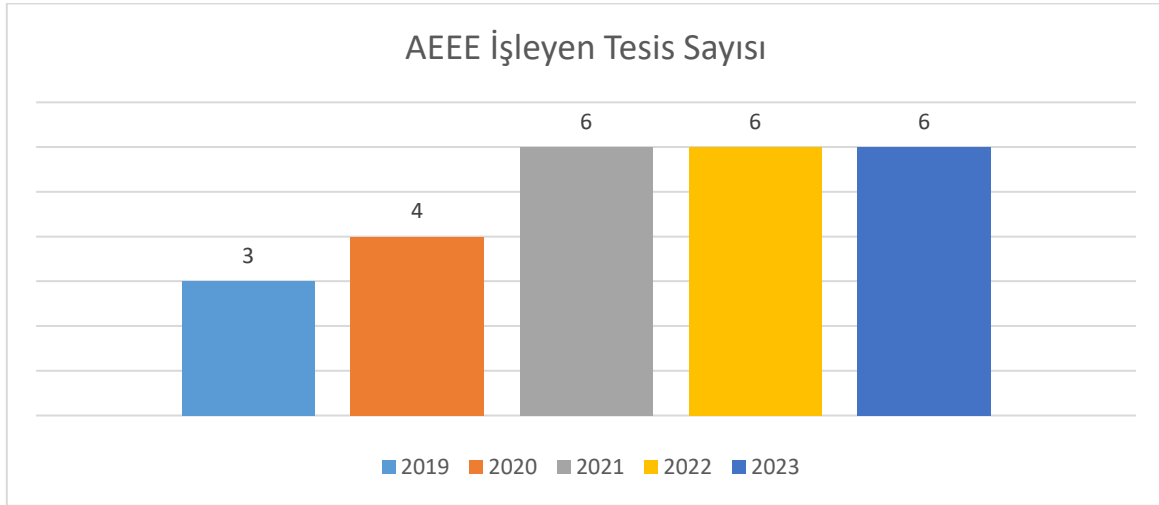
Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyaların Yönetimi Hakkında Yönetmelikte yapılan düzenleme ile;

- 1/1/2024 tarihine kadar bu yönetmeliğin Ek-1/A’ında yer alan kategorilere dahil olan (büyük ev eşyaları, küçük ev aletleri, bilişim ve telekomünikasyon ekipmanları, tüketici ekipmanları, aydınlatma ekipmanları, elektrikli ve elektronik aletler (büyük ve sabit sanayi aletleri hariç olmak üzere), oyuncaklar, eğlence ve spor ekipmanları, tıbbi cihazlar, izleme ve kontrol aletleri ve otomatlar) elektrikli ve elektronik eşyaları
- 1/1/2024 tarihinden sonra Ek-2/A’ında yer alan kategorilerde sınıflandırılan (sıcaklık değişim ekipmanları, ekranlar, monitörler ve 100 cm²’den büyük yüzeyi olan ekrana sahip ekipmanlar, lambalar, büyük ekipmanlar (en az bir dış boyutu 50 cm’den büyük ekipmanlar), küçük ekipmanlar (50 cm’den büyük dış boyutu olmayan ekipmanlar), bilişim ve

telekomünikasyon ekipmanları (50 cm'den küçük dış boyutu olan ekipmanlar)) tüm elektrikli ve elektronik eşyaları, kapsar.

Grafik 21 - Yıllar itibariyle beyan edilen atık elektrikli ve elektronik eşya miktarları (ton)
(Atık Yönetim Uygulaması/Atık Beyan Sistemi*, 2024)

Grafik 22 - Yıllar itibariyle AEEE işleyen tesis sayısı
(Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2024)

Çizelge 42– 2023 yılı AEEE toplanan ve işlenen miktarlar
(Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, Atık Yönetim Uygulaması 2024)

AEEE'nin Biriktirildiği Atık Getirme Merkezleri ve Mobil Atık Getirme Merkezleri Sayısı	AEEE'lerin Biriktirildiği Transfer Noktası Sayısı	AEEE İşleme Tesisi Sayısı	Atık Getirme Merkezlerinde, Mobil Atık Getirme Merkezlerinde ve Transfer Noktalarında Biriktirilen AEEE Miktarı (ton)	İşlenen AEEE Miktarı (ton)
1	-	4	43.649	43.649

C.11. Ömrünü Tamamlamış Araçlar

Çizelge 43– 2023 İlde yer alan ÖTA Tesis sayısı (Adet)
(Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2024)

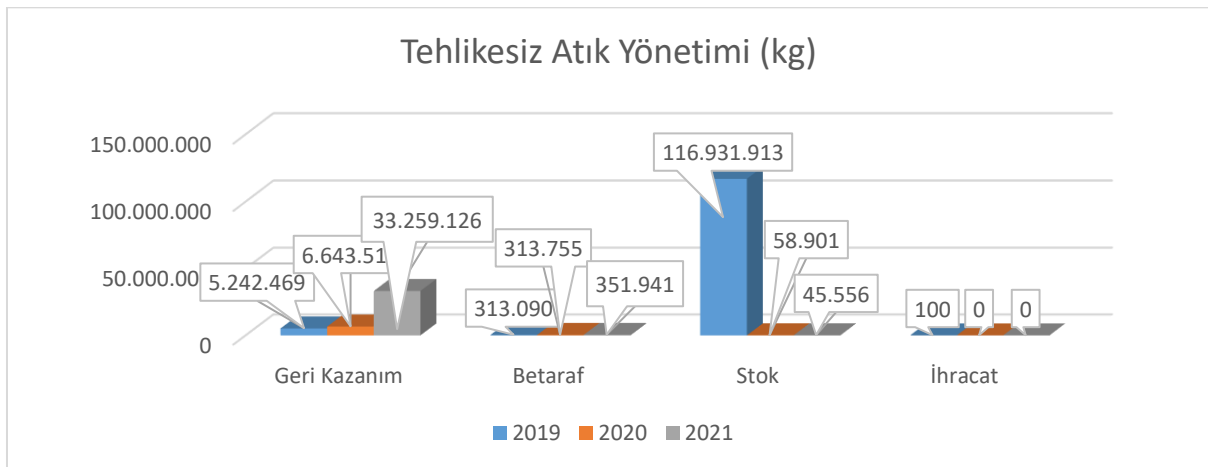
ÖTA Teslim Yerleri Sayısı	ÖTA Geçici Depolama Alanı Sayısı	ÖTA İşleme Tesisi Sayısı
2	3	3

Çizelge 44– Yıllar itibariyle teslim alınan ÖTA miktarı (adet)
(Ömrünü Tamamlamış Araçlar Bertaraf Takip Sistemi, 2024)

2021	2022	2023
12	4	1

C.12. Tehlikesiz Atıklar

İlde tehlikesiz atıklar konusunda gerçekleştirilen çalışmalardan, bu konuda eğer var ise çevre izin ve lisansı bulunan tesislerden ve bunların kapasitelerinden söz edilerek aşağıdaki grafik ve çizelge oluşturulmalıdır.

Grafik 23 – Atık yönetim uygulaması verilerine göre ilimizdeki tehlikesiz atık yönetimi
(Atık Yönetim Uygulaması/Atık Beyan Sistemi*, 2024)

Çizelge 45– 2021 yılı tehlikesiz atıkların miktarı ve bertaraf edilmesi ile ilgili verileri
(Atık Yönetim Uygulaması/Atık Beyan Sistemi*, Yıl)

ATIK İŞLEME YÖNTEMİ	ATIK İŞLEME YÖNTEMİ ADI	MİKTAR (Kg.)
	R1,R4,R12	14.665

C.12.1 Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları

Çizelge 46–2023 yılı için ildeki demir ve çelik üreticileri, cüruf ve bertaraf yöntemi
(Kaynak, yıl)

Toplam Tesis sayısı	Kullanılan Hammadde Miktarı (ton/yıl)	Cüruf Miktarı (ton/yıl)	Bertaraf Yöntemi
-	-	-	-

*İlimizde demir çelik sektöründe faaliyet gösteren tesis bulunmamaktadır.

C.12.2 Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül

Çizelge 47- 2023 yılı termik santrallerde kullanılan kömür, oluşan cüruf ve uçucu kül miktarı
(Kaynak, yıl)

Toplam Tesis sayısı	Kullanılan Kömür Miktarı (ton/yıl)	Oluşan Uçucu Kül Miktarı (ton/yıl)	Oluşan Cüruf (ton/yıl)
-	-	-	-

*İlimizde kömürle çalışan termik santral bulunmamaktadır.

C.12.3 Atıksu Arıtma Çamurları

Niğde Belediyesi Atıksu Arıtma Tesisi klasik aktif çamur prensibine göre dizayn edilmiştir. Tesis, kaba ızgara - ince ızgara - ön çökeltme - havalandırma havuzları – son çökeltme havuzları - çamur çürütme havuzları – çamur yoğunlaştırma – beltpress ünitelerinden oluşmaktadır. Çamur yoğunlaştırma havuzlarına ön çökeltme havuzundan %5, son çökeltme havuzundan % 0,9 katı madde konsantrasyonunda çamur gelmektedir. Yoğunlaştırma havuzunda yoğunlaştırıcı mekanizma ile karıştırılan çamur %5 e kadar yoğunlaştırılır. Yoğun çamur, çamur çürütme havuzlarına iletilmekte, burada yüzeysel havalandırıcılarla stabilize edilmektedir. Stabilize olmuş çamur belt filtre preslerde susuzlaştırılarak çamur keki haline gelir. Çamur keki katı olarak uzaklaştırılarak düzenli depolama sahasına gönderilmektedir.

Organize Sanayi Bölgelerine ait atıksu arıtma tesislerinden çıkan çamurlar, susuzlaştırma ve kurutma işleminden sonra lisanslı bertaraf tesisine gönderilmektedir

C.13. Tıbbi Atıklar

Çizelge 48– 20223 yılında il sınırları içinde oluşan yıllık tıbbi atık miktarı
(Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2024)

İl/ilçe Belediyesinin Adı	Tıbbi Atık Yönetim Planı		Tıbbi Atık Taşıma araç sayısı		Toplanan tıbbi atık miktarı ton/yıl	Bertaraf Yöntemi		Bertaraf Tesisi Sterilizasyon/ Yakma		
	Var	Yok	Özel	Kamu		Yakma	Sterilizasyon	Belediyenin	Yetkili Firmanın	Tesisin Bulunduğu İl
İl ve İlçe Belediyeler	X		X		310.810		X		X	X

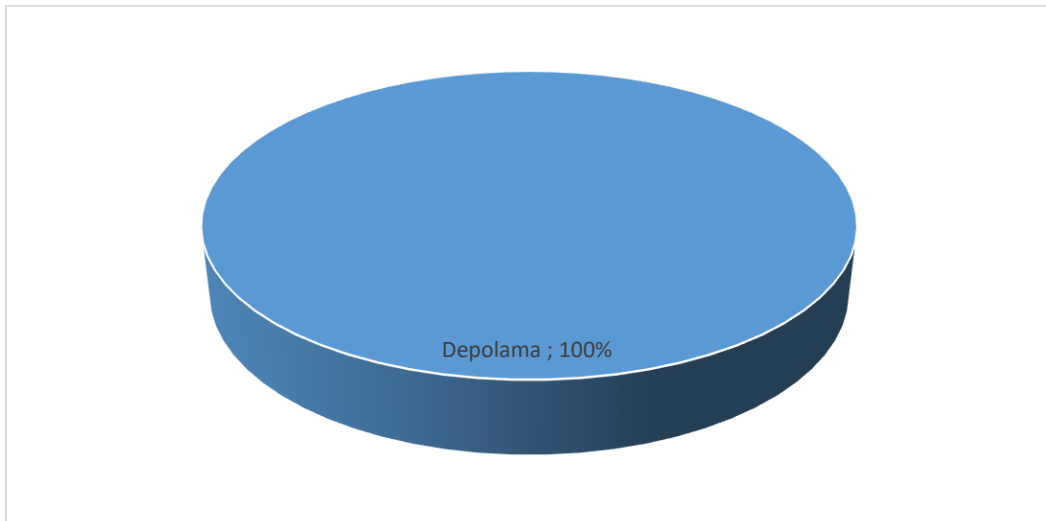
Çizelge 49- Yıllara göre tıbbi atık miktarı
(Atık Yönetim Uygulaması/Atık Beyan Sistemi*, 2024)

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Tıbbi Atık Miktarı (ton)	255.71	183.17	289.17	342.75	428.35	288	310.810

C.14. Maden Atıkları

Çizelge 50– 2023 yılında maden zenginleştirme tesislerinden kaynaklanan atık miktarı
(Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2024)

İşlenen Cevherin Adı	Toplam Tesis Sayısı	Zenginleştirme Atığı Miktarı (ton/yıl)	Kategori A Tesis Sayısı	Kategori B Tesis Sayısı
Altın-Gümüş	1	99.906	1	-

Grafik 24 – 2023 yılında madencilikte proses atıklarının bertarafı
(Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2024)

	Maden Atık Depolama Tesisleri (Atık Barajı, Yıgın Liçi, Asit Üreten Pasa Depolama Alanı) Sayısı	İnert Maden Atık Depolama Tesisleri Sayısı	Kapatılmış ve Rehabilit Edilmiş Maden Atık Depolama Tesisleri Sayısı (Atık Barajı, Yıgın Liçi (Özütlemesi), Pasa Depolama Alanı)	Terkedilmiş Maden Atık Depolama Sahaları Sayısı (Atık Barajı, Pasa Depolama Alanı)
2022	1	-	-	-

C.15. Sonuç ve Değerlendirme

Niğde Katı Atık Düzenli Depolama tesisi inşaatı 17.01.2013 tarihinde tamamlanmıştır. Bununla birlikte İl genelinde oluşması muhtemel tehlikeli atıklar, atık yağlar, tıbbi atıklar, ambalaj atıkları, ÖTL, Maden Atıkları Yönetim Planları, Atık Piller vb. konularda çalışmalar gerçekleştirilmekte olup gerekli denetimler sayesinde atıkların kaynağında azaltılması ve bertarafı konularında çalışmalar sürdürülmektedir.

Çizelge 51– 2023 yılı itibariyle bulunan atık işleme tesisi sayısı* (e-izin, 2024)

Düzenli Depolama Tesisi Sayısı (1. Sınıf)	-
Düzenli Depolama Tesisi Sayısı (2. Sınıf)	1
Düzenli Depolama Tesisi Sayısı (3. Sınıf)	-
Atık Yakma ve Beraber Yakma	2
Biyobozunur Atık İşleme-Mekanik Ayırma	-
Biyobozunur Atık İşleme-Biyokurutma	-
Biyobozunur Atık İşleme-Biyometanizasyon	1
Biyobozunur Atık İşleme-Kompost	-
Lisanslı Ambalaj Atığı Toplama Ayırma Tesisi ve Geri Kazanım Tesisi Sayısı	-
Tehlikeli Atık Geri Kazanım Tesisi Sayısı	7
Atık Yağ Geri Kazanım Tesisi Sayısı	-
Bitkisel Atık Yağ Geri Kazanım Tesisi Sayısı	1
Atık Pil ve Akümülatör Geri Kazanım Tesisi Sayısı	-
Ömrünü Tamamlamış Lastik Geri Kazanım Tesisi Sayısı	1
Ömrünü Tamamlamış Araç Geçici Depolama Alanı Sayısı	3
Ömrünü Tamamlamış Araç İşleme Tesisi Sayısı	-
Tıbbi Atık Sterilizasyon Tesisi Sayısı	1
Tehlikesiz Atık Geri Kazanım Tesisi Sayısı	28
Atık Elektrikli ve Elektronik Eşya İşleme Tesisi Sayısı	5
Maden Atığı Bertaraf Tesisi Sayısı	1
Atık Yağ Rafinasyon Tesisi Sayısı	-

*Tabloda yer almayan ancak ilde bulunan atık işleme tesisleri tabloya eklenebilir.

Kaynaklar

Atık Yönetim Uygulaması/Atık Beyan Sistemi
Ambalaj Bilgi Sistemi

Ç. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALARIN ÖNLENMESİ ÇALIŞMALARI

Ç.1. Büyük Endüstriyel Kazalar

“Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik” kapsamında tehlikeli maddeleri bulunduran ya da bulundurması muhtemel kuruluşlar Yönetmeliğin bildirim maddesi uyarınca Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Entegre Çevre Bilgi Sistemi altında çalışan BEKRA Bildirim Sistemine bildirimlerini yapmakla ve üst seviyeli kuruluşun işletmecisi Yönetmeliğin 13 üncü maddesi uyarınca Bakanlığımız tarafından yayımlanan Büyük Endüstriyel Kazalarda Uygulanacak Dâhili Acil Durum Planları Hakkında Tebliğde belirtilen hususları dikkate alarak bir dâhili acil durum planı hazırlamak, kuruluştaki bulundurmaları ve BEKRA Bildirim Sistemine yüklemekle yükümlüdür.

Çizelge 52– 2023 yılında BEKRA kuruluşlarının sayısı
(Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2024)

KURULUŞ	SAYISI
Alt Seviye	-
Üst Seviye	5
TOPLAM	5

Çizelge 53– 2023 yılında BEKRA denetimi yapılan kuruluş sayısı
(BEKRA Bildirim Sistemi, 2024)

KURULUŞ	DENETİM SAYISI
Alt Seviye	1
Üst Seviye	5
Kapsam Dışı	51
TOPLAM	57

Ç.2. Sonuç ve Değerlendirme

Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik” kapsamında ilimizde bulunan tesisler BEKRA Bildirim Sisteminden girerek, alt seviye, üst seviye veya muafiyet durumlarına göre gerekli iş ve işlemler yapılmaktadır.

Kaynaklar

BEKRA Bildirim Sistemi ve E-Denetim Uygulaması

D. PİYASA GÖZETİMİ VE DENETİMİ ÇALIŞMALARI

D.1. PİYASA GÖZETİMİ VE DENETİMİ (PGD)

97/9196 Sayılı Türk Ürünlerinin İhracatının Artırılmasına Yönelik Teknik Mevzuatı Hazırlayacak Kurumların Belirlenmesine İlişkin Karar ile Ticaret Bakanlığı koordinatörlüğünde yayınlanan Ulusal PGD Strateji Belgesi uyarınca, Bakanlığımızın sorumlu olduğu ürün grupları hazır beton, yapı malzemeleri ve katı yakıtlardır. Bu ürün gruplarından katı yakıtlara ait piyasa gözetimi ve denetimleri 2872 sayılı Çevre Kanunu ve bu Kanuna dayanılarak yayımlanan ikincil mevzuat kapsamında gerçekleştirilmektedir. Yürütülen piyasa gözetimi ve denetimi çalışmalarına dair tüm veriler üçer aylık dönemlerle değerlendirilmekte ve Ticaret Bakanlığı koordinasyonunda yıllık olarak yayınlanan Ulusal PGD Raporuna kaynak teşkil etmektedir.

İl Müdürlüğümüz ve yetki devri yapılan kurum/kuruluşlar tarafından gerçekleştirilen katı yakıtlara ait piyasa gözetimi ve denetimi faaliyetlerine ilişkin veriler aşağıdaki çizelgede verilmektedir.

Çizelge 54– 2023 yılında Katı Yakıtlara Ait Piyasa Gözetimi ve Denetimi

	PGD Sayısı (Adet)	PGD Miktarı (Ton)	İdari Yaptırım Miktarı (TL)
İl Müdürlüğü	8	120	-
Yetki Devri Yapılan Kurum	-	-	-

(Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2024)

D.2. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Kaynaklar

Niğde Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü

E. DOĞA KORUMA VE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK

E.1. Flora

Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü (DKMP) tarafından yürütülen “**Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzleme Projesi**” (UBENİS) çalışmalarısıyla Türkiye'nin zengin biyolojik çeşitliliği gün yüzüne çıkarılması hedeflenmektedir. Proje ile Ülkemizin sahip olduğu zengin biyolojik çeşitliliğin envanterinin çıkarılması, gidişatının izlenerek korunması için gerekli tedbirlerin alınması ve sürdürülebilir kullanımıyla sağlanacaktır.

UBENİS Projesi kapsamında İlimizin Biyoçeşitliliğinin tespit edilmesi amacıyla “Niğde ilinin Karasal ve İç Su Ekosistemleri Biyolojik Çeşitlilik Envanter İzleme Projesi”ne 2017 yılında tamamlanmıştır. Söz konusu elde edilen verilerin Orman ve Su İşleri Bakanlığı Nuh'un Gemisi Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Veri tabanı sistemine kontrolü yapılarak yüklendikten sonra bu veri tabanı aracılığıyla tablo, grafik ve harita bazında sorgulanabilmesi, biyolojik çeşitliliğin korunması ve sürdürülebilirliği adına meydana gelecek değişimler izlenebilmesi için bilgiler paylaşılacaktır. Söz konusu veri tabından önce yapılan bilimsel çalışma aşağıda yer almaktadır.

Aynı zamanda 2017 yılında tamamlanan Niğde İli Çamardı İlçesinde yayılış gösteren **endemik bir tür olan Terli sığırkuyruğu (*Verbascum adenocaulon*) Tür Eylem Planı** yaptırılmış olup türün yayılışını koruma altına alınması ve sürdürülebilirliğini sağlamaya yönelik Eylem Planı kapsamında DKMP Müdürlüğü ve paydaşları ile çalışmalar devam edecektir. Aladağlar Milli Parkında flora bakımından toplam 101 endemik takson ve tehlike altındaki takson 68 (66 endemik) bulunmaktadır.

Bolkarlar, Akdeniz Bölgesi'nin en geniş yüksek dağ çayırılıklarına sahip kesimidir. Gerek bu özelliği gerekse sahip olduğu değişik jeomorfolojik yapısı ve derin vadilerindeki mikroklimalar nedeniyle özellikle bitkiler açısından çok sayıda endemik bitkinin yetişmesine uygundur. Güney kesiminde Akdeniz bitki örtüsünün değişik tipleri; kuzey yamaçlarında ise Orta Anadolu'nun karasal ikliminin etkisi ile geniş dağ bozkırları ve tahrip edilmiş, seyrek orman topluluklarına rastlanır. Bolkarlar'ın önemli bir kısmı (özellikle güneyde) Toros iğneyapraklı dağ ormanları (% 34) ve Akdeniz yüksek dağ çayırılıkları (% 20) ile örtülüdür. Geriye kalan kısımlar ise Orta Anadolu'dağ bozkırı (% 16), Toros sediri-gökmar karışık ormanı (% 14), Toros iğneyapraklı yaprak döken karışık ormanı (% 10), Akdeniz kızılçam ormanı (% 5), Orta Anadolu ova bozkırı (%1)'ndan oluşur. Bolkar Dağları'nın diğer bir özelliği de hem yüksek dağ çayırı biyomu hem de Akdeniz biyomu için A3 kriterine sahip ülkemizin nadir alanlarından

biridir. Bolkarlar'a giden en kolay ulaşım yolu, Niğde-Ulukışla-Darboğaz üzerinden sağlanmaktadır. Bu yüzden pek çok bitki ve hayvan türünün bilim dünyasına tanıtıldığı kısmı, Maden Köyü ve yukarısındaki Meydan Yaylası civarı olmuştur. Alanda bitkiler ve bilindiği kadarıyla hayvanlardan 10 kadar Tek Nokta Endemiği bulunmaktadır. Tespit edilen bitki taksonu sayısı 674 olup; 101 takson Türkiye endemiğidir. Bunlardan 21 endemik takson tehlike altındadır. Diğer taraftan yıllık atı sürülerini de alandaki yüksek yaylalarda görmek mümkündür. (KARATAŞ A.,KARATAŞ A., SÖZEN M, 2008)

E.2. Fauna

Niğde, Aladağlar ve Bolkarlar gibi biyolojik çeşitlilik yönünden zengin sıradağları içerisinde bulunması nedeniyle flora ve fauna açısından oldukça zengindir. Ulukışla ilçemiz sınırları içerisinde bulunan Bolkar Dağları'nın zirvesinde yer alan Karagöl ve Çiniligöl'de yaşayan Toros Kurbağası Türkiye'de endemik olup; sadece bu küçük buzul göllerinde bilinir. Yine Bolkarlar'da yaşayan Yünlü Kayauyuru ve halk arasında 'arısıpası' denen küçük bir böcekçil türü Türkiye'de endemik türüdür. Çamardı ilçemiz sınırları içerisinde Aladağlar Milli parkı ve Demirkazık Yaban Hayatı Geliştirme sahası bulunmaktadır. Aladağlar Milli Parkında, Önemli Doğa Alanları kriterlerine uygun hayvan kriterleri arasında; 2 endemik kelebek türü, 2 iç su balığı, birer çift yaşamlı ve sürüngen türü ile nesli tehlike altındaki 14 kuş ve 5 memeli türü/alttürü yer alır.

(KARATAŞ A.,KARATAŞ A., SÖZEN M, 2008)

E.3. Ormanlar, Milli Parklar ve Tabiat Parkları

E.3.1. Ormanlar

645 sayılı KHK ile 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu, 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanununda sayılan korunan alanlar ile diğer ilgili mevzuat kapsamında yer alan sulak alanların, hassas bölgelerin ve uluslararası sözleşmelerle korunan bitki ve hayvan türleri ile alanların korunmasına yönelik iş ve işlemlerin yürütülmesi görevi, merkezde Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğüne, taşrada ise 15 il merkezinde kurulan Bakanlık Bölge Müdürlükleri ve Bölge Müdürlüklerine bağlı olarak 81 il merkezinde kurulan İl Şube Müdürlüklerine tevdi edilmiştir.

Bu kapsamda **2873 sayılı Milli Parklar Kanunu** ve **4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu** kapsamında sayılan korunan alanlardan olan Niğde İli Çamardı ilçesi sınırlarında yer **Aladağlar Milli Parkı ve Demirkazık Yaban Hayatı Geliştirme Sahası** yer almaktadır.

E.3.2. Milli Parklar

1. ALADAĞLAR MİLLİ PARKI

Aladağlar Milli Parkı Kuruluşu; 06.09.1995 tarih ve 22396 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 95/7144 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile 2873 sayılı Milli Parklar Kanununun 3. maddesi gereğince; Niğde, Kayseri ve Adana illeri sınırları dahilindeki 55064 Ha.lık alan olarak tefrik edilmiştir. Bu Sahanın 22345 hektarı Niğde ili sınırları içerisinde kalmaktadır.

Aladağlar Milli Parkının Kaynak Değerleri; gerçek anlamda bir jeomorfolojik açık hava müzesidir. Yörenin belli başlı jeomorfolojik karakteri, vadilerle derin biçimde parçalanmış olmasıdır. Bu özellikte **tırmanma ve dağcılık** faaliyetleri açısından önem arz etmektedir..

Aladağlar Milli Parkı orman açısından çok zengin olmamakla birlikte, Emli vadisindeki ormanı oluşturan hakim türler göknar ve ardıç, sedir, karaçam türleridir. Alanda toplam 101 endemik takson ve tehlike altındaki takson 68 (66 endemik) bulunmaktadır.

Yaban hayatı sakinleri olarak yörede yaban keçisi, vaşak, sansar, tilki, kurt gibi hayvanlara, kuş türü olarak ur kekligi, kınalı keklük, kartal, şahin gibi türler bulunmaktadır. Park alanının kaynak değerleri olarak; Yedigöller, Hacer Ormanı, Aksu Kanyonu, Zamantı Vadisi ve Kapuzbaşı Takım Şelaleleri önde gelmektedir. Ayrıca alanımız Demirkazık Tepesi, Emli Vadisi ile Acısu kaynak değerlerine de sahiptir.

Aladağlar Milli Parkı, 730 rakamından 3756 rakıma kadar yaklaşık 3000 m. lik rakım farkına bağlı olarak ortaya çıkan farklı yaşam ortamlarında yaşayan bitki ve hayvan türleri ile muazzam bir biyoçeşitliliğe sahiptir. Aladağlar'da 2000 metreden fazla yüksekliklerdeki alanlar ur kekligin üreme ve barınma alanları olup aynı zamanda kral kartalın egemenlik alanı durumundadır. Yaban keçisine üreme, barınma ve beslenme zamanlarına göre her yerde rastlanabilmektedir. Yaban keçisi, kurt, yabani tavşan, tilki, gelengi, sincap, porsuk, kirpi, oklu kirpi, yaban domuzu, sansar, kakım, gelincik, su samuru, köstebek, tarla faresi, cüce yarasa, nalburlu yarasa ve vaşak önemli yaban hayatı üyeleridir.

Aladağlar Milli Parkında aktiviteler: dağcılık, kampçılık, Yaban Hayatı Gözlem, Foto safari, doğa yürüyüşü vb aktiviteler yapılır.

Yönetim: Her il kendi sınırları içerisinde kalan bölümü ilgili meri mevzuat kapsamında ve Aladağlar Milli Parkı Uzun Devreli Gelişim Planı kapsamında ilde bulunan Orman ve Su

İşleri Şube Müdürlüğüne yürütülmektedir. Planın amacı; jeolojik-jeomorfolojik yapısı, bu yapı içerisindeki karst topografyası ve oluşumları, buzul gölleri ve şelaleleri, floristik özellikleri ve yaban hayatı çeşitliliği ile çok önemli kaynak değerlerine sahip Milli Park'ın, koruma-kullanma dengesini sağlayacak, doğal ekosistem ile insan faaliyetlerinin birlikte yer almalarına olanak verecek uygulama koşullarını, araçlarını ve yöntemlerini geliştirmektir.

2. DEMİRKAZIK YABAN HAYATI GELİŞTİRME SAHASI

Demirkazık Yaban Hayatı Geliştirme Sahası Kuruluşu; Niğde İli Çamardı İlçesi Demirkazık Dağı'nda bulunan yaban keçilerinden (*Capra aegagrus*) dolayı 1988 yılında 49.069 ha lık alan Demirkazık Dağı Yaban Keçisi Koruma ve Üretim Sahası olarak tefrik edilmiştir. Sahanın bir bölümü, 1995 de Milli Park a ayrılmıştır. Saha içinde bulunan yerleşim yerlerinin ve tarım arazilerinde Yaban Hayatı Geliştirme Sahası dışına çıkartılma çalışmaları sonucunda, 07.09.2005 tarih ve 2005/ 9453 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile 18674 Ha lık alan Demirkazık Yaban hayatı Geliştirme Sahası olarak tefrik edilmiş olup, 16.10.2005 tarih ve 25968 sayılı Resmi Gazetede ilan edilmiştir. Doğa koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğümüzce 2009 yılında Demirkazık Yaban hayatı Geliştirme Sahası Gelişme ve Yönetim Planı yapılmıştır. 2011 yılında Genel Müdürlüğümüz Oluru ile Plan revize edilmiştir.

Demirkazık Yaban Hayatı Geliştirme Sahasında Kaynak Değerleri; Demirkazık Yaban Hayatı Geliştirme Sahasında flora ve fauna açısından zengin olup, **hedef tür Yaban Keçisi (*Capra aegagrus*) dir.** Alanda Bakanlığımızca her yıl av turizmi faaliyetleri yürütülmektedir.

Demirkazık Yaban Hayatı Geliştirme Sahası aktiviteler: Yaban Hayatı Gözlem ve Av Turizmidir.

E.3.3. Tabiat Parkları

E.4. Çayır ve Mera

İlimizde toplam 251.053 hektar çayır mera alanı mevcuttur. Mera çalışmaları, 25.02.1998 tarih ve 23272 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 4342 Sayılı Mera Kanunu, Yönetmelik ve talimatlar çerçevesinde yapılmaktadır. Mera alanlarımız yıllar itibariyle azalış ve artışlar göstermektedir: Bunun nedeni; ilgili kanun gereği mera alanlarımızın sınırlarının kesin olarak belirlenmesi amacıyla yürütülen tespit çalışmalarınıdır ki bu çalışmalar sonucu geçmiş yıllarda mera olarak belirlenen alanlar üzerinde yapılan kadastro ve haritalandırma çalışmalarında alanlarda değişimler görülmektedir. Ayrıca mera alanlarımızın kanunun izin verdiği durumlarda başka faaliyetler için mera vasfından çıkarılması da mera alanlarımızın yıllar itibariyle değişmesine neden olmaktadır. İlimiz mera alanlarının, geçmiş yıllarda bilinçsizce ve aşırı otlatma nedeniyle hem ot kapasitesi hem de florası oldukça zayıflamıştır. İl Gıda Tarım ve Hayvancılık

Müdürlüğünce, bu olumsuzlukları gidermek adına meraları gübreleme ve ıslah çalışmaları yürütmektedir.

E.5. Sulak Alanlar

04/04/2014 tarih ve 28962 sayılı resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren **Sulak Alanları Korunması Yönetmeliği** kapsamında Niğde Valiliğın 03.09.2014 tarihli olurlarına istinaden 21.10.2014 tarihinde toplanan Mahalli Sulak Komisyonu Niğde ili Ulukışla ilçesi Maden köyü sınırları içerisinde kalan tampon bölge ile çevirili alan **Karagöl-Çiniligöl Mahalli Sulak Alan** ilan edilmiştir.

KARAGÖL VE ÇİNİLİ GÖL

Niğde İli Ulukışla ilçesi Maden köyü Bolkar dağlarında 2650m yükseklikteki Karagöl yer almaktadır. Çiniligöl ise, Karagölün rakım olarak 50 m. yukarısında yer almaktadır. Karagöl-Çiniligöl'e; Darboğaz köyüne 8 km, Maden köyüne ise 15 km uzaklıkta olup karayolu ile ulaşılabilir. En derin yeri 12 m olan tektonik bir göldür. 04/04/2014 tarih ve 28962 sayılı resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren Sulak Alanları Korunması yönetmeliği kapsamında Niğde Valiliğının 03.09.2014 tarihli olurlarına istinaden 21.10.2014 tarihinde toplanan Mahalli Sulak Komisyonu Niğde ili Ulukışla ilçesi Maden köyü sınırları içerisinde kalan tampon bölge ile çevirili alan Karagöl-Çiniligöl Mahalli Sulak Alan ilan edilmiş olup Ulusal Sulak Alan olması için Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğüne teklif edilmiştir. Dünyada yalnız ülkemizde bu gölde yaşayan endemik bir tür olan **Toros kurbağası (Rana holtzi)** bu gölde yaşamaktadır.

Toros kurbağasının (Rana Holtzi) Türkiye'de Yayılışı:

Toros Kurbağası (Rana Holtzi) Dünyada yalnız İlimiz Ulukışla ilçesi sınırları içerisindeki Toros Dağlarında 2560 metre yükseklikteki Karagöl'de yaşamaktadır. Karagöl yaklaşık 60 hektar büyüklükte ve en derin yeri 12 metre olan tektonik bir göldür.

Toros Kurbağası (rana holtzi) Morfolojik özellikleri: Vücut boyu 7.5 cm kadar olan bu türün derisi yumuşak, ince ve düz nadiren dişilerinde siğiller bulunur. Bas yanlarındaki temporal şeritler barizdir. Erkeklerde iç ses kesesi bulunduğu için bunlar ova kurbağaları gibi ötmezler. Sırt tarafı sarımsı kirli yeşil veya sarımsı pembe olup siyahımsı lekelidir. Bu lekeler arka bacaklar üzerinde de bulunur. Karın tarafı genellikle lekesiz pembemsi, bazen sarımsı nadiren de gri beyazdır.

Karagöl ve Çinili Göl aktiviteler: Tabiat yürüyüşü, amatör fotoğrafçılık ve kampçılık yapılan aktivitelerdir.

E.6. Tabiat Varlıklarını Koruma Çalışmaları

Tabiat Varlıkları Genel Müdürlüğün görev alanları; milli parklar, tabiat parkları, tabiat anıtları, tabiatı koruma alanları, sulak alanlar, tabiat varlıkları, özel çevre koruma bölgeleri, doğal sit alanları olup Niğde’de 1 adet Anıt Ağaç, 1 adet doğal mağara ve 11 adet Doğal Sit Alanı bulunmaktadır.

E.6.1. Tabiat Anıtları

İlimizde tabiat anıtı bulunmamaktadır.

E.6.2. Tabiatı Koruma Alanları

İlimizde tabiat koruma alanı bulunmamaktadır.

E.6.3. Anıt Ağaçlar

Niğde’de 1 adet anıt ağaç bulunmaktadır.

E.6.4. Özel Çevre Koruma Bilgileri

Niğde’de Özel Çevre Koruma Bölgesi bulunmamaktadır.

E.6.5. Doğal Sit Alanları

İlimizdeki muhtelif doğal sit alanlarına ilişkin koruma amaçlı imar planı tadilatı talepleri, sit alanından çıkartılma talepleri, ayrıca Nevşehir Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü’nün Arkeolojik Sit Alanları ve tescili yapılacak yapılar için kurum görüşleri Müdürlüğümüze intikal etmekte olup, bu taleplerle ilgili gerekli incelemeler ve araştırmalar yapılarak Müdürlüğümüz Tabiat Varlıklarını Koruma Şube Müdürlüğü tarafından hazırlanan rapor ile birlikte Nevşehir Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonuna sunulmaktadır.

Bakanlığımız bünyesinde Ekolojik Temelli Bilimsel Çalışma başlatılmış ve bu çalışma kapsamında doğal sit alanlarının bir kısmında statü ve sınır değişikliği yapılmış olup bir kısmı ise Bakanlığımız onayını beklemektedir.

1. Bakanlığımızca statü değişikliği onaylanan doğal sit alanları şu şekildedir:

1. Niğde İli, Merkez İlçe, Tepe Bağları Mevkii Doğal Sit Alanının koruma statüsünün “Doğal Sit-Sürdürülebilir Koruma ve Kontrollü Kullanım Alanı” olarak tescil edilmesine ilişkin karar, Genel Müdürlüğümüzün 28.11.2017 tarih ve 14358 sayılı Olurları sayılı Bakanlık Makamı Olur’u ile onaylanmıştır.

2. Niğde İli, Merkez İlçesi, Ahmetpınarı Mahallesi, Kayardı Bağları Doğal Sit Alanının koruma statüsünün “Sürdürülebilir Koruma ve Kontrollü Kullanım Alanı” olarak tescil

edilmesine ilişkin karar, Genel Müdürlüğümüzün 22.08.2017 tarih ve 9899 sayılı Bakanlık Makamı Olur'u ile onaylanmıştır.

3. Niğde İli, Ulukışla İlçesi, Bolkar Dağları-Meydan Yaylası-Karagöl-Çiniligöl Mevkii Doğal Sit Alanının bir kısmının koruma statüsünün "Doğal Sit-Nitelikli Doğal Koruma Alanı" olarak tescil edilmesine ilişkin karar, Genel Müdürlüğümüzün 28.11.2017 tarih ve 14335 sayılı Bakanlık Makamı Olur'u ile onaylanmış olup diğer kısmının koruma statüsünün "Doğal Sit-Kesin Korunacak Hassas Alan" olarak tescil edilmesine ilişkin karar, Bakanlığımızın onayını beklemektedir.

4. Niğde İli, Çiftlik İlçesi, Kitreli Uyuz Göleti Doğal Sit Alanının koruma statüsünün "Doğal Sit-Sürdürülebilir Koruma ve Kontrollü Kullanım Alanı" olarak tescil edilmesini ilişkin karar, Genel Müdürlüğümüzün 28.11.2017 tarih ve 14356 sayılı Bakanlık Makamı Olur'u ile onaylanmıştır.

3. Bakanlığımızca doğal sit statüsü kaldırılan alanları şu şekildedir:

1. Niğde İli, Merkez İlçesi, Gümüşler Doğal Sit Alanının "doğal sit koruma statüsünün" kaldırılmasına ilişkin karar, Genel Müdürlüğümüzün 28.11.2017 tarih ve 14335 sayılı Bakanlık Makamı Olur'u ile onaylanmıştır.

2. Niğde İli, Merkez İlçesi, Gebere Barajı Doğal Sit Alanının "doğal sit koruma statüsünün" kaldırılmasına ilişkin karar, Genel Müdürlüğümüzün 28.11.2017 tarih ve 14356 sayılı Bakanlık Makamı Olur'u ile onaylanmıştır.

TEPEBAĞLARI DOĞAL SİT-SÜRDÜRÜLEBİLİR KORUMA VE KONTROLLÜ KULLANIM ALANI ÇALIŞMALARI

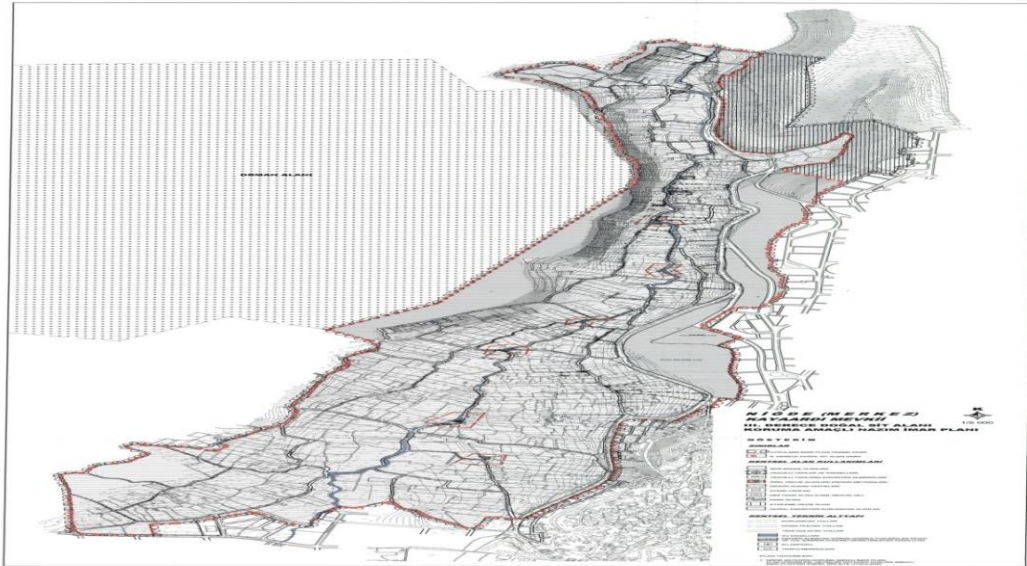
Tepe Bağları Doğal Sit-Sürdürülebilir Koruma ve Kontrollü Kullanım Alanı içerisinde kalan parsel maliklerinin sitten çıkma, plan değişikliği, imar uygulaması talepleri incelenerek raporlanmış ve görüşülmek üzere Nevşehir Tabiat Varlıkları Bölge Komisyonuna gönderilmektedir.

Resim 2 - Tepe Bağlarından Genel Görünüm

KAYARDI DOĞAL SİT-SÜRDÜRÜLEBİLİR KORUMA VE KONTROLLÜ KULLANIM ALANI ÇALIŞMALARI

Kayardı Bağları Doğal Sit-Sürdürülebilir Koruma ve Kontrollü Kullanım Alanı içerisinde kalan parsel maliklerinin sitten çıkma, plan değişikliği, imar uygulaması talepleri incelenerek raporlanmış ve görüşülmek üzere Nevşehir Tabiat Varlıkları Bölge Komisyonuna gönderilmektedir.

Harita 5 -Kayardı Doğal Sit-Sürdürülebilir Koruma ve Kontrollü Kullanım Alanı Koruma Amaçlı İmar Planı

Resim 3 - Kayardı Bağlarından Genel Görünüm

Resim 4 - Kayardı Bağlarından Genel Görünüm

E.7. Sonuç ve Değerlendirme

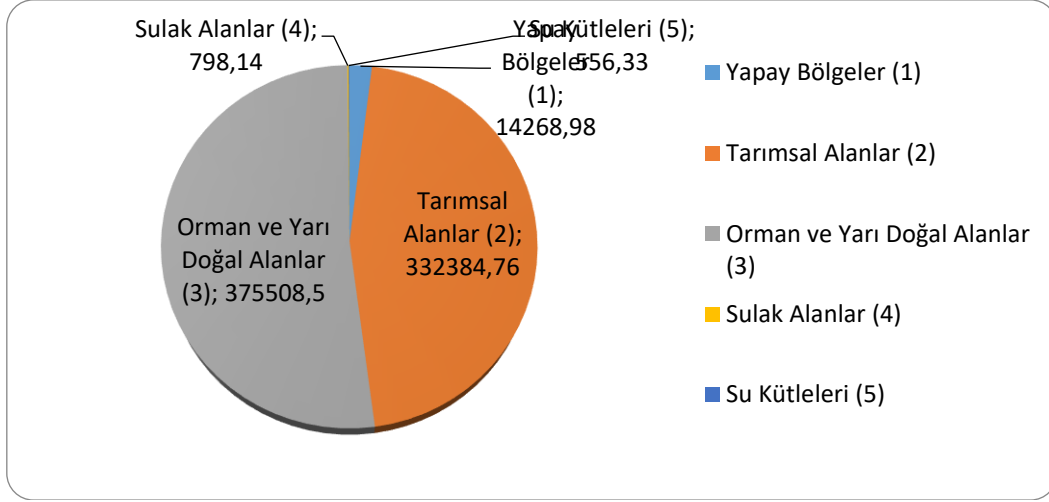
Tabiat Varlıkları Genel Müdürlüğün görev alanları; milli parklar, tabiat parkları, tabiat anıtları, tabiatı koruma alanları, sulak alanlar, tabiat varlıkları, özel çevre koruma bölgeleri, doğal sit alanları olup Niğde’de 1 adet Anıt Ağaç, 1 adet doğal mağara ve 11 adet Doğal Sit Alanı bulunmaktadır.

Kaynaklar

<https://www.tarimorman.gov.tr/DKMP/Menu/27/Milli-Parklar>
<https://www.tarimorman.gov.tr/DKMP/Menu/31/Sulak-Alanlar>
<https://www.tarimorman.gov.tr/DKMP/Menu/28/Tabiat-Parklari>
<https://www.tarimorman.gov.tr/DKMP/Menu/29/Tabiat-Anitlari>
<https://www.tarimorman.gov.tr/DKMP/Menu/30/Tabiat-Koruma-Alanlari>
<https://ockb.csb.gov.tr/>

F. ARAZİ KULLANIMI

F.1. Arazi Kullanım Verileri

Grafik 25 – Arazi kullanım durumuna göre arazi sınıflandırması
(<https://corinecbs.tarimorman.gov.tr>, 2024)

Çizelge 55– Arazi kullanım sınıflandırması

(<https://corinecbs.tarimorman.gov.tr>, 2024)

	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ									
	1990		2000		2006		2012		2018	
Arazi Sınıfı	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
1) Yapay Alanlar	10154,05	1,4	11980,56	1,66	11331,44	1,57	13815,13	1,91	14268,98	1,97
2) Tarımsal Alanlar	326885,72	45,18	326965,57	45,19	329043,94	45,48	332051,64	45,89	332384,76	45,94
3) Orman ve Yarı Doğal Alanlar	385380,62	53,26	383328,6	52,98	381888,97	52,78	376295,48	52,01	375508,5	51,9
4) Sulak Alanlar	853,62	0,12	853,62	0,12	855,09	0,12	798,14	0,11	798,14	0,11
5) Su Yapıları	242,71	0,03	388,38	0,05	397,28	0,05	556,33	0,08	556,33	0,08
TOPLAM	723516.72	99.99	723516.73	100	723516.72	100	723516.72	100	723516.71	100

Yeni tarihli arazi kullanım verileri aşağıdaki şekilde elde edilebilir.

a) <https://corinecbs.tarimorman.gov.tr/> adresinden istatistik sekmesi seçilir,

b) Sorgulama menüsünden il seçilir, ilçe tümü seçilir, arazi sınıflarının tümü seçilir,

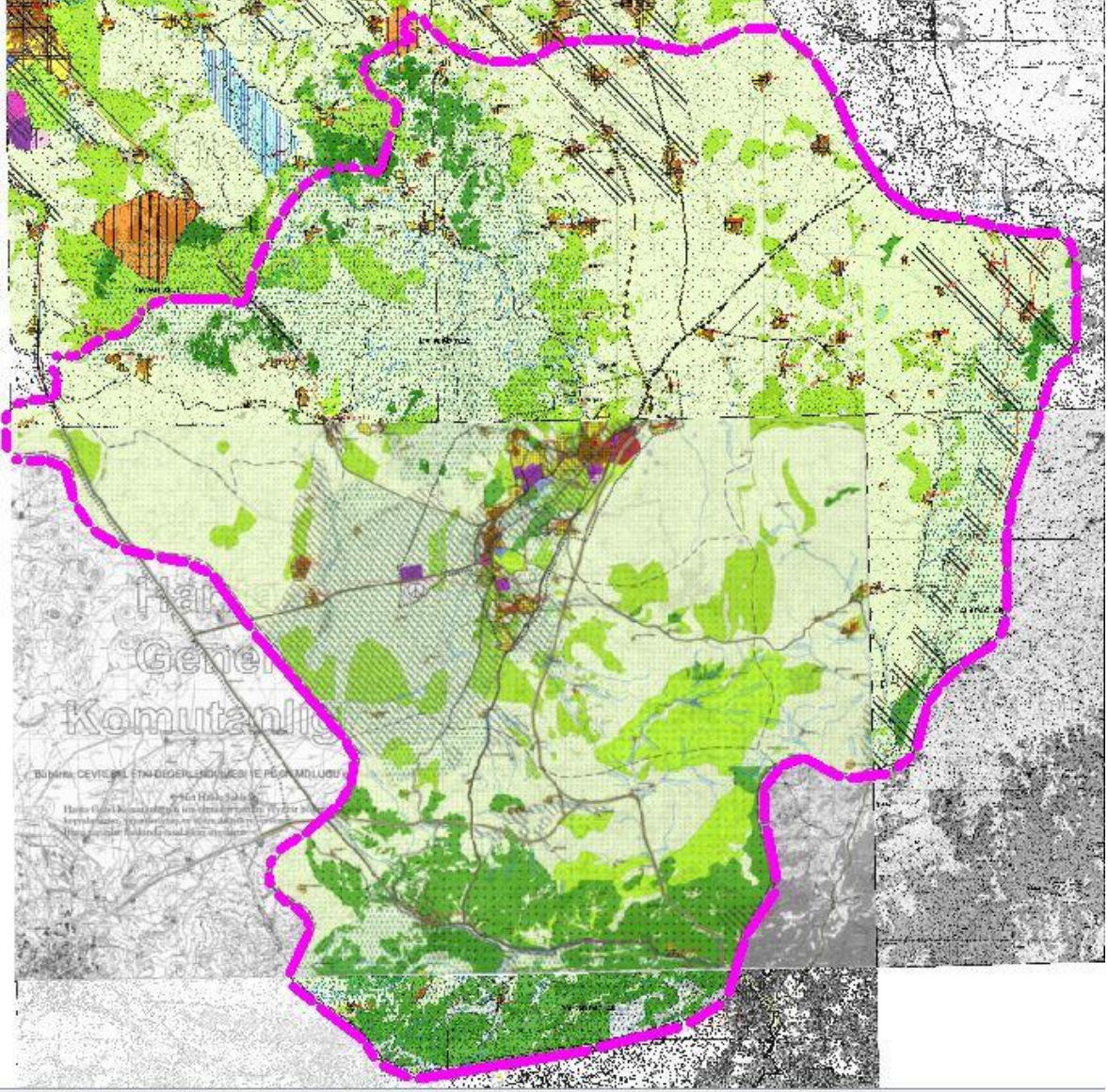
c) Rapor indir seçilir (“rapor indir” menüsünün solundaki menüden raporun türü seçilir)

d) Rapor istenilen formatta elde edilir (Rapor formatı çalışma kitabı seçildiğinde excel grafikler, arazi sınıfı dağılımları [yukarıdaki çizelge] ve ayrıntılı arazi sınıfları otomatik olarak gelmektedir).

F.2. Mekânsal Planlama

F.2.1. Çevre Düzeni Planı

1/100.000 ölçekli Kırşehir-Aksaray-Niğde-Nevşehir Çevre Düzeni Planı hükümleri doğrultusunda işlemler yürütülmektedir.

Harita 6 -Niğde ilinin Çevre Düzeni Planı
(Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü , 2024)

Kaynaklar

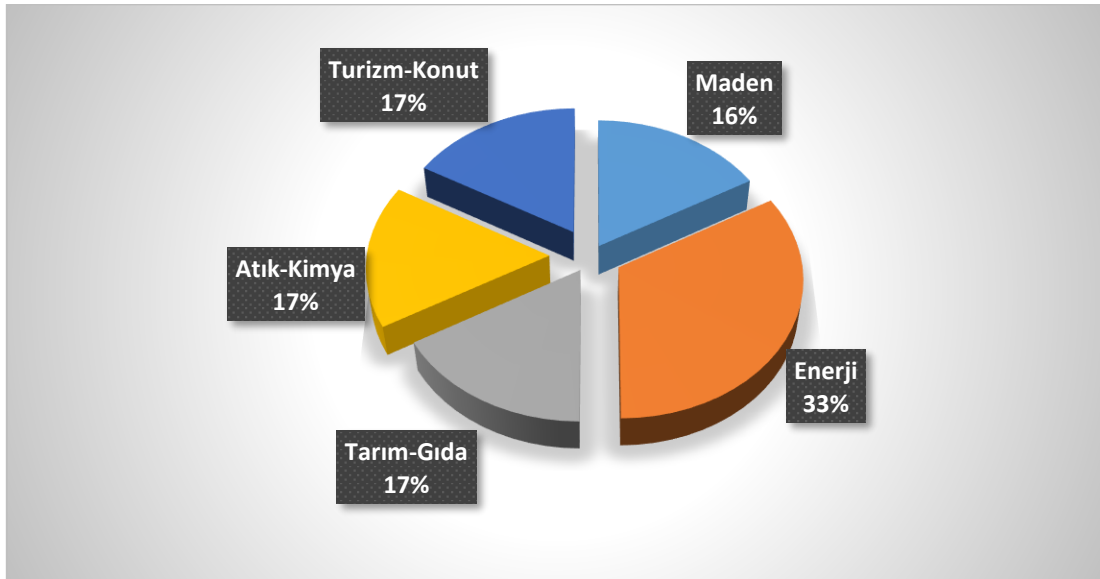
Tarım ve Orman Bakanlığı (<https://corinecbs.tarimorman.gov.tr/>)
Niğde Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü

G. ÇED, ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ

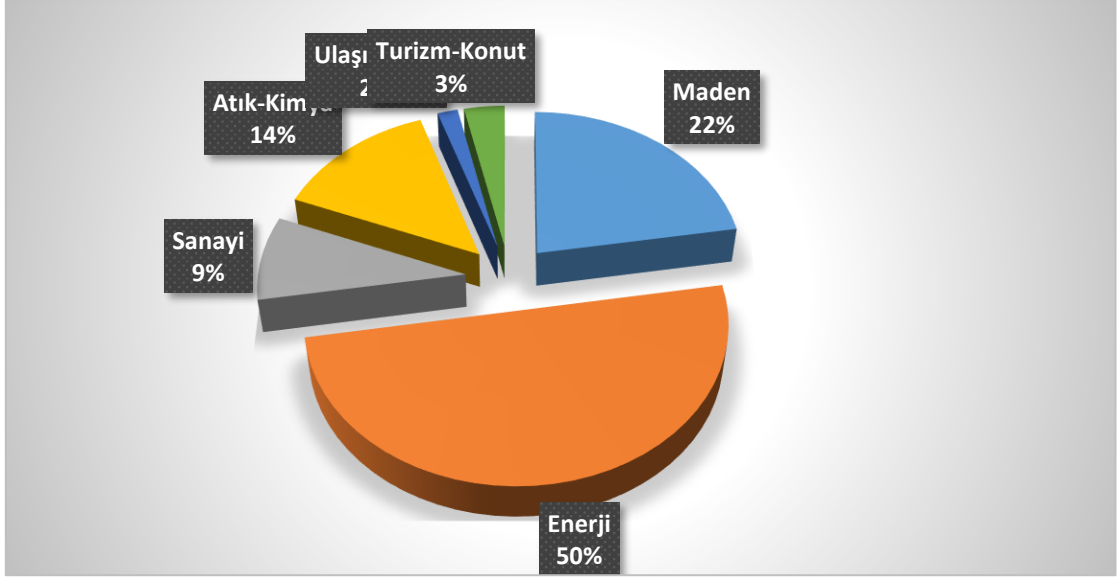
G.1. Çevresel Etki Değerlendirmesi İşlemleri

Çizelge 56– Bakanlık merkez ve ÇŞİDİM tarafından 2023 yılı içerisinde alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının sektörel dağılımı*
(e-ÇED Yazılımı, <https://ced.csb.gov.tr/>, 2023)

Karar	Maden	Enerji	Sanayi	Tarım-Gıda	Atık-Kimya	Ulaşım-Kıyı	Turizm-Konut	TOPLAM
ÇED Gerekli Değildir	13	29	5	-	8	1	2	58
ÇED Gereklidir	-	-	-	-	-	-	-	-
ÇED Olumlu Kararı	1	2	-	1	1	-	1	6
ÇED Olumsuz Kararı	-	-	-	-	-	-	-	-
İade/İptal	-	2	-	1	1	-	-	4

Grafik 26 – 2023 yılında ÇED Olumlu Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı
(e-ÇED Yazılımı, <https://ced.csb.gov.tr/>, yıl)

Grafik 27- 2023 yılında ÇED Gerekli Değildir Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı
(e-ÇED Yazılımı; <https://ced.csb.gov.tr/>, 2024)

Çizelge 57– Bakanlık merkez ve ÇŞİDİM tarafından 2014- 2023 yılları arasında verilen muafiyet kararlarının sektörel dağılımı

(e-ÇED Yazılımı; <https://ced.csb.gov.tr/>, 01.01.2014-31.12.2023)

Maden	Enerji	Sanayi	Tarım-Gıda	Atık-Kimya	Ulaşım-Kıyı	Turizm-Konut	TOPLAM
62	317	341	184	204	17	62	1187

Çizelge 58– 2014- 2023 yılları arasında verilen iade/iptal kararlarının sektörel dağılımı
(e-ÇED Yazılımı; <https://ced.csb.gov.tr/>, 01.01.2014-31.12.2023)

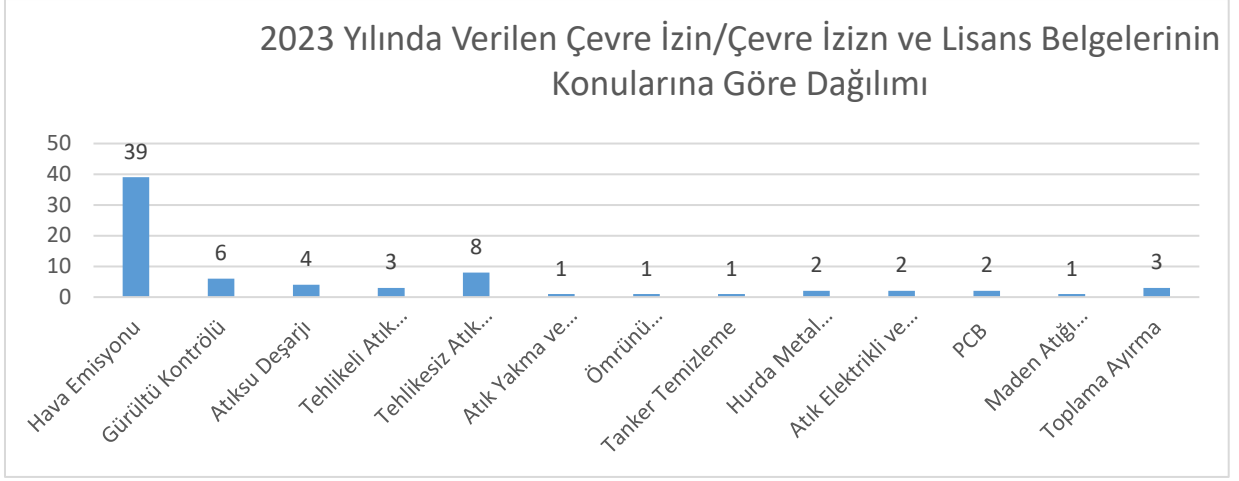
Maden	Enerji	Sanayi	Tarım-Gıda	Atık-Kimya	Ulaşım-Kıyı	Turizm-Konut	TOPLAM
14	4	4	1	2	-	-	25

G.2. Çevre İzin ve Lisans İşlemleri

Çizelge 59– 2023 yılında Bakanlık Merkez teşkilatı ve ÇŞİDİM tarafından verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzin/Çevre İzin ve Lisans Belgesi sayıları

(e-İzin Yazılımı, 2024)

	EK-1	EK-2	TOPLAM
Geçici Faaliyet Belgesi	6	45	51
Çevre İzin/Çevre İzin ve Lisans Belgesi	5	44	49
TOPLAM	11	89	100

Grafik 28 - 2023 yılında verilen Çevre İzin/ Çevre İzin ve Lisans Belgelerinin konularına göre dağılımı
(e-izin yazılımı, 2024)

G.3. Sonuç ve Değerlendirme

Bakanlığımıza ve İl Müdürlüğümüze e-ÇED sistemi ile e-izin sistemi üzerinden gelen başvurular değerlendirilerek sonuçlandırılmaktadır.

Kaynaklar

Niğde Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü
e-ÇED Yazılımı
e-İzin Yazılımı

H. ÇEVRE DENETİMLERİ VE İDARİ YAPTIRIM UYGULAMALARI

H.1. Çevre Denetimleri

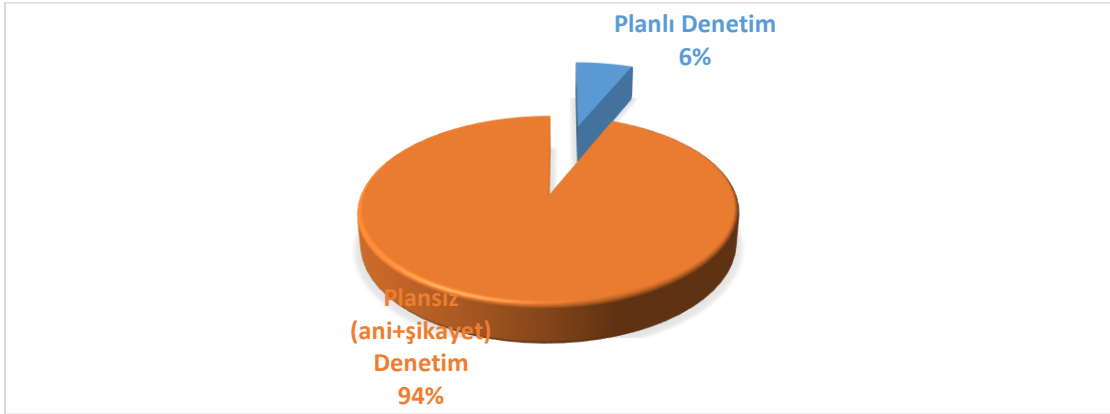
Bu rapor kapsamında denetim faaliyetleri değerlendirilirken, gerçekleştirilen denetimler planlı (rutin) ve ani (plansız-rutin olmayan) denetimler olarak ikiye ayrılmıştır. Planlı denetimler, bir ya da çok yıllık bir program çerçevesinde İl Müdürlüğü tarafından haberli veya habersiz olarak gerçekleştirilen denetimlerdir. Plansız denetimler ise;

- izin yenileme prosedürünün bir parçası olarak,
- yeni izin alma prosedürünün bir parçası olarak,
- kaza ve olaylar sonrasında (yangın ve aniden ortaya çıkan kirlilikler gibi),
- mevzuata uygunsuzluğun fark edildiği durumlarda,
- Bakanlık ya da ÇŞİDİM tarafından gerek görülen durumlarda,
- ihbar veya şikâyet sonrasında

ani olarak gerçekleşen ve herhangi bir programa bağlı kalınmaksızın ÇŞİDİM tarafından yapılan denetimlerdir.

Çizelge 60- 2023 yılında ÇŞİDİM tarafından gerçekleştirilen denetimlerin sayısı
(e-denetim yazılımı, 2024)

Denetimler	Toplam
Planlı denetimler	32
Plansız (ani+şikayet) denetimler	489
Genel toplam	521

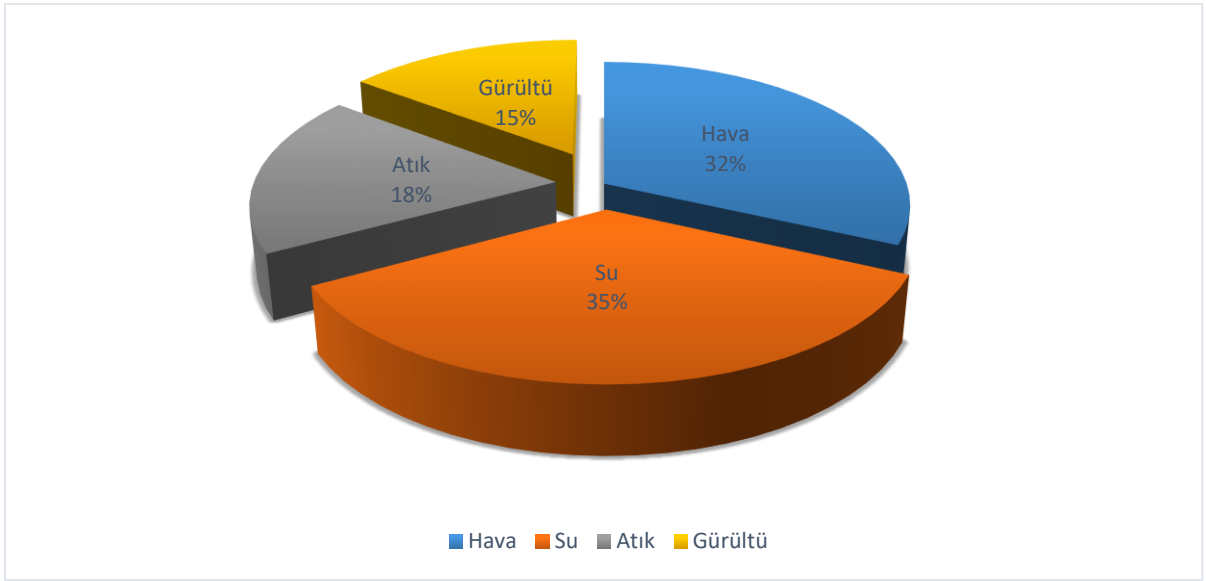
Grafik 29 – ÇŞİDİM tarafından Niğde yılında gerçekleştirilen planlı ve ani çevre denetimlerinin dağılımı
(e-denetim yazılımı, 2024)

H.2. Şikâyetlerin Değerlendirilmesi

Çizelge 61–2023 yılında ÇŞİDİM’e gelen tüm şikâyetler ve bunların değerlendirilme durumları

(Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2024)

Şikâyetler	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimyasallar	Gürültü	ÇED	TOPLAM
Şikâyet sayısı	54	60	-	31	-	25	-	170
Denetimle sonuçlanan şikâyet sayısı	54	60	-	31	-	25	-	170
Şikâyetleri denetimle sonuçlanma (%)	100	100	-	100	-	100	-	100

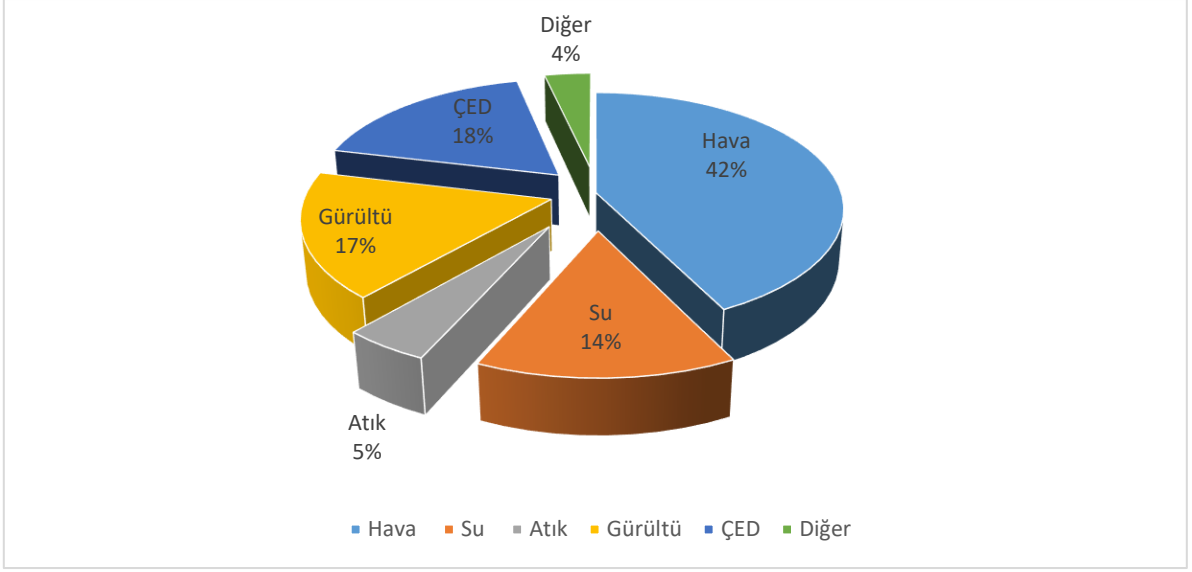

Grafik 30 –2023 yılında ÇŞİDİM gelen şikâyetlerin konulara göre dağılımı
(Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2024)

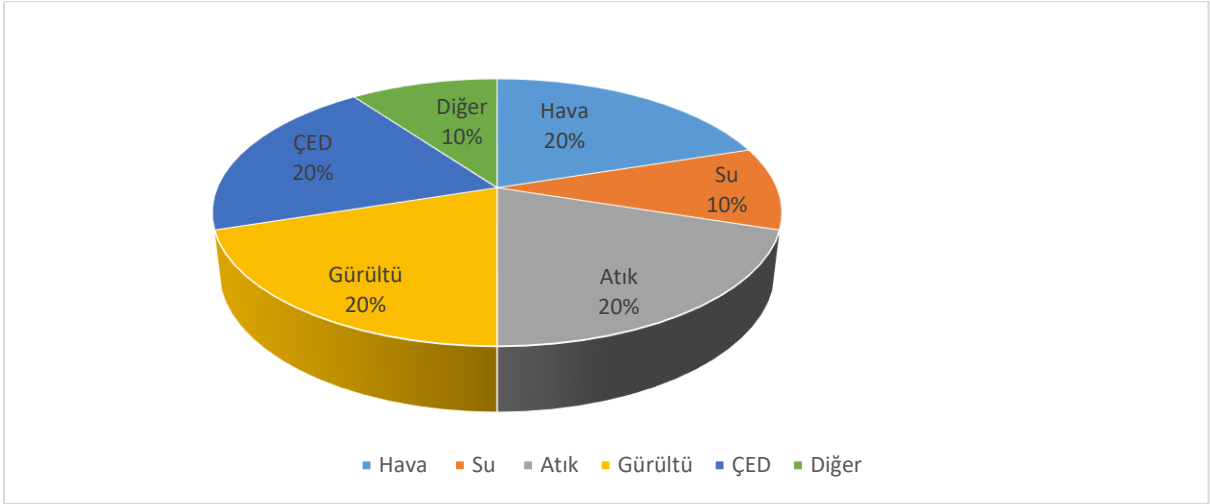
H.3. İdari Yaptırımlar

Çizelge 62– 2023 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan ceza miktarları ve sayısı (e-denetim yazılımı, 2024)

	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimyasallar	Gürültü	ÇED	Diğer	TOPLAM
Ceza Miktarı (TL)	879.564	293.188	-	98.565	-	358.902	366.381	73.243	2.069.843
Uygulanan Ceza Sayısı	2	1	-	2	-	2	2	1	10

Grafik 31 –2023 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan idari para cezaları miktarının konulara göre dağılımı
(e-denetim yazılımı, 2024)

Grafik 32 - 2023 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan idari para cezaları sayısının konulara göre dağılımı
(e-denetim yazılımı, 2024)

H.4. Çevre Kanunu Uyarınca Durdurma Cezası Uygulamaları

İlimizde 1 adet durdurma kararı bulunmaktadır.

H.5. Sonuç ve Değerlendirme

İlimizde 2023 yılı içerisinde 7 adet planlı ve 515 adet plansız denetim olmak üzere toplamda 522 adet denetim gerçekleştirilmiştir. İl Müdürlüğümüzce gerçekleştirilen bu denetimler; Birleşik evre Denetimi, Hava, Su, Gürültü, Atık ve ÇED konuları kapsamında olup, bu denetimler neticesinde evre Kanununun ihlalinin tespit edildiği Tüzel/Gerçek Kişilere yönelik 2.069.843 TL. İdari Para Cezası uygulanmıştır.

Kaynaklar

Niğde evre, şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü
e-Denetim Yazılımı

I. ÇEVRE EĞİTİMLERİ

5-9 Haziran 2023 Tarihleri arasında Çevre Haftası Kapsamında Depremzedeler Anısına Atatürk Anıtına Çelenk Bırakma, Valilik Ziyareti, Çevre Temizliği Etkinliği (Taşlıçay Deresi), Çevre Müfettişi Etkinlikleri (Millet Bahçesi), 2022-2023 öğretim yılı Okullarda "Sıfır Atık" ve "Mavi Vatan" konulu eğitimler verilmiştir.

Kaynaklar

Niğde Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü